

Het Bruuijsel



Vogelwacht Uden e.o.

VOGELWACHT UDEN E.O.



- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Johan van Roosmalen en Jacques Raats.
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 4 - 2008

- Redactieleden** : Liesbeth Verkaar, Jolanda Rutten, Adrie Nijssen,
Jan-Willem Hermans, John Hermans en Peter Noy.
- Typewerk + correctie:** Mia van der Cruisen
Lavasveld 68, Veghel
Tel.: 0413-343146
E-mail: miavandercruisen@home.nl
- Tineke Huijs
Plantsoen 30, Heesch
Tel.: 0412-451911
E-mail: tenphuijs@home.nl
- Eindredactie + kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Drukwerk + omslag** : Graphiset B.V. te Uden.
- Samenstelling** : Graphiset B.V. te Uden.
- Verspreiding** : Sandra van de Burgt (coördinatie), Lies Schoenmakers en vele anderen.

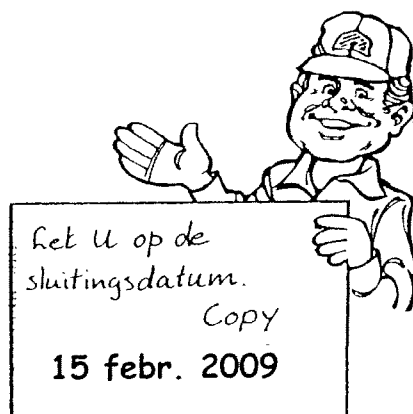
“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 265 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : www.vogelwachtuden.nl **E-mail:** info@vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Colofon.....	Redactie	01
Inhoudsopgave.....	Redactie	02
Mededelingen Redactie.....	Jolanda Rutten	03
Van de Bestuurstafel....	Liesbeth Verkaar	04
Herfstexcursie Ameland 2008 inleiding.....	Peter Noy	06
Ameland, zaterdag 4 oktober.....	Marlies Noy	07
Ameland, zondag 5 oktober.....	Conny Koenen	08
Ameland, maandag 6 oktober.....	Peter en Tineke Huijs	09
Ameland, dinsdag 7 oktober.....	John Hermans	10
Ameland, woensdag 8 oktober.....	Peter Vlamings	12
Vogelwaarnemingen excursie Ameland 2008.....	Jan Verhoeven	13
Bijzondere Waarnemingen tijdens de excursie naar Ameland.....	Jacques Raats	14
Oeverzwaluwenwanden 2008.....	Marc Poulussen	15
Vogel onder de loep... 'de Eidereend'	Pedro van den Acker	16
Interne(s)t	Jan-Willem Hermans	17
Jaarverslag werkgroep Nestkasten 2008	Leo Ballering	18
'Nacht van de Nacht', uilenwandeling 25 oktober.....	John Opdam	24
Kruisbekken en Kraanvogels in de Maashorst!.....	Peter Noy	26
Wetenswaardigheden.....	John Hermans	28
Vogelleed.....	Joop Bergsma	30
Publiekswandeling op zondag 2 november	Marlies Noy	32
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	33
Vogelwacht Uden migrate to Falsterbo.....	Jan-Willem Hermans	34
JeugdVogelwacht... 'Eidooier'	Peter van de Braak	38
'De Waterpieper'... nader toegelicht	Jan-Willem Hermans	40
Dagje vogelen in de provincie Zeeland.....	John Hermans	40
In gesprek met... 'Marc Gottenbos'	Liesbeth Verkaar	42
Spanje... een bezoek aan een 'ex-Vogelwachter'	William van der Velden	45
Marathontelling 2008	Toy Janssen	46
Dia-avond 'eigen werk' leden Vogelwacht Uden	Marlies Noy	49
Minder muizen, dus minder uilskuikens	John Opdam	50
Zeetocht vanuit Den Helder	Peter van de Braak	54
Meeuwenkolonie in Veghel, hoeveel slapen er eigenlijk?	Leo Ballering	56
Inventarisatie Maashorst 2009.....	Jan-Willem Hermans	57
Activiteiten werkgroepen Vogelwacht Uden	Redactie	58
Vogelwacht - Winkel.....	Jacques Raats	60
Watervogels: vriend of vijand?	Adrie Nijssen	62
Werkgroep VLU heeft volle bak op Nationale Natuurwerkdag....	Ernest de Groot	62
Advertenties.....	Bestuur	63



Mededelingen van de Redactie

Winter, tja, ineens is het weer winter. De vogels laten zich weer zien en je kunt ze weer heerlijk naar je tuin lokken. Laatst vroeg nog iemand aan mij "Is het al weer nodig om de vogels te voeren?" Nee hoor, dat is absoluut nog niet nodig, maar het is zo ontzettend leuk om die mezen weer aan de vetbolletjes te zien hangen en de Roodborstjes op de grond alle restjes op te zien scharrelen. Onze dochter heeft uren voor het raam gezeten toen ik het eerste vetbolletje ophing: "Mamma, wanneer komen ze nou?" Tja, ze moeten er wel weer even aan wennen, maar nu ze onze voederplek weer ontdekt hebben zijn ze weer trouw te bewonderen. Heerlijk!



En dan heb je nu alweer het laatste Bruujsel van dit jaar in je handen. Daarin is weer goed te lezen wat voor enthousiaste vereniging we hebben. John Opdam schrijft een erg leuk verhaal over de 'Nacht van de Nacht', zo te lezen hebben alle aanwezigen erg genoten van alle informatie die zo mooi verdeeld over vier posten werd gegeven. Dat genieten is ook alweer gelukt bij de publiekswandeling in de Maashorst en voor onze eigen leden in de geslaagde dia-/filmavond 'eigen werk'. Van al deze leuke activiteiten is een verslag te lezen in dit Bruujsel.



Ook kijken we terug naar de resultaten van de Kerkuil en Steenuiltjes in 2008. Leo Ballering beschrijft een boeiend verhaal waarom het in Veghel echt speciaal is om in de buurt van de Mc-Donalds te gaan picknicken. Liesbeth heeft een leuk gesprek gehad met een vrij nieuw lid van onze club uit Best dus als je nader kennis wilt maken met Marc Gottenbos verwijs ik je door naar 'In gesprek met'.

Dit is maar een erg kleine greep van alle interessante artikelen die in dit Bruujsel staan. Ik hoop dat je weer uitgebreid de tijd kunt nemen om tijdens deze donkere wintermaanden alles te lezen wat je boeit in ons vernieuwde en zeer uitgebreide clubblad! Een record aantal pagina's, dit keer!

Laatste 'Vogel onder de loep' van Pedro van den Acker

In dit Bruujsel gaat de vaste column van Pedro over de Eidereend. En daarmee heeft Pedro te kennen gegeven om voorlopig geen artikelen meer aan te leveren voor deze rubriek. Hij geeft aan een dat hij inmiddels al zoveel soorten heeft beschreven en dat zijn inspiratie een beetje op is. Hij vond het vooral leuk om in de rubriek ook zijn persoonlijke ervaringen van een bepaalde soort te beschrijven wat wij ook bijzonder hebben gewaardeerd. Nu is hij minder in de natuur dan hij eigenlijk zou willen en daardoor wordt het nog moeilijker om elke keer een nieuwe soort te kiezen. Namens de redactie en ook namens de hele vereniging wil ik hierbij Pedro heel hartelijk bedanken voor zijn prachtige persoonlijke verhalen over zo verschrikkelijk veel verschillende soorten vogels. Eerlijk gezegd kan ik me een Bruujsel zonder deze rubriek moeilijk voorstellen, zolang als ik me kan herinneren stonden er al van die lekker lezende verhalen in het Bruujsel, soms over heel herkenbare vogels, soms over wat meer onbekende vogels, maar elke keer stond er wel weer iets in wat ik niet wist of wat me deed glimlachen! Pedro bedankt!

Tevens wil ik hierbij een oproep plaatsen voor een enthousiaste schrijver (in spé) die zin heeft om vier keer per jaar een rubriek te schrijven over een interessante vogelsoort. Of mocht je een leuk idee hebben voor een andere rubriek dan zijn we zeker ook geïnteresseerd in jouw bijdrage! (e-mail aan peternoy@hetnet.nl). Alvast bedankt voor je bijdrage!

Natuurlijk voor iedereen weer Fijne Feestdagen en een goed en vogelrijk Nieuwjaar!

Namens de Redactie,
Jolanda Rutten

Van de Bestuurstafel...

Als jullie dit lezen is ons jubileumjaar al weer nagenoeg voorbij. We kunnen terugkijken op een geslaagd jubileumjaar. De samenstelling en verkoop van ons jubileumboek was een sprong in het diepe, maar heeft goed uitgepakt. De meeste van de achthonderd exemplaren zijn verkocht. Met bijna driehonderd leden gaan we vol vertrouwen de toekomst tegemoet en we gaan door met waar we altijd al mee bezig waren: vogels en hun leefomgeving beschermen. Op naar ons vijftigjarig jubileum (of loop ik nu wat te hard van stapel?). Het bestuur heeft de volgende onderwerpen besproken de afgelopen maanden:



Telpost 'Brobbelbies'

Het is volbracht! Vier maanden lang van zonsopkomst tot zonsondergang trekvogels tellen. Petje af voor de organisatie en de meeste uren tellers; Toy Janssen, Wim Gremmen, Jan Verhoeven en Wil Verbossen, maar natuurlijk ook voor de andere tellers. Deze vier kregen een vogelkwartet om de lege uurtjes die ze nu volop hebben, op te vullen! Nu kunnen ze elkaar bellen voor een potje kwartet. Deze unieke prestatie heeft ons aardig wat landelijke publiciteit opgeleverd. Heel trekvogeltellend Nederland kent Vogelwacht Uden inmiddels! Het heeft natuurlijk een schat aan informatie opgeleverd. De keet die we van de IBN mochten gebruiken, konden we voor een symbolisch bedrag over kopen en wordt in telseizoen 2009, dat op 1 augustus 2009 weer begint, opnieuw gebruikt. Wie heeft er plaats om deze keet tot die tijd te stallen? Nu staat hij buiten en dat willen wij liever niet. Wie heeft er de ruimte om de keet tot die tijd binnen te stallen, zodat deze gelijk wat opgeknapt kan worden? Graag een berichtje aan één van onze bestuursleden.

Vier-seizoenen-vogelwandeling Blokhut

De 'Blokhut nieuwe stijl' is klaar en er kan een vogelwandeling gedownload worden van onze site vanaf dit punt. Er is gedeeltelijk gebruik gemaakt van het wandelknooppuntensysteem, dat de gemeente onlangs heeft aangelegd (alleen zijn er helaas al weer enkele paaltjes met aanwijzingen verdwenen). Deze wandeling wordt per seizoen aangepast, zodat je ieder seizoen opmerkzaam wordt gemaakt op natuurverschijnselen en de meest voorkomende vogels. We zijn nog bezig om aanwijsbordjes met ons eigen logo te krijgen van de gemeente. Met de nieuwjaarsreceptie willen we deze wandeling gaan lopen (natuurlijk dan de winterwandeling) en daarna in de Groenhoeve koffie drinken een toast uitbrengen op het nieuwe jaar.

Jaaragenda 2009

Er is weer een nieuwe jaaragenda gemaakt, boordevol activiteiten. Heb je nog ideeën voor een excursie of andere activiteit, laat iemand van het bestuur even weten, misschien kan het nog ingepast worden.

- Er komt weer een Piepcursus, gegeven door John Hermans en Jan Verhoeven en ook een Vogelcursus. Joop Bergsma stopt met de Vogelcursus en Jan van den Tillaart neemt het stokje van Joop over, waarbij we Joop natuurlijk hartelijk bedanken voor zijn inzet al die jaren. Voor beide cursussen komt nog een uitnodiging naar de leden toe.
- Er zijn ook twee zaterdagen in mei ingepland om de buitenboel van de Groenhoeve te schilderen. We hopen dan op veel medewerking van onze leden, samen met de leden van het IVN en de Kinderboerderij.
- Verder staan er twee dialezingen eigen werk op de jaaragenda. Er zijn steeds meer leden die fotograferen en die krijgen dan allemaal de gelegenheid om hun mooie plaatjes te laten zien.

Herfstexcursie in 2009 naar Terschelling

Voor het volgende najaar zijn er veertig bedden gereserveerd bij Stayokay Terschelling en wel van zaterdag 10 t/m woensdag 14 oktober. Een schitterend hostel aan de rand van West-Terschelling. Een aantal diehards was dit najaar helaas verhinderd (om uiteenlopende redenen). Graag zie ik de 'vaste excursiegangers' dan weer terug, zodat we er samen weer een supergezellige excursie van gaan maken. Tot de volgende keer!

Peter Noy

Zondag 6 oktober 2008 door Marlies Noy

Laat ik beginnen met op te biechten dat ik mijn briefje met aantekeningen kwijt ben geraakt. Dus ik zal uit mijn herinneringen moeten putten. Dat houdt dus in dat het een globaal beeld geeft van de eerste dag zonder details weer te geven. Het is niet anders....'s Morgens stond Peter al om half zes uur aan de deur. Ik stond gelukkig al bekapt en bezakt klaar. Samen met Lies en Petra reden we door het donker naar de Groenhoeve. Daar stonden al ruim dertig vogelaars met hun auto's te wachten. Klokslag zes uur reden we met acht auto's door het donker naar Friesland om de boot van half tien te kunnen halen. Uiteraard waren we ruimschoots op tijd en met zijn allen blokkeerden we de ingang van de balie van het botenhuis. Vogelaars hebben ook zo veel bagage bij zich: lange stethoscopen, verrekijkers, laarzen, regenpakken, etc. Op de boot aangekomen voelde ik de vertrouwde harde wind en zag ik weer veel meeuwen vliegen. Ik had er zin in. Op de fiets vertrokken we vervolgens naar de kampeerboerderij. Ik moest weer wennen aan het fietsen. Normaliter pak ik altijd de auto. Als snel arriveerden we bij een grote kampeerboerderij 'Ons Kasteel'.



Sommigen signaleerden Koperwieken rondom de boerderij. Wij waren de enige groep deze week dus we hadden het rijk voor ons alleen. Het was een mooie, nette en ruime boerderij en ik sliep alleen met Petra en Lies op een kamer. Wat een luxe. We werden door Marieke, de beheerder, verwelkomd met heerlijke zelfgebakken cake en een bak koffie. Hierna pakten we de fiets en gingen op pad. Peter en ik fietsen met onder andere John en lange Jan mee. We fietsten in een flink tempo door de duinen naar de zee en vervolgens naar de wadden. Ik kon het met moeite bijhouden maar gelukkig stopte het groepje regelmatig om naar de vogels te kijken en dan bereikte ik ze weer. Het was flink winderig maar het bleef vandaag gelukkig droog weer. Tja, wat zagen we allemaal voor een gevederde vrienden? Een kleine opsomming: Futen, aalscholvers, allerlei ganzen, dodaarzen, allerlei eendensoorten, kiekendieven en John ontwaarde bij 'Paal 13' zowaar een Ruigpootbuizerd, meeuwen en strandlopertjes. Deze laatste vind ik altijd zo grappig om te zien: Ze trippelen zo parmantig langs de vloedlijn, voortdurend op zoek naar voedsel. En opnieuw konden we de ogenschijnlijk tamme sneeuwgorz van dichtbij bewonderen. Hij liet zich weer uitstekend fotograferen. Bij de zee aangekomen zagen we diverse meeuwsoorten. 's Middags gingen we de inwendige mens verzorgen bij een friettent. De frikadellen en de frietjes vonden gretig aftrek. Peter en ik verlieten om 16.00 uur de groep omdat we bij de plaatselijke supermarkt de hapjes en de drankjes voor de groep wilden gaan kopen.

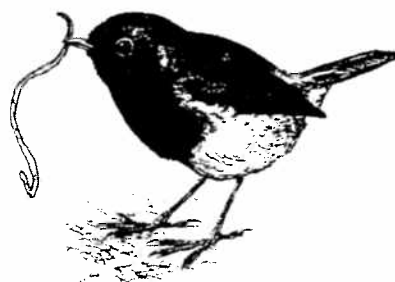
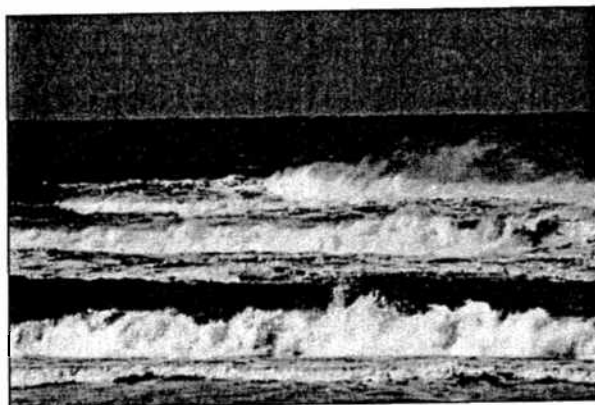
Tjonge, jonge we sloegen toch een hoeveelheid bier, wijn en zoutjes in. "Zou dat wel allemaal op gaan", vroeg ik me hardop af.....Ik had de dorstige kelen onderschat want twee dagen later gingen Peter en ik opnieuw naar de supermarkt. Klokslag 18.00 uur had Marieke een voedzame maaltijd van andijviestamppot en stukken rookworst klaar. Iedereen liet het zich goed smaken. Traditiegetrouw las lange Jan na het eten met zijn welluidende stem het aantal gespotte vogels voor. Nadat hij een aantal soorten had opgesomd vroeg Tineke (een juveniele vogelaar): "Waarom sla je de helft over?".... Dit tot grote hilariteit van de rest. Al met al hadden we de eerste dag toch 93 soorten gescoord. Hierna kropen de mannen bij elkaar met een pot bier om het vogelen van vandaag nog eens te evalueren en een aantal vrouwen kroop met een wijntje in de huiskamer om eens flink bij te kletsen. Moe maar voldaan ging ik tegen 23.00 uur mijn nest opzoeken, benieuwd wat de volgende dag zou brengen.

Marlies Noy

Zondag 5 oktober 2008 door Conny Koenen

We wisten het al op zaterdagavond: storm, windkracht zes en regen, regen en nog eens regen. Om acht uur ontbijten en het zag er troosteloos uit buiten, toch maar brood smeren voor tussen de middag. Hoewel, de visboer en de patatkraam hebben hoogtij als de vogelwacht op het eiland is. Er zijn veel 'vroege vogels' onder ons, maar door de aanhoudende regen schaalden we ons om een piepkleine radio om naar de uitzending "Vroege Vogels" te luisteren, daar er een interview werd afgenomen op de telpost. Het onderwerp was natuurlijk het marathontellen van de vogeltrek. Dit werd uitvoerig en leuk belicht door Leo Ballering, Toy Janssen, Jan-Willem Hermans en Peter van de Braak. De 'Brobbeelaars' waren wat trots op onze telposttellers. Per taxi ging een groepje naar het strand om in de luwte van een paviljoen iets proberen te spotten. Gelukkig is er een goed hotel in Nes, waar we onder het genot van koffie, chocomel en appeltaart, de gehele serre was van ons, moesten doormaken tot één uur. Lies, Petra en Vera die lopend door de duinen waren gekomen, zagen eruit als een stel verzopen poezen. We hebben een bezoek gebracht aan het Natuur Museum. Er was een prachtig aquarium, vooral een zeepaardje was fascinerend, beweegt zich vooruit alsof er een propeller op zijn rug zit. Het skelet van een walvis was enorm en tja, de video van Ameland, ze moeten maar eens een keer komen kijken in de Groenhoeve hoe het moet. Al met al een gezellige droge middag binnen. Terug gekomen op 'Ons Kasteel' een snelle duik in de rokershut en wat we zagen was een zeer nieuwsgierige Roodborst, Koperwieken en als toetje een Bladkoning. Na het eten komen de tellijsten te voorschijn en onder leiding van Jan Verhoeven weer alles genoteerd. We hebben tot en met zondag 102 soorten geteld. Daarna wordt er fanatiek gekaart en nog fanatieker getafeltenist en tegen een uur of zoeken de vogelaars hun nestkastjes op, in de wetenschap, dat, morgen de zon weer schijnt. Toch een heel gezellige dag.

Conny Koenen



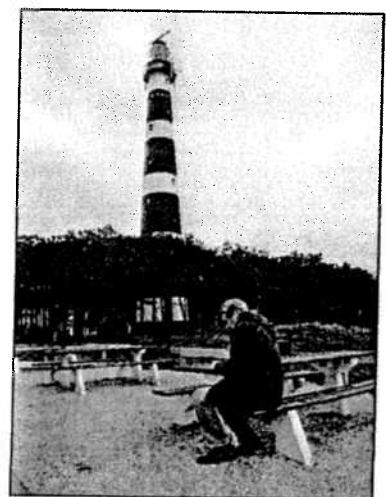
Roodborst

Maandag 6 oktober 2008 door Peter & Tineke Huijs



Na de helemaal verregende zondag is het maandag gelukkig droog en kan iedereen zonder regenkleding naar buiten. Het wordt een bijna winstille dag met mooi weer. De schoenen zijn na een nacht drogen en een kwartiertje föhnen nog wel klam, maar droog genoeg om aan te trekken. Het ontbijt gaat weer in sneltreinvaart, althans voor ons gevoel. We horen verhalen van vroegere jaren, dat het nog sneller kan en dat fanatiekelingen ook vóór het ontbijt al op pad gaan. Om veel op te steken moet je aansluiten bij de kenners en we fietsen nog voor negen uur in een groepje weg met Ad en Wil als onze vogelgidsen. Net voorbij de rotonde bij de haven houden we halt omdat Lambert de fiets wil ruilen. Als we door kunnen, ontdekken we in het grasland Graspiepers en Tapuiten. Ad en Wil wijzen ons op soorten, die iets verderop in enkele waterpoelen rondstruinen: Zwarte Ruiters, Kempshaan en Watersnip. De Zwarte Ruiters komen pijlsnel aanvliegen en strijken even snel neer. Op een plek waar wij nooit zouden stoppen, bij een rommelige boerderij met grote pakken stro in plastic verpakt, ziet Ad (en wij dus ook) een Zwarte Roodstaart. Bij een plas met veel riet ontdekken we een groep watersnippen en een Bruine Kiekendief.

Het doel van de morgen is de wadkant bij de strekdam. Als het laag water is, zitten de vogels ver weg op het wad, maar als de vloed opkomt, komen ze door het wassende water steeds dichterbij de kust. Bijna iedereen komt vanaf elf uur langzaam naar die plek toe om te kijken en te eten. We zien grote aantallen Scholeksters en Wulpen. Daartussen Bergeenden, Tureluurs, Kanoeten, Steenlopers, Goudplevieren en nog meer. Karel meldt, dat we een overvliegende Lepelaar hebben gemist, die van noord naar zuid, dus van achter over ons heen vloog. Na het wad splitst de grote groep zich weer op. We komen in een kleinere groep terecht, die min of meer onder leiding van Peter Noy naar Hollum fietst. Onderweg wordt een dode Grote Mantelmeeuw bekeken. Spanwijdte van 144 tot 166 centimeter, dus echt een grote jongen (of groot meisje). Hollum blijkt veel historie te herbergen en Peter Noy weet net buiten de grote drukte in het centrum een aardige herberg met goede koffie en vla. Direct buiten Hollum zien we een stuk of tien Putters, die met zijn allen, heel dicht tegen elkaar aan, even op een draad gaan zitten. Na Hollum fietsen we door de duinen langs de vuurtoren. Het regelen houdt nooit op, want op het bankje voor de vuurtoren belt Peter nog een bestelling door naar de plaatselijke supermarkt. De rit gaat verder over een mooi fietspad langs de zee. Na een kilometer of twee staat er een bordje 'kijkhut'. Dus afstappen en ernaar toe gewandeld. Daar komen we de club van Jan Verhoeven tegen, die net vertrekt. Ze vertellen ons van Dodaarzen, Baardmannen en Roodhalsfuut. Enthousiast beginnen we te kijken. De Roodhalsfuut blijkt al weggevlogen en de Baardmannen laten zich ook niet meer zien. Jammer, volgende keer beter. Na de kijkhut vervolgen we het pad door de duinen langs de zee en fietsen we op het gemak terug naar Buren.



We hebben veel gefietst in Nederland, maar dit fietspad door glooiende duinen en open landschap is toch wel een heel mooi stukje Nederland. Alleen jammer, dat zoveel mensen dat tegelijk willen zien. Als het stiller was, zou het nog mooier zijn. Tegen half zes zijn we bij 'Ons Kasteel', waar de warme maaltijd (macaroni) voor ons klaar staat. Onder het genot van een glaasje wijn kijk je nog even in de boeken welke vogels je gezien hebt en of je waarneming echt klopt. Na het warme eten en voor de koffie volgt het volledige overzicht van wat er die dag gezien is. Jan 'bast' de waarnemingen over ons uit en wij noteren bescheiden wat we daarvan zelf gezien hebben. Die dag zien we relatief weinig: 39 van de 107 soorten. Over de vijf dagen samen scoren we 79 van de 131 soorten.



Nog even voor de statistiek: als vermeldenswaardige soorten zijn die dag gezien: Sneeuwgorz, Baardman, Zwarte Ruiter, Roodhalsfuut, Waterral, Lepelaar, Kleine Karekiet, Jan van Gent, Grauwe Pijlstormvogel. Maar wat is vermeldenswaardig? Elke vogel is even mooi. Toch zijn in onze beleving zeldzame vogels boeiender dan soorten, die je bij wijze van spreken elke dag ziet. Vogelen heeft iets van verzamelen. Naarmate je er meer van hebt, voel je je rijker. Dat hebben we gemerkt op de volgende dag, toen een zeldzame soort werd ontdekt. Meer hierover in het verhaal van morgen.

Peter & Tineke Huijs

Dinsdag 7 oktober 2008 door John Hermans

We besloten om vandaag te beginnen met de zeetrek. We zijn een klein groepje van zo'n zeven personen. Zoals gewoonlijk zie je tijdens de waddenexcursie dat de groep uiteen valt in allerlei kleinere groepjes die je de gehele dag tegenkomt en waarmee je allemaal waarnemingen maar ook kolder van hoort. Rijdend richting de zee zagen we het steeds mistiger worden. Er kwam duidelijk van zee uit mist het binnenland in. De zeetrek heeft dan weinig zin maar verrassend genoeg zagen we vrijwel meteen in de branding, dus dichtbij, vier Jan van Genten vliegen, drie volwassen exemplaren en een jong exemplaar dat je gemakkelijk aan het donkere bruine



verenkleed kunt herkennen. Het is überhaupt niet moeilijk om vanaf grote afstand een Jan van Gent te herkennen want zo'n grote vogel die eruit ziet als een grote sigaar is zo karakteristiek dat de soort nauwelijks te verwarren is met andere vogels. Jan van Genten broeden in grote kolonies op rotsen in Groot-Brittannië, IJsland en Noorwegen. Na het broeden trekken ze de zee op om daar de gehele tijd te verblijven, we noemen het zeetrek maar het is minder duidelijk dan de trek van allerlei vogels over land.

Turen naar de Kleine Vliegenvanger

Wel is het zo dat vele zeevogels in de winter iets zuidelijker vliegen, maar zelfs in de winter kun je voor onze kust Jan van Genten zien. Verder dan Jan van Genten kwamen we niet want het werd steeds mistiger. Daarom maar besloten om via Buren naar Nes te fietsen. Er ligt daar een mooi fietspad beschut tussen de bomen. Op het voetbalveld zaten verschillende Koperwieken en Zanglijsters. Marc Poulussen en ik waren net een bosje met enkele Vinken en Koolmezen aan het doorzoeken toen ik een telefoontje van Jan Verhoeven kreeg met de mededeling dat Careltje een Kleine Vliegenvanger had gevonden in een bosje langs de wadkant. Dit zijn de waarnemingen waar je op had zitten te hopen dus de fiets werd snel richting het wad gedraaid.



Kleine Vliegenvanger

Gelukkig zaten we niet te ver er vanaf en na een kwartier fietsen zagen we al verschillende leden bij het bosje staan. Langs het bosje was een laag hekwerkje en elke vijf minuten liet de Kleine Vliegenvanger zich mooi zien, een zeldzame waarneming voor Nederland. Als je door de telescoop kijkt kun je mooi een witte oogrand zien. Het typische vliegenvangergedrag, door telkens vanaf een vast punt snel op en neer te vliegen naar een voorbij vliegend insect en de witte buitenste staart/onderstuit, zijn de belangrijkste kenmerken waaraan je een Kleine Vliegenvanger kunt herkennen. In de herkenningsboeken zie je ook altijd het rode keeltje maar dit hebben alleen mannetjes in prachtkleed, dus in de herfst zie je hier niets meer van terug. Het is vooral een oostelijke broedvogel die overwintert in Azië. Daarom zie je de soort zo weinig in Nederland want de doortrek vindt hoofdzakelijk in Oost-Europa plaats. Een enkele keer broedt de Kleine Vliegenvanger in Nederland. Karel heeft gehoord dat er dit jaar een paartje heeft gebroed op Vlieland maar zeker weten doen we het niet. Tijdens het bekijken van de Kleine Vliegenvanger zagen we ook een Vuurgoudhaantje op enkele meters van ons af zitten in een struikje. Ook een Zwartkop, een Roodborstje en een Boomkruiper waren hier aanwezig. Zo zie je maar weer, de solitaire bosjes op zo'n eiland herbergen dikwijls de zeldzaamste soorten, logisch omdat er in de polder niet zo veel schuilgelegenheid is voor deze vogeltjes, maar toch blijft het knap gevonden door Karel, nogmaals onze dank hiervoor. Nog steeds bij het bosje hoorde Jan opeens een Grote Gele Kwikstaart die niet al te ver langs ons vloog en kijkend over de polder zagen we enkele Papen en Tapuiten. Door deze mooie waarnemingen was het al in de middag dus op naar Nes om vlug een frietje of een bak koffie te nemen met gebak. Inmiddels was de mist al lang verdwenen en daarom togen we weer naar de zee om te kijken of er nu wel iets te zien was. Ik vond het een beetje tegenvallen maar na een uur hadden we toch weer enkele Jan van Genten, Middelste Zaagbekken, Zwarte Zee-eenden, Grote Sterns en enkele Roodkeelduikers.

We hebben nog even rondgewandeld door de bossen bij Nes waar Jan een Kruisbek hoorde maar te kort om hem definitief op de lijst van waarnemingen te plaatsen. In het bos zagen we aan vogels niet veel maar de roze rode Braakrussula (een paddestoel) groeide weer uitbundig. Iets wat je op alle waddeneilanden in deze tijd van het jaar veelvuldig kunt waarnemen. We besloten onze dag af te sluiten aan de wadkant. Onderweg daar naar toe zagen we op een lege maïsakker een Slechtvalk prachtig zitten, voor de Slechtvalk zagen we verschillende Bontbekplevieren en een Bonte Strandloper driftig naar voedsel zoeken. Ze negeerden de Slechtvalk finaal maar toch moeten ze opletten want anders zijn ze het voedsel voor de Slechtvalk. Toch zal dat op zo'n plek niet vlug gebeuren want een Slechtvalk is een echte jager die zijn prooi haast altijd vliegend in de lucht probeert te bemachtigen. Uiteindelijk toch maar weer even langs de Kleine Vliegenvanger gefietst die nog steeds op het hekwerk zat. Karel kon er ook geen genoeg van krijgen want hij was de vogel weer aan het fotograferen. Na het eten weer de tellijst doorgenomen waar we uiteraard de Kleine Vliegenvanger moesten bijschrijven en waar de waarnemingen van een Patrijs en enkele Zwarte Zeekoeten voor de nodige discussie zorgden. Een mooie dag met enkele niet alledaagse waarnemingen.

John Hermans

Woensdag 8 oktober 2008 door Peter Vlamings

De dag begon in mineur toen bleek dat het voor acht uur al stevig aan het regenen was. Het leek een dag te worden zoals de voorafgaande zondag toen het de 'hele' dag geregend had. Deze keer waren de vooruitzichten dat het rond half tien zou opklaren. Dat minder goed weer spontaan aanzet tot zingen bleek toen tijdens het ontbijt het lied 'de pannen worden nat' werd ingezet. Helaas werd niet door iedereen, waarschijnlijk gezien het vroege uur, uit volle borst meegezongen. Na een dankwoord van Peter Noy aan de beheerder van "Ons Kasteel" en het overhandigen van een kleine attentie en een dankwoord van Marieke aan de groep vogelwachters voor het gedisciplineerde gedrag werd de bagage ingeladen. Daarna werd in ijltempo het gebouw veegschoon opgeleverd. Iedereen was er klaar voor om zodra de weersomstandigheden het toelieten de halve dag die we nog op Ameland konden doorbrengen zo aangenaam en nuttig mogelijk te besteden. Enkele 'diehards' konden niet meer wachten op de weersverbetering en vertrokken in de richting van Buurdergrie bij 'Paal 15' in de hoop om nog een glimp van de Kleine Vliegenvanger op te vangen. Later bleek dat de vogel daar niet meer aanwezig was. Zoals afgesproken, was iedereen op tijd bij de boot voor de laatste happening, namelijk het maken van de groepsfoto (zie onder) met de boot op de achtergrond. Dit blijkt iedere keer weer een hilarisch moment te zijn. Ook deze keer werd niet met deze traditie gebroken. De dame die door Peter werd aangesproken met de vraag om enkele foto's te maken ontpopte zich als een waar fotografe en wist door haar spontaniteit aan de meeste vogelaars enig blijken van blijheid te ontfutselen. Op de boot viel de groep al snel uiteen in mensen die ervoor kozen om lekker warm binnen te blijven zitten en anderen die er de voorkeur aan gaven om op het dek mijmerend uit te kijken over de Waddenzee op zoek naar die allerlaatste soort. Eenmaal op het vaste land vertrok ieder op eigen gelegenheid richting huis en kon worden teruggezien op door Peter Noy vijf voortreffelijk georganiseerde geweldige dagen.

Peter Vlamings



Deelnemers aan de excursie naar Ameland 2008

Vogelwaarnemingen excursie Ameland 2008 door Jan Verhoeven

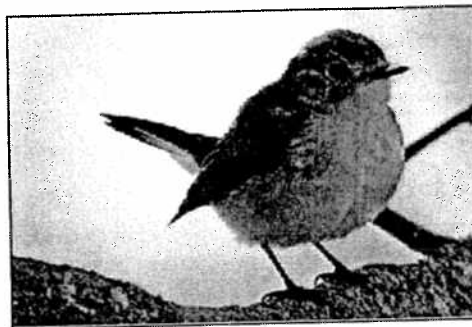
- | | | |
|---------------------------|--------------------------|------------------------|
| 1. Aalscholver | 45. Houtduif | 89. Roodkeelduiker |
| 2. Baardman | 46. Huismus | 90. Rosse Grutto |
| 3. Bergeend | 47. Huiszwaluw | 91. Rotgans |
| 4. Bladkoning | 48. IJsvogel | 92. Ruigpootbuizerd |
| 5. Blauwe Kiekendief | 49. Jan-van-Gent | 93. Sijs |
| 6. Blauwe Reiger | 50. Kanoet | 94. Scholekster |
| 7. Boerenwaluw | 51. Kauw | 95. Slechtvalk |
| 8. Bontbekplevier | 52. Keep | 96. Slobeend |
| 9. Bonte Strandloper | 53. Kempmaan | 97. Smelleken |
| 10. Bonte Vliegenvanger | 54. Kievit | 98. Smient |
| 11. Boomkruiper | 55. Kleine Karekiet | 99. Sneeuwgorst |
| 12. Braamsluiper | 56. Kleine Mantelmeeuw | 100. Sperwer |
| 13. Brandgans | 57. Kleine Strandloper | 101. Spreeuw |
| 14. Brilduiker | 58. Kleine Vliegenvanger | 102. Staartmees |
| 15. Bruine Kiekendief | 59. Kluut | 103. Steenloper |
| 16. Buizerd | 60. Kneu | 104. Stormmeeuw |
| 17. Dodaars | 61. Knobbelzwaan | 105. Strandleeuwrik |
| 18. Drieteenstrandloper | 62. Kokmeeuw | 106. Tafeleend |
| 19. Eider | 63. Kolgans | 107. Tapuit |
| 20. Ekster | 64. Koolmees | 108. Tjiftjaf |
| 21. Fazant | 65. Koperwiek | 109. Torenavalk |
| 22. Fitis | 66. Kraai | 110. Tureluur |
| 23. Fuut | 67. Krakeend | 111. Turkse Tortel |
| 24. Gele Kwikstaart | 68. Kramsvogel | 112. Veldleeuwrik |
| 25. Gekraagde Roodstaart | 69. Koperwiek | 113. Vink |
| 26. Goudhaantje | 70. Kuifeend | 114. Visdiefje |
| 27. Goudplevier | 71. Lepelaar | 115. (Vlaamse) Gaai |
| 28. Graspieper | 72. Meerkoet | 116. Vuurgoudhaantje |
| 29. Grauwe Gans | 73. Merel | 117. Waterhoen |
| 30. Grauwe Pijlstormvogel | 74. Middelste Zaagbek | 118. Waterral |
| 31. Grauwe Vliegenvanger | 75. Nijlgans | 119. Watersnip |
| 32. Groenling | 76. Nonnetje | 120. Wilde Eend |
| 33. Groenpootruiter | 77. Oeverpieper | 121. Winterkoning |
| 34. Grote Bonte Specht | 78. Paap | 122. Wintertaling |
| 35. Grote Canadese Gans | 79. Pijlstaart | 123. Witte Kwikstaart |
| 36. Grote Gele Kwikstaart | 80. Pimpelmees | 124. Wulp |
| 37. Grote Jager | 81. Putter | 125. Zanglijster |
| 38. Grote Lijster | 82. Rietgans Spec | 126. Zilvermeeuw |
| 39. Grote Mantelmeeuw | 83. Rietgorst | 127. Zilverplevier |
| 40. Grote Stern | 84. Ringmus | 128. Zwarte Mees |
| 41. Grutto | 85. Roek | 129. Zwarte Ruiter |
| 42. Havik | 86. Roodborst | 130. Zwarte Roodstaart |
| 43. Heggenmus | 87. Roodborsttapuit | 131. Zwarte Zee-eend |
| 44. Holenduif | 88. Roodhalsfuut | 132. Zwartkop |

Bijzondere waarnemingen tijdens de excursie naar Ameland

Eerder in ons blad staat een verslag van deze excursie, echter een beschrijving van de bijzondere soorten zal daar in mogelijk ontbreken. Tijdens de excursie hebben we twee soorten gezien die we tijdens andere excursies nog niet hebben gezien. Dit zijn de Kleine Vliegenvanger en de Hoendergans. De Hoendergans is een exoot, mogelijk uit gevangenschap ontsnapte vogel.

De Kleine Vliegenvanger (*Ficedula Parva*)

De vogel is 11,5 centimeter groot. Door de grijze kop en de oranje keelvlak lijkt het mannetje van de Kleine Vliegenvanger in het zomerkleed op de roodborst. Hoe ouder het mannetje is, hoe groter deze keelvlak. Het vrouwtje en het mannetje in het winterkleed zijn minder opvallend, met een bruingrijze bovenzijde en een vaalwitte onderzijde. In alle kleden is de vogel echter te herkennen aan een lichtblauwe tot witte ring om het oog. De staart is zwart met aan weerszijden een grote witte

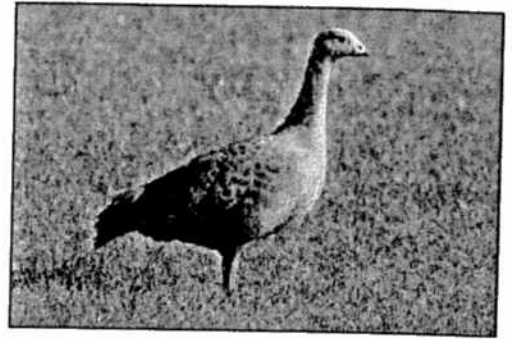


vlek. Jonge vogels hebben in de eerste winter een dunne vleugelstreep. De Kleine Vliegenvanger is de kleinste Europese vliegenvanger en is weinig schuw. De vogel zit doorgaans horizontaal op een tak, waarbij de staart opgericht wordt. De roep van de vogel is 'tsjik' en een winterkoningachtig 'trrrr'. Zang helder en gevarieerd, delen lijken op zang van Fluiters. De vogel broedt met name in Oost-Europa en is in Nederland een onregelmatige en zeldzame broedvogel. Tijdens de trek naar het zuiden doet slechts een klein aantal vogels Nederland aan.

De Hoendergans (*Cereopsis Novaeseelandiae*)

De verwantschap van hoenderganzen met andere ganzensoorten is onduidelijk. De soort hoort hetzij thuis in de subfamilie van echte ganzen en zwanen (Anserinae), binnen de subfamilie van de halfganzen (Tadorninae) als de separate geslachtengroep Cereopsini, of geheel los van beide subfamilies als de subfamilie Cereopsinae. In het laatste geval zou binnen deze separate subfamilie wellicht ook de in de prehistorie reeds uitgestorven loopvogelsoorten van het geslacht Cnemiornis thuishoren. De aanvankelijke vondsten van botmateriaal van deze Nieuw-Zeelandse ganzen vertoonden namelijk zoveel overeenkomsten met die van de hoenderganzen dat de dieren werden geïnclassificeerd als 'Nieuw-Zeelandse Hoenderganzen' (*Cereopsis Novaeseelandiae*). De plomp gebouwde dieren hebben een lichtgrijs met zwarte vlekken bezaaid verendek met zwarte vleugeluiteinden, zwart met roze poten, rode ogen en een korte, zwarte, naar beneden gebogen snavel met een opvallend groengeel gekleurde washuid overtrokken. Aan dit laatste heeft het dier ook zijn geslachtsnaam te danken, want 'Cere' stamt uit het Latijn voor 'was' en 'opsis' komt van het Oudgrieks voor 'achtig'. De soortnaam novaehollandiae is een modern-latijnse samenstelling uit 'nieuw' en 'Holland', een historische naam voor Australië. Hoenderganzen zijn ongeveer 75 tot 100 centimeter lang en daarmee ongeveer zo groot als een Tammegans. De vleugelwijdte bedraagt 150 tot 190 centimeter. De ganzen en genten verschillen behalve in grootte uiterlijk nauwelijks van elkaar. Genten zijn een fractie groter en zwaarder. Genten wegen circa vijf kilogram en de ganzen drie kilogram. Hoenderganzen komen uitsluitend in Australië voor en in het bijzonder op, tussen het vasteland en Tasmanië gelegen, onbewoonde eilanden. 's Zomers komen ze incidenteel naar het vasteland op zoek naar voedsel. De biotoop van de dieren zijn aan zout of brak water gelegen moerassen, waaraan ze goed aangepast zijn, aangezien ze zout water kunnen drinken. Niettemin mijden de dieren het water en leven ze gewoonlijk uitsluitend op het land. Zwemmen doen ze dan ook zelden. Buiten het broedseizoen leven de dieren in groepsverband, maar als ze broeden dwalen ze verder uiteen, losse groepen vormend.

De ganzen kunnen een laag geluid voortbrengen dat veel weg heeft van varkensgeknor. Hoenderganzen voeden zich in hoofdzaak met gras en het fijne graszaad dat erin voorkomt. De dieren grazen gewoonlijk 's ochtends en 's avonds. Gedurende de heetste uren van de middag en 's nachts rusten of slapen ze. De vogel is na drie jaar geslachtsrijp. Een gans en een gent vormen een paartje dat samen blijft voor de duur van het broedseizoen dat in het begin van de herfst valt. In tegenstelling tot de echte ganzen helpt de gent bij het bouwen van het nest, hij broedt echter niet. Het nest wordt op de grond gebouwd van grashalmen en met donsveren bekleed. Het wordt veel zorgvuldiger geconstrueerd dan door welke andere ganzensoort ook en wordt met veel kabaal beschermd tegen rivaliserende broedparen. De gans (het vrouwtje) legt tussen de vier en zeven crèmekleurige eieren met een afmeting van ongeveer 83 bij 56 millimeter. Na ongeveer een maand komen de kuikens uit het ei. Aan het begin van de lente vliegen ze gewoonlijk uit. De Hoendergans is een beschermde diersoort. Rond 1960 vreesde men nog voor uitsterven van de soort, maar door de bescherming van de vogels (in hoofdzaak een jachtverbod) kon dit afgewend worden. De IUCN schat de totale populatie tussen de 16.000 en 18.000 vogels en classificeert de soort op grond daarvan als veilig. De vogels kunnen een leeftijd van zo'n zestien jaar bereiken



Jacques Raats

Oeverzwaluwvanden 2008

Ondanks dat het met de Oeverzwaluw in Nederland vrij goed gaat, hebben wij ze helaas het afgelopen jaar niet mogen ontvangen in één van onze wanden. Wel heeft er ergens al voor het tweede jaar met succes een IJsvogel gebroed, iets wat zeker minstens even interessant is.

Waarom het succes uitblijft wat oeverzwaluwen betreft is niet geheel duidelijk. Op het Hemelrijk zou de begroeiing van riet een reden kunnen zijn en de ouderdom van de wand in zijn geheel, oeverzwaluwen zijn immers pioniers die in een natuurlijke situatie altijd een verse wand kiezen.

Het riet maaien is lastig en wanneer het broedseizoen begint staat het toch weer even hoog. Voorzichtig wordt er al over een nieuwe wand nagedacht. Bij de Kleuter kunnen en willen we op dit moment niet meer doen als de wand vrij houden van vegetatie en genieten van de ene bewoner.

Heeft er iemand nog suggesties, dan hoor ik het natuurlijk graag.

Coördinator Oeverzwaluwen,
Marc Poulussen
Tel.: 0413-274046



Oeverzwaluw

Vogel onder de loop... 'de Eidereend'



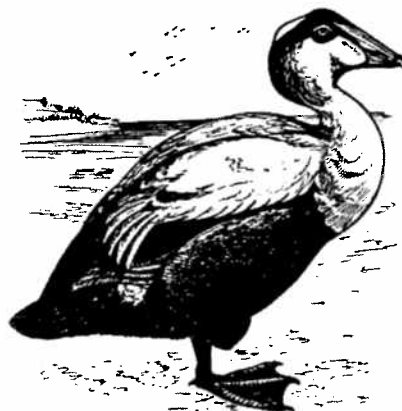
Deze keer maar weer eens een eend onder de loop nemen die toch bij veel mensen tot de verbeelding spreekt. De Eidereend. De dikke lobbes uit de Waddenzee. De Eidereend komt voor op het Noordelijk Halfronnd van Canada tot de Nieuw Siberische Eilanden. Er worden zes ondersoorten onderscheiden. In Nederland broedt de ondersoort *Somateria mollissima mollissima*. Eidereenden zijn echte zee-eenden. Ze komen uitsluitend langs de kust voor. Men ziet deze eend het hele jaar in het waddengebied. Eidereenden zijn stevig gebouwde eenden. Ze zijn absoluut niet geëmancipeerd. Het mannetje is fraai om te zien, maar hij gaat alleen maar voor de seks. Het vrouwtje draait op voor het

broeden en de verzorging van de jongen. Dat laatste doet ze bij voorkeur samen met andere moeders, ze vormen crèches. De vrouwen gaan zo ver in de opoffering voor hun kroost dat ze het dons uit hun borst rukken om het nest te bekleden. Op IJsland wordt dat dons verzameld, het is het beste, fijnste en duurste dons ter wereld.

Even een opsomming van de veldkenmerken: 50 tot 71 centimeter. Een grote, zware zee-eend met lange kop. Mannetje is enige eend met zwarte buik en witte rug. Borst wit met roze tint; kop wit met zwarte kruin; groene vlekken op zijden van nek en achterhoofd; witte vlek op stuitzijden. Zwaar in vlucht, met korte, dikke nek en geheel witte voorvleugel, contrasterend met zwarte veerschachten. Snavel met lang, driehoekig profiel, in bijna rechte lijn overlopend in plat voorhoofd, olijfgrijs, met gele of groene tint aan basis. Mannetje in eclipskleed zeer variabel, voornamelijk zwartachtig bruin behalve witte vlek op zijden en wit op vleugel. Vrouwtje warmbruin met zwarte streping, in vlucht met twee beige of witte vleugelstrepen. Juveniel lijkt op vrouwtje maar doffer. Jonge vogels ruien langzaam naar adult kleed en mannetjes daarom met onregelmatige zwart-witte tekening.

De Noordwest-Europese broedpopulatie wordt geschat op ongeveer 740.000 paren. Als broedvogel komt de Eidereend sinds het begin van deze eeuw voor in het Nederlandse Waddengebied. Rond 1930 kwamen in Nederland ten hoogste enkele tientallen broedparen tot broeden. Vooral sinds 1930 is de populatie echter sterk toegenomen. Na een sterke teruggang van het aantal broedparen in vooral de westelijke Waddenzee als gevolg van vergiftiging door bestrijdingsmiddelen in de jaren zestig is de populatie opnieuw toegenomen. Het belangrijkste overwinteringsgebied in Nederland is de Waddenzee, terwijl er onder bijzondere omstandigheden grote aantallen op de Noordzee voor de Waddeneilanden kunnen voorkomen. In Nederland overwinteren tegenwoordig jaarlijks 100.000 tot 200.000 Eidereenden. Wanneer deze gebieden om welke reden dan ook ongeschikt worden, trekken enkele duizenden, vooral onvolwassen Eidereenden, verder door naar het zuiden en neemt de betekenis van de Noord-Hollandse kust en die van de Voordelta enigszins toe.

De Eidereend is een grote duikeend waarvan het voedsel hoofdzakelijk uit schelpdieren en langzaam over de bodem bewegende bodemdieren bestaat, maar ook zeesterren worden met regelmaat gegeten. De schelpdieren als mossels en kokkels eten ze met schelp en al op en kraken ze in hun maag. De gebroken schelpstukjes braken ze weer uit.



Eidereend

De energetische behoefte van volwassen Eidereenden bedraagt ongeveer vijfendertig Watt, hetgeen een dagelijkse consumptie van ongeveer twee en een halve kilo schelpdieren noodzakelijk maakt. Dit maakt dat de Eidereend helaas door veel vissers als een bedreiging wordt gezien. De soort is sterk gebonden aan zout water en zowel in de broedtijd als in de winter bevindt vrijwel de gehele populatie zich in zoute watersystemen.

Vooraf rond deze tijd zijn met name in de Waddenzee grote groepen eidereenden te zien. Lekker rustig dobberende luilakken die duidelijk geen enkele last hebben van de koude. Maar ja, ze hebben dan ook niet voor niets de beste dons ter wereld. Zo nu en dan een mossel opduikend hebben ze het zichtbaar goed hier aan de kust. Gelukkig maar want het zijn zo'n mooie vogels, die willen we graag hier blijven zien.

Fijne feestdagen allemaal,
Pedro van den Acker

Interne(s)t

In deze rubriek tips over vogels op Internet. Interessante websites te over. Surf over het Internet en klik op de hieronder vermelde hyperlinks. Wanneer iemand ook leuke websites weet, geef dat dan aan mij door. Wie weet staat het de volgende keer in het Bruujsel.



Ook dit keer hebben we een greep gedaan in het onuitputtelijke aanbod wat op Internet te zien en te horen is. Veel personen zijn nu al bezig met vakantieplannen. Kijk dan eens op de site **www.travellingbirder.com**. Vogelreisverslagen van over de hele wereld, vaak voorzien van leuke plaatjes en geweldige informatie. Voor onze buitenlandreis, die dit jaar gepland is naar Coto Donana, heb ik deze site gebruikt.

Om mooie kleine vogelfilmpjes te zien, moet ja naar **www.ibc.hbw.com/ibc/**. Je geeft de wetenschappelijke naam op en krijgt zo enkele filmpjes van de soort te zien. Vogels van over de gehele wereld en dus ook onze soorten zijn prachtig te zien, maar liefst 27.000 vogelfilmpjes zijn hier te bewonderen.

- * Op **www.virtual-bird.com** zijn ook veel filmpjes te zien, maar ook de vogelgeluiden en veel foto's maken het een prachtige site.
- * Op **www.vogelvisie.nl** worden veel vogels beschreven in het Nederlands. Ook de geluiden staan hier fraai op. Voor de beginner is er ook nog een vogelquiz, zodat het geleerde meteen in praktijk gebracht kan worden.
- * Site **www.fatbirder.com** geeft algemene informatie over vogels, gerangschikt naar land, waarbij veel nuttige links gegeven worden.
- * Ken je wel de Nederlandse naam, maar niet de buitenlandse, kijk dan eens op **www.avibase.bsc-eoc.org/avibase.jsp**. Op deze site zijn tienduizend vogelsoorten vermeld in wel dertig verschillende talen. Als je hier de naam niet gevonden krijgt, vergeet het dan maar.

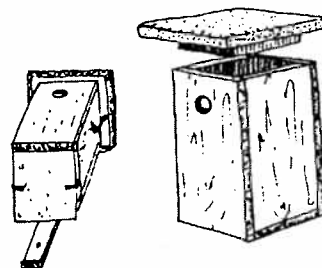
Veel plezier de komende tijd in deze donkere dagen. Achter de computer is het nooit guur en koud.

Jan-Willem Hermans

Jaarverslag werkgroep Nestkasten 2008

'Samenvatting broedseizoen nestkastenbroeders 2008'

In dit verslag wordt, aan de hand van nestkastencontroles een indruk gegeven van het broedseizoen van het jaar 2008 in de bossen van de regio Uden.



Samenvatting broedseizoen 2008

Het totaal aantal gecontroleerde nestkasten steeg van 543 naar 553. Het Annabosje werd verlaten omdat het te nat was maar in Velp werden zoveel nestkasten in een bos gehangen dat het hier als apart gebied behandeld wordt. De lente liet lang op zich wachten, was zeer zacht en zeer zonnig en met een normale hoeveelheid neerslag. Het totale bezettingspercentage van alle nestkasten van 82% was redelijk normaal. Het totaal aantal eieren dat werd gecontroleerd was 3.724, daaruit kwamen 3.252 jongen waarvan er uiteindelijk 2.986 uitvlogen. Over alle soorten gezien was het percentage uitgekomen eieren, uitgevlogen jongen en het totale broedsucces (uitgevlogen jongen/gelegd ei) gelijk met 2007. Toch was het een slecht jaar voor de Zwarte Mees en de Gekraagde Roodstaart. Van deze twee soorten werden maar respectievelijk acht en vier legsels gevonden; weer minder dan vorig jaar. Het broedsucces van de Zwarte Mees was daarbij ook nog eens erg laag (76,3%). Hoewel er een toename was van het aantal bezette nestkasten en legsels van de Bonte Vliegenvangers, was het broedsucces dit jaar dramatisch laag (58,3%); dit ligt normaal tussen de 95% en 85%. Ook zagen we dramatische cijfers voor de vervolglegsels van de Kool- en Pimpelmees. Hoewel het percentage vervolglegsels van deze twee soorten verdubbelde ten opzichte van de laatste jaren (naar respectievelijk 13,2 % en 6,7%) was het broedsucces van die legsels erg laag. Voor de Koolmees was het broedsucces van de vervolglegsels 49,5%, iets meer dan de helft van de eerste legsels (83,8%). Voor de Pimpelmees was het broedsucces van de vervolglegsels maar 22%, ongeveer een kwart van de eerste legsels (81,8%).

De Koolmees, met 281 nesten, en Pimpelmees, met 104 nesten, waren het talrijkst. Het aantal boomkleverlegsels nam verder toe tot negentien en was voor het eerst in alle gebieden te vinden. Na een jaar van stabilisatie op zesentwintig legsels werden dit jaar maar liefst zevenendertig Bonte Vliegenvanger legsels gevonden, hiermee blijft deze soort ook sterk toenemen. Ook dit jaar broedden Grote Bonte Spechten in nestkasten van Odiliapeel oost; uit drie nesten vlogen twaalf jongen uit. Bij het Slingerpad op de Maashorst werden weer succesvolle nesten van Kuifmezen aangetroffen, in Schaijk voor het eerst een Boomkruiper en een Roodborst en in de Goorsche Bossen een succesvol spreeuwenlegsel.

Ten opzichte van vorig jaar werden er door de Koolmees kleinere en door de Pimpelmees iets grotere legsels geproduceerd: gemiddeld 8,4 en 10,4 eieren, respectievelijk. Voor alle andere soorten waren de gemiddelde legselgroottes van het eerste legsel ook allemaal ongeveer gelijk aan 2007; met voor de Bonte Vliegenvanger (5,5 eieren) en de Gekraagde Roodstaart (4,3 eieren) een blijvend laag gemiddelde. De gemiddelden voor de Zwarte mees (8,3 eieren) en Boomklever (7,1 eieren) bleven, daarentegen, op een hoog niveau. Daarbij werd er voor de Boomklever voor het eerst een legsel van tien eieren aangetroffen.

Na de extreem vroege eileg in het voorjaar van 2007 moesten de eieren dit jaar wel later worden gelegd. Maar de verschillen met vorig jaar waren toch niet al te groot. De gemiddeld eerste eileg van het eerste legsel op 16 april voor de Koolmees en 13 april voor de Zwarte Mees en de Pimpelmees scheelde maar respectievelijk 5, 4 en 4 dagen met vorig jaar. De trend naar vervroeging van de eerste eileg van de mezen wordt hiermee voortgezet. De Boomklever was gemiddeld precies gelijk met vorig jaar (7 april); de Bonte Vliegenvanger twee dagen later (7 mei) en de Gekraagde Roodstaart twee dagen vroeger (11 mei).

Groep Odiliapeel - Oost

Harrie Cornelissen en Lambert en Hermien Verkuijlen hebben in totaal 55 kasten in de oostelijke bossen van Odiliapeel hangen. Deze kasten werden dit seizoen negen keer bezocht. Naast vijftientig legsels van Koolmezen, achttien van Pimpelmezen en twee Boomklevers en de Grote Bonte Spechten waren weer blij met hun speciale verblijven. Eén ervan had niet op de kale bodem met houtsnippers maar op een half verwijderd mezenest haar eieren gelegd. Uiteindelijk zijn er maar liefst twintig eieren gelegd waaruit zestien jonge Grote Bonte Spechten het levenslicht mochten aanschouwen en waarvan er twaalf zijn uitgevlogen. Opvallend bij de Grote Bonte Specht was dat twee van de drie nagenoeg op dezelfde datum als vorig jaar het eerste ei hebben gelegd. Vorig jaar op respectievelijk 19 en 21 april en dit jaar twee spechten op 21 april en de derde op 29 april. En ook dit jaar weer stinkende smurrie, die de laatste dagen voor het uitvliegen op de bodem van het nestblok komt te liggen.

Groep Odiliapeel - West

Jan Nijhof en Johan van Roosmalen hebben dit jaar 44 kasten hangen in de westelijke bossen van Odiliapeel. Deze kasten werden dit seizoen acht keer bezocht. Naast dertig legsels van Koolmezen en twaalf van Pimpelmezen werd er voor het eerst in dit gebied Boomklevers in de kasten aangetroffen maar helaas werden twee van deze drie nesten gekraakt door mezen, jammer! Bovendien hadden ook Jan en Johan een broedpoging van een Grote Bonte Specht in een gewone mezenkast maar die werd helaas niet in eieren omgezet! In een poging om meer te weten te komen over het verschijnsel tweede- of vervolglegsel is er een klein experimentje gedaan waarbij de helft van de veeertig kasten na het uitvliegen van het eerste legsel werd schoongemaakt en de andere helft niet. In de schoongemaakte kasten werd geen enkel tweede legsel waargenomen terwijl in de anderen de drie vervolglegels en pogingen daartoe werd waargenomen. Hierbij moet worden aangetekend dat de drie pogingen reeds plaatsvonden bij de controle van de uitgevlogen jongen; er was dus geen keuze om te kiezen tussen wel- of niet-schoongemaakte kasten en dat de invloed daarvan dus niet vast te stellen was.

Groep Maashorst - Grensweg

Lieuwe Anema heeft dit gebied samen met Tiny en Riet van Boekel in beheer met een totaal van 66 nestkasten. In het totaal werd het gebied vijftien keer bezocht. Naast zesendertig nesten van de Koolmees, acht van de Pimpelmees, vier van de Boomklever en drie van de Zwarte mees barstte het hier weer van de Bonte Vliegenvangers. In eerste instantie leek er een terugval van die soort te zijn. Gelukkig bleken er uiteindelijk toch meer paartjes gebroed te hebben dan vorig jaar. Vorig jaar hadden ze vijftien nesten, dit jaar zestien. Nadat vorig jaar aan de Grensweg een broedpoging is geweest van een Draaihals hebben Tiny, Riet en Lieuwe speciale draaihalskasten opgehangen. Het zijn grote kasten, de een nog groter dan de ander, maar helaas kwam er dit jaar geen Draaihals in, enkel maar Koolmezen wat ze eigenlijk wel grappig vonden. Jammer was dat er een dode Boomklever met één eitje op het nest gevonden werd. Een andere Boomklever heeft plaats moeten maken voor een koolmees. Deze klever had het nest klaar en de week er op zat er, tot verrassing van de controleurs, een koolmeesnest bovenop.



Draaihals

Groep Maashorst - Slingepad

Harry en Irene Claasen hebben er dit jaar 75 kasten hangen welke ze in totaal negen keer bezochten. Naast drieëndertig legsels van de Koolmees, dertien van de Pimpelmees, vier van de Zwarte mees, twee van de Gekraagde Roodstaart zat er nu eindelijk een Boomklever in een nestkast en ook weer twee paar Kuifmezen.



Kuifmees

Die laatsten zitten eigenlijk op plaatsen waar het volgens de literatuur niet normaal is namelijk in loofhout. Volgens de boeken komt de Kuifmees alleen in naaldhout voor en broedt hij in een enkele aanwezige, meestal zachte, loofboom zoals berk en dergelijke. Echter hier zitten ze in kasten die hangen in een bosje van Amalanchier (krentenboom) zonder naaldhout ertussen. Ook zijn er spechtenkasten opgehangen maar daar maken alleen de Koolmezen gebruik van. Wat ze dit jaar wel hadden was verstoring door wespen die aan de deksel hun nesten maakten, in een kast hadden ze zelfs een Hoornaar met een nest; "Als je weet hoe hard die kunnen steken blijf je er wel uit de buurt. Ik heb hem daarom maar zachtjes verwijderd", aldus de controleurs. Echter door deze wespen werden verschillende nesten verstoord. Leuk om te melden is nog dat er begin juni weer een Eekhoorn in een kast werd gezien maar minder leuk dat deze (?) drie weken later dood werd aangetroffen.

Groep Maashorst - Hengstheuveel

Sjaak Celen, Willie Bergmans en Leo Ballering hebben dit jaar 78 kasten hangen en hebben het gebied negen keer bezocht. In totaal werden er zesenvestig nesten van Koolmezen aangetroffen, vijftien Pimpelmezen maar ook vier Boomklevers en vijf Bonte Vliegenvangers. Er was dit jaar door de gemeente behoorlijk gerooid in de bosranden maar precies de bomen waaraan de nestkasten hingen zijn blijven staan, zodat de nestkasten nu helemaal open en bloot in de lege vlaktes hangen. Echter de vogeltjes lijken daar geen last van te hebben want al deze nestkasten zijn gewoon bezet. Naast een Boomkleverlegsel met tien eieren en zelfs een vervolglegsel (beide hadden we nooit eerder gezien) was het ook leuk dat we vijf Bonte Vliegenvangers in de kasten hebben in een gebied waar we ze nog nooit gezien hebben! Helaas is het maar één van die kasten tot jongen gekomen; de anderen zijn leeggeroofd of verlaten. Ook van anderen soorten veel kasten waarvan de deksel eraf was en het nest leeggeroofd. Dit lag soms ook een beetje aan de kasten, van twee kasten was de bodem spontaan kapot gegaan waardoor de roofdieren binnen konden komen. Dit jaar zijn een aantal van de rotste kasten vervangen maar omdat er de laatste jaren juist in die kasten bijzondere dingen te zien zijn hebben we ze laten hangen en de nieuwe kasten van Theo ernaast gehangen.... en wat denk je.... in de oude kasten zit meer te broeden dan in de nieuwe!

Groep Goorsche bossen

Nadat vorig jaar het Annabosje te nat bleek te zijn om fatsoenlijk te controleren hebben Arnold van Lieshout en Luud Joosten het gebied van de Goorsche bossen overgenomen. Hier hingen dit jaar 29 kasten die zeven keer gecontroleerd zijn. Naast twintig Koolmezen, vijf Pimpelmezen en twee Boomklevers vonden ze ook een Spreeuwenlegsel. Toen op een keer deze kast geopend werd, vlogen er drie van de vier jonge Spreeuwen uit. Er is nog wel geprobeerd ze te vangen en in de kast terug te doen maar dat was onbegonnen werk.

Groep Achter de Berg

Theo en Mia van der Crujssen en Henk en Jeanne Heesakkers hebben zich dit jaar dus volledig op 'Achter de Berg' gericht. Daar hingen dit seizoen in totaal 46 kasten. Dit gebied is in totaal twaalf keer bezocht. In het begin vonden de controleurs de resultaten een beetje tegenvallen.

Ze dachten dat een aantal kasten toch te dicht bij elkaar hingen maar uiteindelijk bleek de grote 'leegstand' in de kastjes toch nog mee vallen. En daar kwam nog eens bij dat er al kastjes hoog in bomen hingen van iemand anders. Die zijn ook nog bewoonbaar maar hangen te hoog om te controleren. Ze ontdekten steeds meer van die 'andermanskastjes' op plekken waar ze eerder nog niet geweest waren: concurrentie dus! Ook zijn een aantal kastjes pas laat gehangen om de Bonte Vliegenvangers van dienst te zijn. In totaal werden eenentwintig legsels van de Koolmees aangetroffen, negen van de Pimpelmees, twee van de Bonte Vliegenvanger en één van de Boomklever. Eén nestje van Koolmees verdiende volgens de controleurs een schoonheidsprijs vanwege de veelkleurigheid van het gebruikte nestmateriaal. Fel groen, geel, blauw en oranje plukjes weefsel. Waar het vandaan gehaald is mag Joost weten maar dat daar een modebewust stelletje woont is zeker. In het kastje waarin eerder een dood Bonte Vliegenvanger mannetje was aangetroffen naast het broedende vrouwtje werd later een zestal weldoorvoede jongen gezien. Een compliment voor deze weduwe dus!

Groep Maashorst - Schaijk

Conny Koenen en Leo Ballering hebben daar nu in totaal 68 kasten hangen. Dit jaar werd het gebied acht keer bezocht en ook Liesbeth Verkaar heeft dit jaar verschillende malen meegelopen. Doordat er veel verschillende soorten kasten hangen broedden er in dit gebied de meeste soorten in de nestkasten: achtendertig Koolmezen, negen Pimpelmezen, twee Bonte Vliegenvangers en twee Gekraagde Roodstaarten, één Boomklever, één Zwarte mees, één Roodborst en één Boomkruiper. Daarnaast werd er in één van de Roodborst kleikommen met puntdak van Vivara een winterkoningnest aangetroffen. Waarschijnlijk is dit een speelnest want tijdens geen van de bezoeken zijn er eieren gevonden. Het leuke van deze nestkasten is dat er een opening aan de achterkant zit voor de controles. Het nestje van mos is door de Winterkoning echter zo stevig aan elkaar gemaakt dat er slechts met veel moeite een klein gaatje te maken is (wat de volgende keer weer stevig dicht zit). Mooi was het roodborstnest met vijf eieren in een halfopen kast waar de laatste drie jaar nooit wat ingezeten heeft (zelfs geen poepje!). Elk jaar wordt er wel gemeld dat er een Bonte Vliegenvanger vecht (en verliest) met een Koolmees. Dit was ook in Schaijk het geval: lagen er begin mei twee bonte vliegenvangereitjes in een nestkast, een week later lagen er vier maar ook zeven Koolmeeseitjes en zat er een broedende Koolmees op het nest. In twaalf dagen waren dus elf eitjes erbij gelegd. Door de hoge temperatuur bleken de bonte vliegenvangereitjes nog levensvatbaar. De vier Bonte Vliegenvangers zijn wel uitgekomen en ook de zeven Koolmezen maar na twee dagen waren er nog maar twee Koolmeesjes over waarvan in een laat stadium (12 dagen) er nog één doodging.

Groep Doelenweg - Golfbaan

John Opdam, Dorien en Theo Versteegden hebben er dit jaar 55 nestkasten hangen, welke in totaal zeven keer bezocht werden. Theo en de zijnen hebben een leuk gebiedje; met maar liefst zeven Bonte Vliegenvangers is het voor deze soort het tweede gebied geworden. Daarnaast nog een Boomklever en voor de rest alleen maar Kool- en Pimpelmezen. In het begin van het jaar werd een dode Pimpelmees aangetroffen die geringd was. Theo heeft de ring meegenomen en met een loop de tekst proberen te ontcijferen: het was een 'Arnhem ring met de code AL 81XXX (de laatste drie cijfers zijn bekend maar worden nooit in openbare verslagen weergegeven om misbruik te voorkomen)' Navraag van de ringgegevens bij de Nederlandse ringcentrale leerde dat het een tweede kalenderjaar mannetje was die op 22 januari 2008 in de Bitswijk (door een bekende ringer in zijn tuin-tegenover de Groenhoeve) in Uden geringd was. Deze vogel had dus in 73 dagen 3 kilometer afgelegd in NNO richting.



Bonte Vliegenvanger

Velp

Els Loeffen uit Velp (bij Grave) die rondom haar huis al twaalf kasten had hangen, heeft de laatste twee jaar meegedaan als 'Thuiswerker'. Dit voorjaar besloot ze de stoute schoenen aan te trekken en in het nabijgelegen bos nog eens veertien kasten op te hangen. Het totaal van 26 nestkasten was genoeg om te promoveren naar een 'eigen gebied'. De kasten hebben dit jaar haast individuele aandacht gekregen en werden gecontroleerd als het uit kwam, soms dagelijks. Dat er rondom je eigen huis veel soorten kunnen broeden bewijzen de negen legsels van Koolmezen, vier van Pimpelmezen, Twee Bonte- en twee Grauwe Vliegenvangers, één Winterkoninkje, één Roodborst en één Boomklever. Tijdens een van de rondes werd een slapende Eekhoorn in de kast aangetroffen maar deze werd later niet meer gezien.

Groep 'Thuiswerkers'

Mignon van den Wittenboer, die dit voorjaar zelfs de Jeugdvogelwacht had uitgenodigd om nestkasten te komen timmeren en daarmee haar arsenaal op de Fazanterie had uitgebreid, had door verbouwingsperikelen dit jaar te weinig tijd voor structurele controles. Marion Krol, lerares op OBS de Uilenbrink waar vorig jaar een nestkastenproject heeft gelopen moest ook afzien van structurele controles. De Uilenbrink werd uitgebreid en het gebiedje achter de school en een deel van het schoolplein waar de meeste kasten hingen vielen hieraan ten prooi waardoor ze weggehaald moesten worden. De overgebleven kasten zijn nog wel gecontroleerd maar niet vaak genoeg om iets met de resultaten te doen.

Waren er dan helemaal geen thuiscontroles? Jawel hoor! Jan van den Tillaart had een koolmees- en twee spreeuwenlegsels (één in zijn Steenuilenkast) waarvan hij de voortgang op een nestkaart heeft bijgehouden. Ook was één nieuw lid zo enthousiast dat ze meteen lid werd van de



Gekraagde Roodstaart

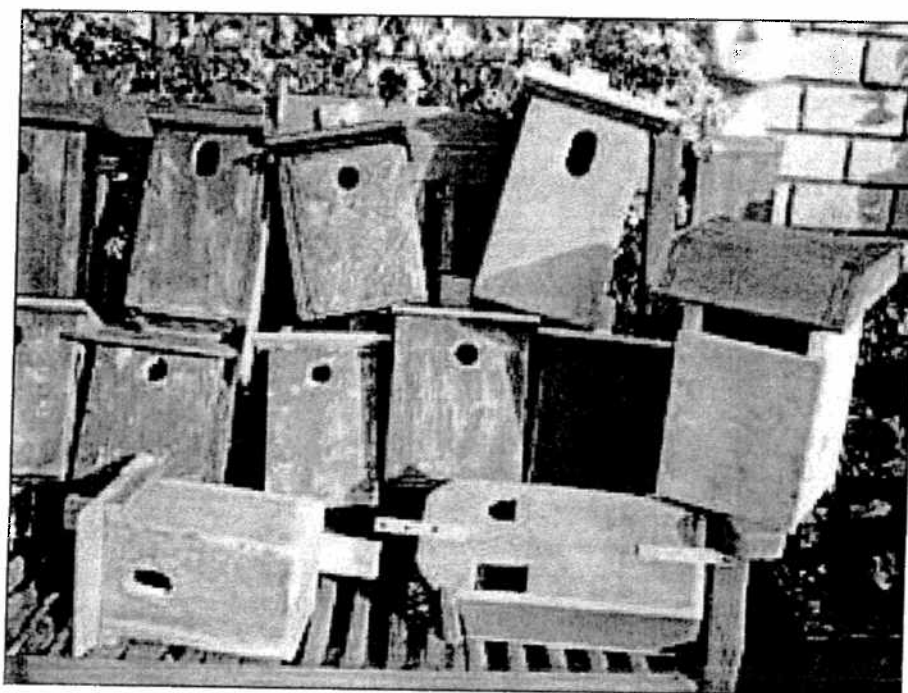
werkgroep. Mieke van Gerwen uit Zeeland heeft in haar tuin aan de doorgaande weg naar Schaijk/Reek meerdere nestkasten opgehangen en ook in het bosje naast de weg. In eerste instantie om te voorkomen dat deze mooie bomen gekapt zouden worden. Toen Leo op 11 april even les in nestkastcontrole kwam geven bleek in één van die nesten in dat bosje al een boomklevernest met 8 eieren en dat er in de tuin een Roodborst met vijf halfwas jongen zat. Een prima begin dus. Later kwamen daar nog een Koolmees, Pimpelmees en Bonte Vliegenvanger bij maar kon het nest van een Gekraagde Roodstaart niet gevonden worden. Ik denk dat er weinig mensen zijn die zoveel verschillende vogelsoorten in hun tuin hebben broeden. Jolanda Rutten uit Zeeland leverde ook nog gegevens aan van legsels van een Merel, een Roodborst en een Koolmees in haar tuin.

Wil je zelf ook nestkasten thuis controleren of een keertje in een van de gebieden meelopen, laat het mij dan even weten. Het hele verslag staat op de Vogelwachtsite onder 'werkgroepen/nestkasten'.

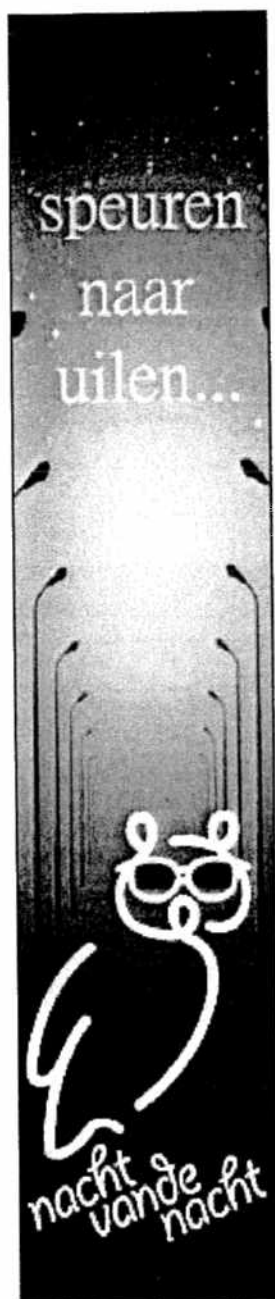
Coördinator Werkgroep Nestkasten,
Leo Ballering

Kengetallen per soort broedseizoen 2008

Totalen 2008	Kool-meess	Pimpel-meess	Bonte Vliegen-vanger	Zwarte Mees	Gekr. Rood-staart	Boom-klever	Overige	Totaal
# Nestkasten	553							553
# Nestkasten bezet	271	100	35	8	3	19	20	456
% Nestkasten bezet	49.0	18.1	6.3	1.4	0.5	3.4	3.6	82.5
# Nesten met eieren	281	104	37	8	4	19	19	472
# Nesten met jongen	239	93	28	7	3	17	15	402
# Eieren	2.185	1.049	199	59	19	135	78	3.724
# Eieren uitgekomen	1.918	936	147	50	18	118	65	3.252
% Eieren uitgekomen	87.8	89.2	73.9	84.7	94.7	87.4	83.3	87.3
# Jongen uitgevlogen	1.788	859	116	45	18	109	51	2.986
% Jongen uitgevlogen	93.2	91.8	78.9	90.0	100	92.4	78.5	91.8
% Broedsucces (uitgevlogen jongen / gelegd ei)	81.8	81.9	58.3	76.3	94.7	80.7	65.4	80.2
Legselgrootte	8,4	10,4	5,5	8,3	4,3	7,1	---	
Gem. datum 1e eileg	16 apr.	13 apr.	07 mei	13 apr.	11 mei	07 apr.	---	
# Vervolgbroedsel	37	7	0	5	0	1	0	
% Vervolglegsel	13.2	6.7	0.0	62.5	0.0	5.3	0.0	



'Nacht van de Nacht', uilenwandeling 25 oktober



25 oktober jl. heeft men landelijk weer aandacht besteed aan 'Nacht van de Nacht'. Hiermee wilde men de aandacht van het grote publiek vestigen op de steeds zeldzamer wordende (echt) donkere nachten. Tegenwoordig is de donkere nacht niet meer de donkere nacht van vroeger en daar hebben we een knap voorbeeld van gezien die avond. In het kader van de 'Nacht van de Nacht' had het natuurcentrum Slabroek in samenwerking met de Vogelwacht Uden ook dit jaar weer een uilenwandeling georganiseerd, een activiteit waar jong en oud aan konden deelnemen. Langs een uitgestippelde wandelroute waren vier posten ingericht waar de deelnemers informatie zouden krijgen over uilen. Deze activiteit werd voor de vierde keer gehouden en was ook dit jaar weer een succes! Vooral gezinnen met kinderen kwamen massaal op de wandeling af. Om zeven uur die avond hadden de vrijwilligers zich verzameld bij het Natuurcentrum Slabroek voor een korte instructie en afstemming om vervolgens de posten te gaan bezetten. Inmiddels begonnen de eerste belangstellenden al binnen te druppelen, wat zich later uitbreidde tot 130 personen. Er werden zeven groepen gemaakt welke allemaal onder leiding van een IVN- of Vogelwachtgids door het bos werden geleid.

Tijdens de wandeling werden de vier posten aangedaan, waar men iets vertelde over uilen. Vooral de kleinsten vonden het erg spannend om met zo min mogelijk zaklampen door een donker bos te wandelen. Je hoorde de wind door de takken van de bomen waaien waardoor het soms wat kraakte en af en toe kon je ook van alles horen ritselen tussen de afgevalen bladeren. Allemaal ingrediënten die het nog spannender maakten voor de kleinste deelnemers. Aangekomen op de eerste post, werd verteld welke uilen men in de omgeving zou kunnen waarnemen en waaraan men ze zou kunnen herkennen. Drie van de vier besproken uilensoorten waren als opgezet exemplaar aanwezig en dienden als model bij de uitleg. Er was ontzettend veel belangstelling voor de informatie en de drie opgezette vogels en soms was het dringen geblazen om iets te kunnen zien. John Opdam kreeg behoorlijk wat vragen te verwerken die avond. Opvallend was, dat veel van de jongste belangstellenden de uilen goed wisten te herkennen en bij naam te noemen. Één van de oudere belangstellenden merkte op dat hij het erg jammer vond dat er

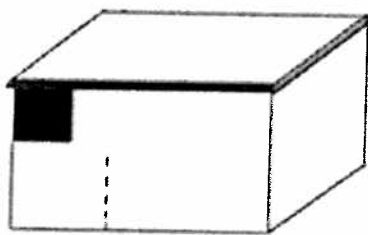
geen opgezette Bosuil voorhanden was (naast de Kerkuil, Ransuil en Steenuiltje). Hierop kreeg hij als reactie dat wij als Vogelwacht eigenlijk heel blij zijn met het feit dat we die niet hebben! Alle andere uilen zijn namelijk allemaal verkeersslachtoffers en we hopen dat het nog lang duurt voordat we de Bosuil aan de collectie kunnen toevoegen. De jeugdige belangstellenden waren het er helemaal mee eens en vonden dat er geen auto's meer langs de bosranden mochten rijden. Aangekomen bij de tweede post, kreeg men van Jan-Willem Hermans informatie over de verschillende prooien van de uilen. Ook kreeg men hier de verschillende braakballen en bijbehorende inhoud te zien. Op de vraag van Jan-Willem: "wat denken jullie dat een uil zo allemaal eet?", wisten ook hier de jeugdige aanwezigen wel een goed antwoord te geven!



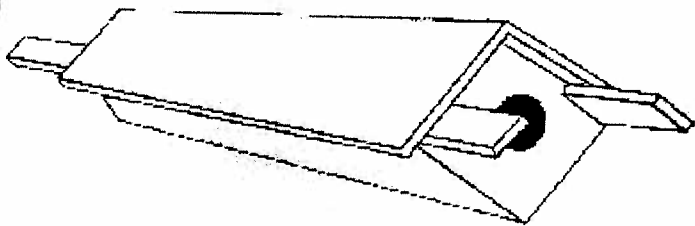
Ransuil

De meesten van hen bruisten van enthousiasme en er werd van alles door elkaar heen geroepen. Jan-Willem had ter ondersteuning van zijn verhaal, een vitrinebak meegenomen met braakballen en de inhoud van verschillende braakballen. Ook hier was veel belangstelling voor en het was dringen geblazen bij de bak. Jan-Willem kreeg een spervuur aan vragen te verwerken en er werd aandachtig geluisterd naar zijn verhaal voor men verder ging naar post 3.

Aangekomen op post 3 of nog net niet eigenlijk, was het geluid van de Bosuil al goed hoorbaar. Een aantal kinderen vonden het erg spannend en vonden het op een griezelfilm lijken. Bij deze post kreeg men de geluiden te horen die de verschillende uilen maken. Peter van de Braak en zijn zoon Niels lieten de mensen foto's zien om er vervolgens het bijbehorende geluid bij te voegen. De meeste toehoorders waren verrast over het feit dat ze zulke verschillende geluiden te horen kregen. Het gros ging er vanuit dat alle uilen alleen "oehoe" riepen. Maar dat bleek wel heel anders te zijn. Sommige aanwezigen kwamen met verhalen dat zij wel eens erg geschrokken waren van een overvliegende uil die plots begon te krijsen. Peter wist direct welke uil dit geweest moest zijn. Na het afspelen van het geluid van de Kerkuil, werd het direct bevestigd. Ook Peter en Niels kregen de nodige vragen te verwerken voordat men de laatste post aandeed. Onderling hadden we afgesproken dat we geen vragen zouden beantwoorden die thuis hoorden op een andere post. Dus toen Peter vragen kreeg van de groep: "en waar woont zo'n uil nu eigenlijk...?" werden ze op weg gestuurd naar post 4, waar John Hermans de mensen van alles zou vertellen over nestplaatsen, roestplaatsen en dergelijke. John vertelde bij iedere uilensoort wat voor soort nestgelegenheid zij nodig hadden en in wat voor soort omgeving, want niet iedere uil woont in het bos zoals de meeste mensen dachten. John vertelde ook waarom het met sommige uilensoorten zo slecht gaat/ging en wat wij als vogelwacht doen om daar verandering in te brengen. Een mooi voorbeeld van die activiteiten is het hangen van nestkasten voor de Kerkuil en de Steenuil. Door ondermeer het bieden van goede nestgelegenheden, is de Kerkuilenpopulatie weer op een gezond niveau gekomen. De Steenuil echter heeft het nog moeilijk, maar zit wel duidelijk in de lift. John had verschillende uilennestkasten meegenomen als model om zijn verhaal om heen te bouwen. Zo was er op iedere post wel wat te bekijken en konden de aanwezigen hun vragen stellen. John kreeg ook tal van vragen van verschillende aard en natuurlijk ook de verhalen van verschillende mensen die wel eens een uil in de schuur of tuin hebben gehad of nog hebben.



Kerkuilenkast



Steenuilenkast

Nadat John zijn verhaal had gedaan en alle vragen had beantwoord gingen de deelnemers terug naar het natuurcentrum 'Slabroek'. Toen ze weer in het open veld kwamen werd in een keer duidelijk waarom de activiteit 'Nacht van de Nacht' georganiseerd werd. Kijkend in de richting van Uden, was er in de lucht duidelijk het licht van de bebouwde kom zichtbaar. De lucht lichtte helemaal op met een oranjegeel tintje, het typische voorbeeld van lichtvervuiling. De deelnemers waren erg enthousiast over de wandeling en de informatie op de verschillende posten en zouden graag vaker willen deelnemen. Onze inspanningen werden erg op prijsgesteld! We kunnen weer terugkijken op een succesvolle wandeling met een groot aantal enthousiaste deelnemers die weer op een heel positieve manier hebben kunnen kennismaken met de Vogelwacht Uden e.o.

John Opdam

Kruisbekken en Kraanvogels in de Maashorst!

'Publiekswandeling met hoogtepunten'

Het miegelde op zondag 2 november van de trekvogels. Niet voor niets was het thema voor de laatste publiekswandeling van dit seizoen 'Vogeltrek in de Maashorst'. Tientallen belangstellenden hebben die ochtend genoten van de mooie natuur, herfstkleuren en niet in de laatste plaats de duizenden trekvogels die van noord naar zuid vlogen. Groepen van honderden houtduiven en kieviten vulde de lucht boven de Maashorst. Na een aantal regenachtige dagen kwam de stuwing vandaag goed op gang.

Nadat voorzitter Jan-Willem Hermans zijn inleidende toespraak had gehouden en onze winkelman Jacques Raats eerst nog wat boeken had verkocht, werd de groep in drieën gesplitst. Aan het begin van de wandeling ontdekte de groep van John Hermans een Steenuil in een speciale steenuilennestkast. Dit wekte verbazing omdat deze kast pas één week geleden is opgehangen door leden van de Udense JeugdVogelwacht. Volgens jeugdcoördinator Peter van de Braak een schitterend resultaat. "Zo zie je maar weer dat de gezamenlijke inspanningen van tientallen jeugdige natuurbeschermers direct tot resultaat leidt." Met name in buurtschap Slabroek zijn de afgelopen jaren verschillende schuren opgeknapt of gesloopt, wat weer ten koste ging van de broedgelegenheid voor steenuilen. Samen met John Opdam van de werkgroep Uilen hebben vijftig jeugdleden op diverse plaatsen in de omgeving van Uden uilennestkasten opgehangen, waaronder vier voor steenuilen en één voor kerkuilen. Uilenkenner John Opdam: "door middel van deze actie proberen we, in samenwerking met onze jeugdgroep, de steenuil op Slabroek weer terug te krijgen. De steenuilennestkasten zijn geschonken door het Brabants Landschap, terwijl de kerkuilenkast door de eigen leden is gemaakt. Het steenuiltje is de kleinste uil die in Nederland voorkomt en voedt zich voornamelijk met muizen, reptielen en amfibieën."



Kruisbekken

Een stukje verderop ontdekte we een Eekhoorn in een boom, die op zijn gemak een dennenappel aan het verorberen was. Meneer (of mevrouw?) bleef rustig zitten, waarna het beestje zich uitstekend liet bewonderen. Plotseling werd de groep geattendeerd op een groepje overvliegende kruisbekken. Deze noordelijke (invasie)vogels maken een typisch (en onmiskenbaar) 'kuikengeluid'. Een koppeltje was druk bezig om met hun kromme snavel de zaden uit



Kruisbek

dennenappels te peuteren. Ook de andere wandelgroep, onder aanvoering van John, had de kruisbekken inmiddels ontdekt, zodat twee wandelgroepen even 'samensmolten'. Niet voor lang want er moest nog meer 'gevogeld worden, deze ochtend. Het beste is om even stil te gaan staan midden in het bos. De vogels komen dan vanzelf op je af. Het enige wat je dan nog hoeft te doen is je verrekijker of telescoop richten en genieten van het drukke gefoerageer van de vogels. Zo ook een groep goudhaantjes (en -hennetjes), die bijna óp onze kijkers kwamen zitten. Kennelijk niet bevreesd voor onze aanwezigheid. Nadat we een gedeelte van het begrazingsgebied hadden doorkruist, hoorden we via John dat er twee 'Kranen' richting Uden vlogen. Helaas had onze groep die gemist. Volgende keer beter!

Telpost 'Brobbelbies'

Het weer werkte die dag goed mee. Het publiek genoot met volle teugen. De groep van Jan-Willem maakte er een superlange tocht van en kwam rond half een weer bij het Natuurcentrum aan. Zij hadden onderweg 'Telpost Brobbelbies' aangedaan, waar de 'diehards' van Vogelwacht Uden sinds 1 augustus met de megavogeltelling bezig zijn. Sinds de start zijn daar al honderdduizenden trekvogels de telpost gepasseerd, waaronder enkele bijzondere: lepelaars, ooievaars, wouwen, kiekendieven, kraanvogels en zelfs twee pestvogels (een nieuwe soort voor de telpost). Aan media-aandacht heeft de telpost niet te klagen. Landerd-FM, Omroep Brabant en zelfs Vara's Vroege Vogels hebben deze bijzondere telpost al aangedaan en de tellers ter plekke geïnterviewd. Na een enerverende en vogelrijke wandeling van zo'n kleine drie uur, kwamen we weer terug bij Natuurcentrum Slabroek.

Gidsen publiekswandeling

Sinds enkele jaren zijn we binnen de Vogelwacht wat nadrukkelijker de eigen leden aan het benaderen om 'acte de presence' te geven tijdens onze publiekswandelingen. Dit levert nu al goede resultaten op. Er waren de afgelopen keren al meer gidsen aanwezig, dan dat we gewend zijn. Ook assistent-gidsen die bij de meer ervaren vogelaars worden ingedeeld, werkt uitstekend. De drempel om wat aan het publiek te vertellen wordt daarmee verlaagd. En 'twee weten meer dan een'. Bij grotere groepen is het zelfs verstandig om met enkele gidsen per groep rond te lopen. Dit omdat één gids niet in staat is om voor iedereen even goed verstaanbaar te zijn. Dit werkt erg stimulerend en geeft veel voldoening, voor zowel de gidsen als de wandelaars. Met een club van inmiddels driehonderd leden moet het mogelijk zijn om meer leden te stimuleren (én vragen!) om naar de publiekswandelingen te komen.

Voor het komende voorjaar zijn er twee publiekswandelingen ingepland. Ook dan verwachten we weer een groot aantal eigen leden, dat een actieve bijdrage wil leveren aan het gidsen van publiek in onze eigen Maashorst. Doe mee, neem je verantwoordelijkheid (zet de wekker op acht uur, klim uit je 'nest') en laat je zien (én horen) tijdens een of meer publiekswandelingen. Het aanwezige publiek is je daar heel dankbaar voor! Tot in het voorjaar,

Peter Noy,
(Coördinator Publiekswandelingen)



'Publiekswandeling Vogelwacht Uden in de Maashorst'

Wetenswaardigheden... (door John Hermans)

Zeldzame Sneeuwuil huist op 'De Schorren'

De Sneeuwuil die bijna een week geleden op Texel neerstreek, verblijft nog altijd op het eiland. De dwaalgast verblijft sinds woensdag op De Schorren, een buitendijks natuurgebied van Natuurmonumenten. De uil zat zich heerlijk te poetsen en hield alles goed in de gaten. Mijn collega Loran Tinga en ik hebben afwisselend toezicht gehouden om de rust te garanderen voor de Sneeuwuil en de duizenden andere vogels die zich op De Schorren tijdens vloed verzamelen. Deze vogels hebben hun rust hard nodig. "Verstoring door overenthousiastelingen die de Sneeuwuil willen zien, zou funest zijn. Woensdag trok de uil op De Schorren circa honderd belangstellenden. Ook donderdag en vrijdag trok de dwaalgast nog veel bekijks", vertelt beheerder Eckard Boot van Natuurmonumenten. Eerder deze week reisden al vele honderden vogelaars speciaal naar Texel af om de zeldzame Sneeuwuil waar te nemen. De vogel is van alle kanten gefotografeerd. De zeldzame dwaalgast veroorzaakte heel wat opwindning in vogelland. Vanuit alle hoeken van het land togen vogelliefhebbers naar Texel, gevolgd door cameraploegen



Sneeuwuil

van onder meer de NOS en RTL. Eckard Boot begrijpt de commotie goed. "Een Sneeuwuil in Nederland, dat is echt een zeldzaamheid. Dat laatste keer dat een wild exemplaar werd gezien was ruim acht jaar geleden in de Oostvaardersplassen. Als er eentje in Nederland wordt waargenomen gaat het om afgedwaalde exemplaren, afkomstig van het hoge noorden. Dat geldt ook voor dit vrouwtje dat nu op Texel is neergestreken. Op Texel dateren de laatste waarnemingen uit 1992 en respectievelijk 1963." De vogel streek in eerste instantie neer in de noordoosthoek van Texel, net ten zuiden van natuurgebied De Schorren van Natuurmonumenten. Nadien is de uil onder meer waargenomen in de polder Eierland en de polder Eendracht. Daarna verhuisde het dier naar De Schorren.

Uit: Persbericht Natuurmonumenten, 21-11-2008

Gps legt noodlot vast van Lepelaar Matthijs

Hij had er al 3.761 kilometer opzitten en toen ging het mis. Lepelaar Matthijs sneuvelde tijdens zijn trekvlucht van Schiermonnikoog naar Mauretanië (westkust Afrika) in de Sahara. De vereniging Natuurmonumenten volgde de vogel net als elf andere Lepelaars voor het eerst met een global position system (gps) tijdens de vlucht naar hun winterbestemming. In het voorjaar heeft de werkgroep Lepelaar van Natuurmonumenten bij twaalf exemplaren van deze vogelsoort een miniscuul gps-zendertje bevestigd. Met de informatie van dit navigatiesysteem kan de werkgroep het trekgedrag in kaart brengen. „Ze dragen de gps als een soort rugzakje. Het is voorzien van een zonnecel en een zender. We kunnen nu heel precies en gedetailleerd zien waar de vogels langs vliegen en verblijven", zegt Otto Overdijk van Natuurmonumenten. Lepelaar Matthijs vertrok op 9 september van Schiermonnikoog. Via Harlingen, Amsterdam en Zeeland vloog hij over Frankrijk en zee naar Portugal. Hij vloog zo snel dat hij alle andere lepelaars die al eerder vertrokken waren, met gemak inhaalde. Vervolgens stak hij de Straat van Gibraltar over en lag op 23 oktober op kop in de barre tocht naar het Mauretaanse natuurgebied Banc d'Arquin. Matthijs onderschatte de wreedheid van de woestijn. Op 26 oktober ging de vier maanden oude Lepelaar dood, ergens in de Sahara op nog geen vierhonderd kilometer afstand van zijn doel. Natuurmonumenten ging daar vanuit omdat volgens de gps-aanduiding het dier al veertien dagen op dezelfde plek verbleef waar geen water of voedsel voorhanden was.

Uit: ANP, 18-11-2008

Windmolen wordt Zeearend fataal

Een jonge Zeearend heeft een botsing met een windmolen bij Dronten niet overleefd. Dat maakte boswachter Hans Breeveld van Staatsbosbeheer maandag bekend. Het zeldzame dier werd in tweeën gehakt. Volgens Breeveld gebeurde het ongeluk al een paar dagen geleden, maar werd het dier pas later gevonden. "Ik weet ook niet waar hij nou precies in botsing is gekomen met de windmolen." Het omgekomen beest was een jaar oud en niet geringd. Daardoor weet de boswachter zeker dat het geen familie is van de zeearendenfamilie die sinds een paar jaar broedt in de Oostvaardersplassen bij Lelystad. "Ik denk dat hij uit Duitsland kwam om hier te overwinteren."



Zeearend

Uit: ANP, 17-11-2008

Eerste broedsucces Rode Wouw in Noord-Nederland

Deze zomer heeft een Rode Wouw gebroed in een van de natuurgebieden van Natuurmonumenten in Oost-Groningen. Nooit eerder bracht deze roofvogelsoort in Noord-Nederland een jong groot. De broedende Wouwen werden opgemerkt door de Vogelwerkgroep De Hop. Om verstoring te voorkomen, heeft de vogelwerkgroep de broedpoging stilgehouden. Nadat een nest van takken was gebouwd, volgde men met een telescoop het leven van het wouwenpaar. Het moment dat de roofvogels prooien naar het nest brachten, was het teken dat een of meer eieren waren uitgebroed. Uiteindelijk bleek het maar om één jong te gaan. De jonge roofvogel is succesvol uitgevlogen. De afwisseling van graanakkers, graslanden, beekdal en bos is precies het landschap dat deze bijzondere roofvogel ook in andere delen van Europa verkiest.

Uit: Natuurmonumenten, 1-9-2008

Nachtzwaluwen in de lift

In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw ging het niet goed met de Nachtzwaluw in Nederland. In 2007 werden weer minimaal 1.584 paar vastgesteld, een aantal dat de laatste dertig jaar niet meer is bereikt. De Nachtzwaluw is talrijker geworden, maar heeft zijn broedgebied niet uitgebreid. Hoewel de Nachtzwaluw in 2007 in meer gebieden is vastgesteld dan in 1998-2000, komt de soort nog steeds in minder gebieden voor dan in de jaren zeventig. Toen kwam de Nachtzwaluw ook in de duinen nog algemeen voor en was veel wijder verspreid in met name het zuiden van het land. Er wordt vermoed dat de positieve ontwikkelingen een gevolg zijn van de uitbreiding en het herstel van de heide en het veranderende klimaat in Nederland en de Sahel. De Nachtzwaluw lijkt geprofiteerd te hebben van de recente warme en langere zomers in ons land, waardoor een paartje twee broedsels in plaats van één kan grootbrengen.

Uit: SOVON, 19-2-2008

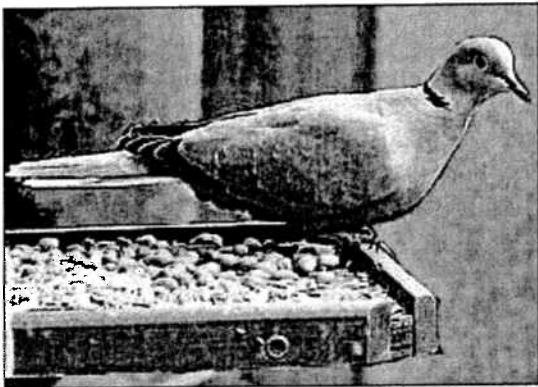
Zingende sleutelbos doet de deur op slot

De Grauwe Gors staat op punt van uitsterven in Nederland. Deze forse gorsachtige valt niet op door zijn mooie verenkleed, maar vooral door zijn opmerkelijke zang die wel wordt vergeleken met een rammelende sleutelbos. Het is een typische bewoner van het boerenland. Met name akkergebieden in het zuiden van ons land, maar ook hooilanden langs onze grote rivieren behoorden tot zijn domein. In 1975 waren er nog 1000 broedparen, in de negentiger jaren nog ongeveer 100 paar en vanaf 2005 moeten we het doen met minder dan 10 paar. In 2008 is bij SOVON slechts één paar gemeld. De teloorgang van de soort staat model voor de ontwikkeling van veel vogels van het boerenland. In Nederland ging de Ortolaan (ook een Gors) de Grauwe Gors een tiental jaren vooraf. Daarnaast moet zeker ook de enorme achteruitgang van de Veldleeuwerik en de Patrijs genoemd worden. Intensivering, schaalvergroting en veranderende gewaskeuzes in de landbouw doen veel vogels de das om, zowel in de broedtijd als in de winter.

Uit: SOVON, 26-11-2008

Vogelleed

Met een knal vloog er zojuist een Turkse Tortel tegen het raam van onze tuinkamer. Dit keer had hij geluk. De boosdoener, een volwassen sperwervrouw, spotte ik even later hoog in de esdoorn. Meestal komen ze er minder gelukkig vanaf. Daarvan getuigen de plukresten van hun soortgenoten op mijn gazon. Versuft door de klap tegen het raam vormen ze veelal een gemakkelijke prooi voor zo'n rover. Het is bij ons een dagelijks terugkerend tafereel. Eigenlijk ben ik de schuldige. De overvloedige voedertafel voor ons raam vormt een waar smulparadijs voor Turkse Tortels. Soms verdringen zich daar wel twintig van deze vogels om een plekje. Er wordt heel wat afgeknokt en daardoor zijn ze wellicht wat minder op hun hoede. Dezelfde voederplank is echter ook een luxe snackbar voor onze Sperwer. Maar voordat hij zo'n Turkse snack in hapklare brokken naar binnen heeft gewerkt is hij nogal even bezig. Dat gaat zeker een half uur of langer duren. Gisteren stoorde ik hem tijdens zijn maaltijd onder onze carport. Geschrokken liet hij zijn al half geplukte duif los die er lopend van door ging. Grijpdoder? Mooi niet! Levend gevild, getuige het bloedspoor. Ja, de natuur is mooi. Deze zomer waren we weer eens getuige van zo'n doldrieste verrassingsaanval. Onze Sperwer achtervolgde een Turkse Tortel en greep hem precies onder ons overdekte terras. Daar zat hij met zijn prooi onder onze tuinstoel. Met zijn sterke klauwen begon hij zijn slachtoffer te 'masseren'. Plotseling voelde hij, hier klopt iets niet, keek ons met zijn gele ogen doordringend aan en ging er vervolgens als een speer vandoor. Foutje, bedankt. Benieuwd hoe dit verhaal afliep? De volgende dag zag ik de gewonde duif onder onze voedertafel scharrelen. En ja, wat doe je dan als dierenliefhebber. De



Turkse Tortel

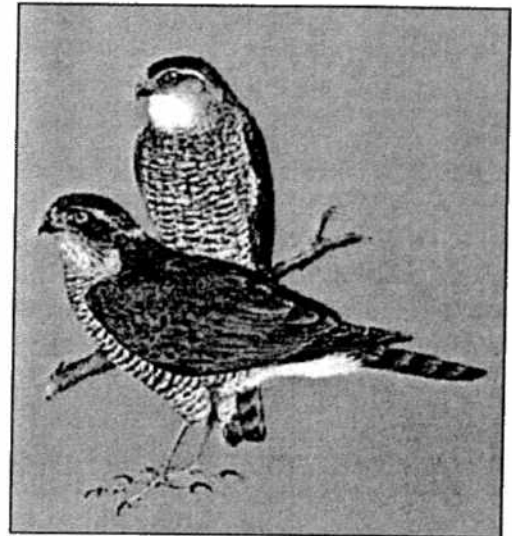
patiënt was snel gevangen en ter verpleging in een kooi gezet. Merkwaardig, vanuit zijn kaalgeplukte rug 'blies' de duif een hele serie bloedbelletjes de lucht in. De diagnose was duidelijk: doorgeprikte luchtzak als gevolg van de sperwermassage. 'Als dat de nacht maar doorkomt' denk je dan. De volgende dag liep hij monter door zijn kooi en at en dronk normaal. Opvallend, boven zijn kooi zoemden tientallen vette bromvliegen. Bij nadere beschouwing ontdekte ik dat het op zijn rug krioelde van de maden. Ik las eens een artikel over een genezende madenkuur die vandaag de dag nog steeds aan patiënten met rottende open wonden wordt gegeven. 'Komt goed' dacht ik want de gastheer van die

honderden maden stapte opgewekt rond en scheen er totaal niet onder te lijden. Twee dagen heeft hij nog geleefd, toen vond ik hem met zijn pootjes in de lucht. Vivisectie zou ongetwijfeld 'bloedvergiftiging' uitwijzen.

Ondanks deze ogenschijnlijke wreedheid vind ik sperwers prachtige vogels. Hoezo wreed? Een pier wordt door een merel toch ook meedogenloos uit de grond getrokken en in mootjes gehakt. En wie zegt dat pieren geen gevoel hebben? Sperwers zijn zeer behendige en snelle vliegers, perfect gebouwd om te jagen. Door hun korte en brede vleugels zijn ze in staat tot een snelle sprint. Tijdens de start van de jachtvlucht lijken ze welhaast te exploderen. Hun lange staart fungeert als roer. Met hun korte vleugels en hun lange staart kunnen ze zigzaggend hun prooi zelfs door het bos achtervolgen. De Sperwer probeert zijn prooi altijd te verrassen en te overrompelen. Hij heeft het slachtoffer meestal van te voren vanuit een uitkijkpost nauwkeurig geobserveerd. Dan wordt de eigenlijke aanval ingezet. Ze gaan hierbij vaak zo doldriest te werk dat niets anders ze meer interesseert of tegen houdt. Daardoor vliegen sperwers zich nogal eens dood tegen glazen barrières zoals puien, deuren en ramen. De jager vliegt laag over de grond en maakt daarbij gebruik van dekking zoals hagen, sloten, struiken en gebouwen.

Dan duikt hij in een plotselinge verrassingsaanval midden in een troep vinken of mussen. Jonge vogels moeten de fijne kneepjes van de jachttechniek nog van hun ouders leren. In natuurfilms lijkt het wel alsof de roofvogel bij iedere aanval succes heeft. In werkelijkheid is het negentien op de twintig keer mis. Vooral 's winters jaagt de Sperwer graag in woonwijken, dat blijkt. Zangvogeltjes die in de tuinen worden bijgevoerd vormen voor hem een smakelijk gedekte dis.

Net als bij de meeste roofvogels is het vrouwtje aanzienlijk groter dan het mannetje. Dat kan wel één derde verschillen. Vader moet vanwege zijn geringe postuur genoeg nemen met het formaat van een kleine zangvogel. Mezen, mussen, vinken en groenlingen worden door manlief regelmatig van onze voederbuis geplukt. Moeder daarentegen is in staat prooien te slaan ter grootte van een duif. Als ze mislaan deinzen ze er niet voor terug om hun prooi desnoods lopend door de struiken te achtervolgen. Ik heb dat verschillende malen gezien. Sperwers vangen hun prooi met hun klauwen. Als hij de prooi heeft gevangen maken zijn klauwen instinctief een knellende beweging. Daarbij dringen de lange nagels diep in het lichaam van het slachtoffer en brengen dodelijke verwondingen toe aan hart, longen en andere inwendige organen. Het gevangen dier sterft snel aan inwendige bloedingen. Zulke roofvogels noemen we 'grijpdoders'. Valken daarentegen doden hun prooi met hun snavel en worden daarom 'bijtdoders' genoemd. De snavel dient bij de Sperwer uitsluitend als 'scheurapparaat' en komt (volgens het boekje) pas in actie als de prooi dood is. Mijn duiven werden echter levend gevild! Zeker het boekje niet gelezen. De Sperwer plukt de buit met zijn snavel zeer zorgvuldig en begint vervolgens het vlees uit het lichaam te scheuren. Nadat de laatste hapklare brok naar binnen is gewerkt zoekt hij een rustige plek om spijs te verteren en om zich een beetje te poetsen.



Sperwer mannetje en vrouwtje

Denk nu niet dat een prooidier zielig is. Iedere vogel is op zijn beurt prooi. Menige Sperwer wordt door de Bosuil verschalkt, zoals onderzoek van prooiresten ons leert. Iedere vogel behoort te weten dat hij belaagd wordt en door wie. De natuur komt hen hierbij te hulp. Zo is bijvoorbeeld de angst voor roofvogels aangeboren. Een kuiken uit een broedmachine kent het silhouet van roofvogels en slaat automatisch op de vlucht. Als prooi moet je niet alleen sterk, maar vooral slim zijn, geen gebreken vertonen en in een goede conditie zijn. Predators weten hun slachtoffers er feilloos uit te pikken en die gaan voor de bijl. Niks zielig, het is gewoon een kwestie van natuurlijke selectie. Zwakke broeders krijgen geen kans om slechte eigenschappen aan hun nageslacht door te geven. Alleen de sterksten overleven. Dit principe is in de natuur van levensbelang en onze Sperwer speelt in dit proces een belangrijke rol. De meeste prooivogels weten precies hoe ze aan de vijand kunnen ontkomen. Ze kennen zelfs de individuele eigenschappen en de (on)mogelijkheden van de roofvogels die jacht op hen maken. Bovendien zijn ze uitgerust met uitermate scherpe ogen en een uitstekend gehoor om gevaar snel op te merken. Veel ogen zien meer dan één en ook hier geldt, eendracht maakt macht. Als een Merel bijvoorbeeld alarm slaat, dan wordt dit signaal door alle andere soorten verstaan. Alle andere vogels zoals mezen, vinken, duiven en kraaien raken in hoogste staat van paraatheid of slaan massaal op de vlucht. Prooidieren zullen bij dreigend gevaar zo snel mogelijk dekking zoeken. Zo'n veilige schuilplaats zal ook weer per soort verschillen. Watervogels bijvoorbeeld spurten naar het water en kunnen daar als het moet letterlijk onderduiken. De rover is daar vrijwel kansloos, hij weet dat. Vrijwel alle zangvogels zoeken dekking in dichte begroeiing.

Een Slechtvalk, die het van een snelle duikvlucht moet hebben, zal het wel uit zijn hoofd laten om zijn prooi in dicht struikgewas te slaan. De kans dat hij gewond raakt is veel te groot. Maar een Sperwer laat zich door een beetje begroeiing niet weerhouden. Hij spurt ze achterna en probeert ze vaak weer op te jagen door tegen de beschuttende takken te meppen of door over een haag heen en weer te lopen. De vogels onder hem klappertanden van angst en wee degene die dan zijn zenuwen niet in bedwang houdt. Een andere manier om aan de vijand te ontkomen is je 'dood' houden. Vooral duiven blijven vaak doodstil zitten. Ook dat heb ik regelmatig waargenomen. Ze weten het: een bewegende vogel is een prooi en als je je niet beweegt heb je kans dat je niet wordt opgemerkt. Hoenders en snippen drukken zich bij gevaar daarom ook plat tegen de grond. Roofvogels hebben deze truc door en vliegen daarom vaak rakelings over hen heen of vlak langs boomkruinen. De vogel die op de vlucht slaat, gaat onherroepelijk voor de bijl. Er schijnen zelfs vreemde vogels te zijn die hun kop in het zand steken. Ook mensen kennen deze tactiek. Een andere wellicht keer meer daarover. Tijdens het schrijven van dit verhaal heb ik onze Sperwer tot drie keer toe op onze voederplank zien duiken. Je ziet, er is ook in de winter en dicht bij huis voor een vogelaar nog van alles te beleven.

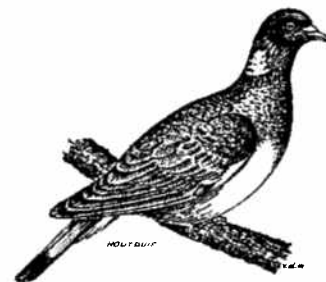


Sperwer

Joop Bergsma

Publiekswandeling op zondag 2 november

Dit was alweer de laatste publiekswandeling van 2008. Het thema was: 'Trekvogels in de Maashorst'. Om negen uur stonden er ongeveer dertig mensen klaar bij het Natuurcentrum om de trekvogels over te zien komen. Het was prima wandelweer: Niet koud en met zowaar een herfstzonnetje! Waar waren al die vogelliefhebbers? Aan het weer kan het niet gelegen hebben.



Houtduif

De bossen waren in een prachtige herfsttooi gestoken. Allerlei roodgetinte bladeren en veel paddenstoelen waren er te bewonderen. Bij het startpunt zagen we diverse Koperwieken. We deelden ons op in drie groepen. John en Stijn waren de gidsen van mijn groepje. Stijn wist alles uit te leggen over het bosbeheer en de functie van de begrazingsgebieden die we tegen kwamen. John wist uiteraard heel veel van de trekvogels die we onderweg konden bewonderen.

De Roodborst was het enige vogeltje wat we regelmatig zijn mooie liedje hoorden fluiten. De overige vogels beginnen pas weer in het voorjaar hun melodietje te fluiten. We konden de Buizerd door de telescoop van dichtbij bewonderen. Onderweg hoorden en zagen we veel kraaien, eksters en spreeuwen. Zagen wij nu ook een Notenkraai? Op de Brobbelbies aangekomen zagen we de houten keet van de vogeltrektellers. Ze waren met een man of zes al vanaf zonsopgang de overtrekkende vogels aan het tellen. Lange Jan vertelde enthousiast dat ze vanmorgen meer dan 8.000 houtduiven hadden zien overtrekken. Zoveel hadden wij er niet geteld. Ons groepje arriveerde weer bij het Natuurcentrum om 12.20 uur. Het was een prachtige wandeling geweest.

Marlies Noy

Bijzondere Waarnemingen

Hierbij de opsomming van de bijzondere waarnemingen van eind augustus 2008 tot en met eind november 2008. Dankzij de telmarathon van onze club wordt er bijna geen soort gemist nabij deze post. Van Lepelaars, Draaihalzen, Roodkeelpiepers, Waterpieper (zie verslag verderop) tot Ruigpootbuizerd is er gespot. Veelal bevestigd met foto's. Alles is natuurlijk in de verslagen op het Internet te zien. Opvallend is wel dat er in de overige gebieden minder wordt waargenomen. Wat zal het hier lekker rustig geweest zijn! Op de telpost daarentegen niet, door de bijzondere waarnemingen van met name de Morinelplevier en Duinpiepers zijn er vogelaars uit het hele land gelokt naar onze telpost. Goed voor de naamsbekendheid van de club maar zeker ook voor de Maashorst. Hopelijk blijven we volgend jaar nog veel tellen... Wil je op de hoogte blijven kijk regelmatig op onze site: www.vogelwachtuden.nl.

Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586.

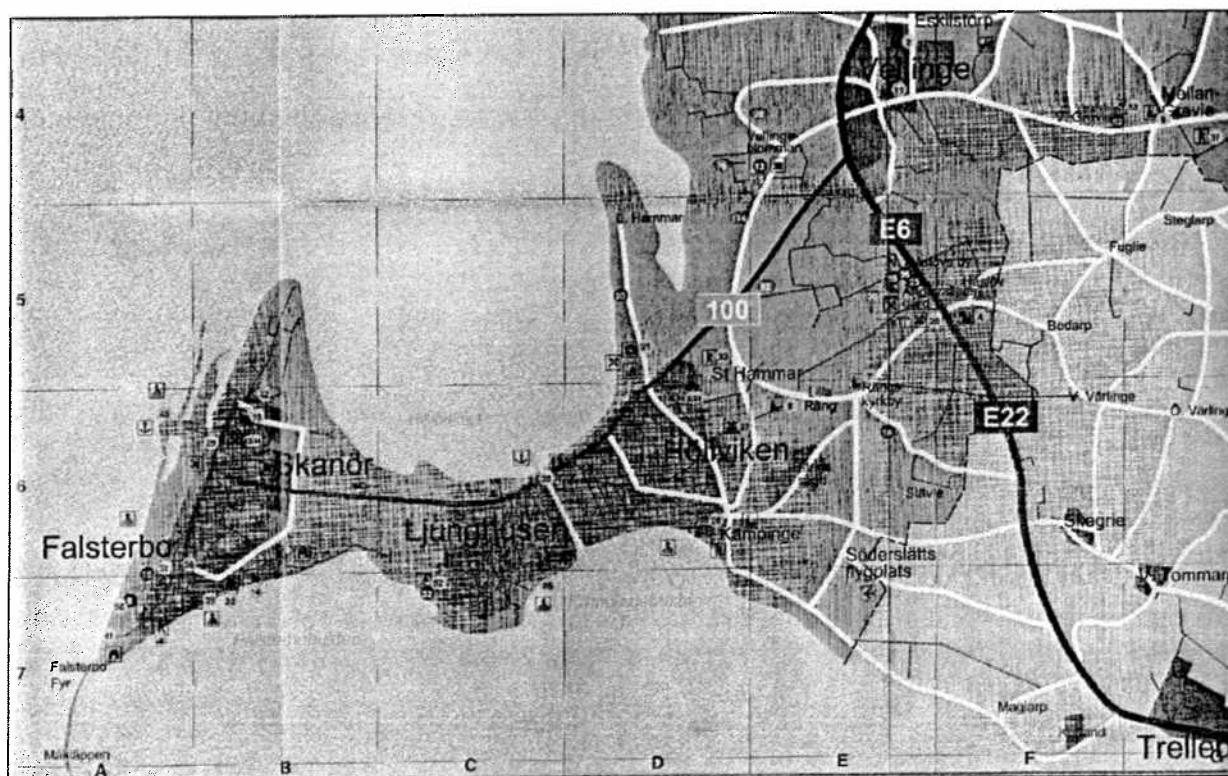
E-mail: petervandeBRAAK@hetnet.nl

Datum:	Aant:	Soort:	Locatie:	Waarnemer:
23-08-2008	4	Lepelaar	Maashorst - Telpost	Christian Brinkman
25-08-2008	1	Bruine Kiekendief	Maashorst - Telpost	Marc Gottenbos
29-08-2008	1	Morinelplevier	Maashorst - Munse Heide	Gerard van Aalst
29-08-2008	36	Ooievaar	Maashorst - Telpost	Toy Janssen
29-08-2008	3	Morinelplevier	Maashorst - Telpost	Marc Gottenbos
29-08-2008	3	Morinelplevier	Schaijkse Heide zuidwest	Albert Vrielink
30-08-2008	17	Ooievaar	Uden	Ron van Rossum
30-08-2008	1	Visarend	Maashorst - Telpost	Jan Verhoeven
31-08-2008	13	Kanoet	Maashorst - Telpost	Marc Gottenbos
01-09-2008	1	Visarend	Maashorst - Telpost	Dio Hornman
01-09-2008	1	Velduil	Maashorst - Telpost	Vogelwacht Uden
03-09-2008	2	Duinpieper	Maashorst - Telpost	Jan Verhoeven
06-09-2008	1	Roodpootvalk	Maashorst - Telpost	Teun van Kessel
06-09-2008	1	Draaihal	Maashorst - Telpost	Peter van de Braak
09-09-2008	1	Ortolaan	Maashorst Brobbelbies	Toy Janssen
10-09-2008	1	Zwarte Ooievaar	Maashorst - Telpost	William van der Velden
11-09-2008	1	Noordse Kwikstaart	Maashorst - Telpost	William van der Velden
13-09-2008	13	Pijlstaart	Maashorst - Telpost	Leo Ballering
13-09-2008	7	Grote Zilverreiger	Maashorst - Telpost	Jan Verhoeven
23-09-2008	1	IJsgors	Maashorst Brobbelbies	Toy Janssen
30-09-2008	2	Bonte Strandloper	A50 - Afslag Uden-Zuid	Carel van der Sanden
01-10-2008	1	Velduil	Maashorst - Telpost	Vogelwacht Uden
03-10-2008	1	Roodkeelpieper	Maashorst Brobbelbies	Toy Janssen
07-10-2008	1	Beflijster	Maashorst - Telpost zuid	Gerard van Aalst
10-10-2008	1	Waterpieper	Maashorst - Telpost	Carel van der Sanden
13-10-2008	2	Zwarte Ooievaar	Veghel - Melven	Frans van Baars
17-10-2008	8	Kleine Rietgans	Maashorst - Telpost	Jan Verhoeven
20-10-2008	1	IJsgors	Maashorst - Telpost zuid	Gerard van Aalst
26-10-2008	1	Pontische Meeuw	Maashorst - Telpost	Jan Verhoeven
31-10-2008	250	Europese Kraanvogel	Maashorst Brobbelbies	Toy Janssen
31-10-2008	2	Pestvogel	Maashorst Brobbelbies	Toy Janssen
08-11-2008	1	Velduil	Maashorst - Telpost	Jan Verhoeven
11-11-2008	1	Bokje	Maashorst - Begrazingsgebied	Joop Bergsma
23-11-2008	100	Barmsijs spec.	Maashorst - Telpost	Leo Ballering
23-11-2008	3	Smient	Maashorst - Telpost zuid	Gerard van Aalst
23-11-2008	1	Bonte Kraai	Keldonk - Het Lijnt	Ton en Karin Hermans
27-11-2008	5	Rotgans	Maashorst - Telpost noord	Vogelwacht Uden
28-11-2008	1	Ruigpootbuizerd	Maashorst - Telpost zuid	Gerard van Aalst

Vogelwacht Uden migrate to Falsterbo

Veel vogelaars zijn gefascineerd door de vogeltrek. Het is bijna niet voor te stellen dat vier tot zes miljard vogels in de hele wereld aan het einde van de broedperiode, gedurende herfst, winter en voorjaar vertrekken naar een overwinteringsgebied. Voor sommige soorten is de trek maar enkele duizenden kilometers, maar er zijn ook soorten bij die elk jaar de gehele wereld over trekken van broed- naar wintergebied. Omdat er geen thermiek boven zee is en veel vogels het liefst zo veel mogelijk over land vliegen zijn er een aantal plaatsen in Europa waar grote concentraties vogels te zien zijn. Iedereen kent wel Gibraltar, waar veel Europese vogels de oversteek wagen naar Afrika. Ook Eilat in Israël is een bekende plek die veel oostelijke vogels passeren om daarna uit te zwerven in het Afrikaanse land. Voor een Nederlandse vogelaar is de dichtstbijzijnde interessante vogeltrekplaats Falsterbo. Hier in het uiterste zuidwesten van Zweden nemen veel Scandinavische vogels de kortste route over zee naar Denemarken. Via Denemarken en Duitsland passeren daarna veel vogels Nederland om hier door te trekken of om hier de winter door te brengen. De vlakke, hamervormige landtong van Falsterbo, die 7.350 hectare omvat in het meest zuidwestelijke deel van Zweden, is de beste plaats voor de najaarstrek van vogels in het land. Het varieert van zandige stranden, zandbanken, lagunes, moerassen, weiden, hooivelden, bossen en heide. Verschillende delen van het gebied zijn natuurreservaat. De landtong van Falsterbo is een knooppunt in de Europese vogeltrek. In het voorjaar, maar vooral in de herfst, trekken er honderdduizenden vogels langs en maken er een tussenstop. Over de jaren heen zijn er al meer dan 330 vogelsoorten waargenomen. Steltlopers, eenden en sterns zijn goed vertegenwoordigd, maar het is de roofvogeltrek die de meeste vogelaars trekt. Het aantal zangvogels is overigens ook indrukwekkend met 1,1 miljoen vinken en kepen die op één enkele ochtend kunnen doortrekken. Vanaf midden augustus tot november kun je er vele vogelsoorten zien. Kwikstaarten en piepers trekken door in augustus en september. Half/eind september is de beste tijd voor sperwers, vinken, eiders, sijzen en spreeuwen.

Hieronder zie je een overzichtskaart van het gebied.

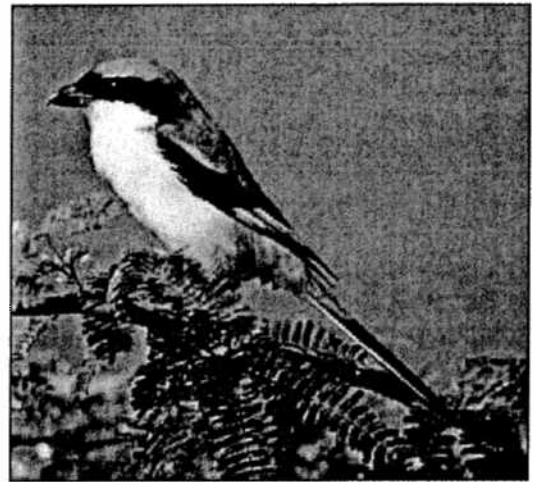


Al jarenlang hadden we het plan om met de Vogelwacht in september naar Falsterbo te gaan, maar dikwijls kwam er iets tussen. Dit jaar is het er dan eindelijk van gekomen. Van donderdag 25 september tot en met zondag 28 september zijn de volgende tien personen naar Falsterbo afgereisd: Leo Ballering, Peter van de Braak, Mark van Els, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Conny Koenen, Chris van Lieshout, Marc Poulussen, Isidro Rendon en Annelies Timmerman. Hierbij de belevenissen van dag tot dag.

Donderdag 25 september 2008

Vroeg op. Om vijf uur 's morgens vertrokken we vanaf de Groenhoeve met twee auto's richting Falsterbo. John en Jan-Willem zouden rijden, echter in een BMW passen niet makkelijk vijf personen, zodat de auto van Leo genomen werd. Ondertussen ging de auto van Jan-Willem Annelies ophalen in Nijmegen. Op de A50 verenigden de twee auto's zich, dankzij onze portofoons. Een geweldige uitvinding bij het vogelen met meerdere auto's. Van Hengelo ging het naar Hamburg-Lübeck-Putgarden. Hier hebben we de boot genomen naar Denemarken.

Nauwelijks in Denemarken rijdend zagen we langs de autoweg eerst een Zeearend, daarna een Visarend. Ook de vele rode vrouwen verdienen een vermelding. Langs Kopenhagen en met een tolbrug en tunnel de oversteek naar Malmö in Zweden. Rechtsaf richting Falsterbo. Rond 16.00 uur arriveerden we op ons logeeradres in Zweden. We verbleven in het Bird Observatory centrum. Dit is een pension waar de ringers ondergebracht worden die ringonderzoek doen bij de vuurtoren. Er zijn echter meerdere kamers die door kleine gezelschappen afgehuurd kunnen worden. Dit levert geld op waardoor de ringers dit werk kunnen doen. Aanvankelijk was de kennismaking een beetje stroef. Veel regels, zoals geen eigen slaapzak gebruiken, schoenen uit voordat je binnenkomt. Maar afijn we komen voor de vogels



Klaapekster

en zijn hier alleen maar voor de eet en de slaap. Besloten werd om snel naar de vuurtoren te gaan om te kijken of er nog trek is. De vuurtoren ligt bij de golfbaan en vormt het uiterste puntje van Zweden. Hier gaan de vogels over en proberen zo kort mogelijk over zee Denemarken te bereiken. In de bosjes en duinen is van alles te zien. We zien prachtig de Velduil, Bruine Kiekendief en Slechtvalk. Er is bijna geen trek, toch zien we veel soorten, Koolmees, Pimpelmees, Klaapekster, Tapuit, Roodborstjes, maar ook vele wadvogels, zoals Groenpootruiter, Goudplevier en Bontbekplevier. In de schemer zijn we terug naar ons onderkomen gereden en hebben daar de pan nasi, gemaakt door Susanne (alsnog bedankt!!) opgewarmd. Tien hongerige magen hadden in een mum van tijd de heerlijke nasi verorberd en kon onder het genot van een uit Nederland meegebracht drankje de lijst opgemaakt worden. Na een lange dag werd er al vroeg gesnurkt.

Vrijdag 26 september 2008

Wederom vroeg op. Om 6.30 uur werd er gedoucht. We besloten om eerst de vroege trek waar te nemen en hierna te ontbijten. Om 7.15 uur ging het dan ook al richting vuurtoren. De tocht naar de punt bij Nabben duurt even, aangekomen op het uiterste punt zie je alleen vogelaars. Wel honderden staan hier om het fenomeen vogeltrek waar te nemen. We horen en zien Finnen, Duitsers, Engelsen, Zweden en natuurlijk Nederlanders. Volgens de ervaren vogelaars was er niet veel vogeltrek. Voor mij en de meesten van ons was het echter toch al indrukwekkend. Grote groepen houtduiven die zilverachtig opkleurden in het morgenzonlicht. Maar ook groepen mezen, vinken en kepen.

In een poel konden we prachtig de Porseleinhoen volgen die door Peter ontdekt was. Na enkele uren begonnen we honger te krijgen en zakte de trek hier ook in, zodat besloten werd om terug te gaan naar ons onderkomen om te ontbijten. In de plaatselijke supermarkt brood gekocht en het ontbijten kon beginnen. Wat een honger kan iemand hebben als er al enkele uren zijn doorgebracht in de natuur. Na het ontbijt zijn we naar de heide gegaan om de daar aanwezige roofvogeltrek waar te nemen. We troffen het, honderden Buizerden cirkelden in grote kringen rond, vergezeld van vele Rode Wouwen, Sperwers en een enkele Blauwe Kiekendief. Hoogtepunt vond ik zelf de grote groep Notenkrakers die overtrok. Zouden we deze invasievogel dit jaar ook in Nederland te zien krijgen?



Notenkraker

Na de middag werd besloten om naar Borringsjon te gaan. Dit ligt wel een eind van Falsterbo, maar is de moeite van het bezoek waard. Het is een groot meer. Aangekomen zagen we meteen prachtig een Visarend en Boomklevers. Op een andere zandweg was mooi een Grauwe Klauwier te bewonderen, een laat exemplaar, de meeste zijn al op weg. Langs dit zandpad zagen we ook de Zeearend boven het meer vliegen met daarbij Raven, Tapuiten in het veld en honderden Putters op de distels, vergezeld van Vinken en Kepen. Op de terugweg naar Falsterbo een groep van 47 Rode Wouwen, die we vanaf een parkeerplaats mooi hebben kunnen fotograferen. In Falsterbo zijn we naar Alasjon en Hovbacken gegaan. Een gebied aan de kust met meertjes, bosjes en gras. Typische kleine vakantiehuisjes op een rij, laten zien dat het bij warmer weer hier zeer druk kan zijn. In

de bosjes zien we zeer veel goudhaantjes, op het gras enkele Tapuiten en zowaar nog een Roodborsttapuit. De slikvlakten langs de kust waren goed voor Kemphanen en Pijlstaarten. De avond begint te vallen, zodat we weer richting onderkomen moesten. Peter en Leo hebben een heerlijke spaghetti voor mekaar getoverd, die ook weer snel op was. Wederom werd de avond gesloten met het lijsten en het nodige bobbier.

Zaterdag 27 september 2008

Weer vroeg uit de veren om naar de vuurtoren en Nabben te gaan. Hier aangekomen bleek de trek niet zo massaal te zijn. Na een uur besloten we terug te lopen naar de parkeerplaats bij het golfcentrum. Bij de vuurtoren werd nog een groepsfoto gemaakt en gingen we ontbijten. Na het ontbijt stond Fyledalen op het programma. Dit is een prachtig dal waar een heleboel vogels te zien moeten zijn. Het is echter wel een tijd rijden om hier te komen. In het dal aangekomen stoppen we om een IJsvogel te fotograferen. Na een kwartier kwam echter de reden van ons bezoek aan Fyledalen opdagen, namelijk een Steenarend. Dit is de zuidelijkste broedplaats van een Steenarend in Zweden. We hebben de vogel een tijd kunnen volgen, een onvergetelijk gezicht. Iets verder heb je bij een parkeerplaats een formidabel uitzicht over het dal. Hier stond een groep Nederlandse vogelaars ook naar de Steenarend te kijken. Jammer genoeg kwam de vogel niet meer opdagen. Wel zagen we hier verschillende Buizerden, Rode Wouwen en een vrouwtje Blauwe Kiekendief. Ook werd de noordse vorm van de Staartmees vastgelegd op foto. Van hieruit zijn we op weg gegaan naar het meer genaamd Krankesjon. John is hier ooit geweest en zag toen vele Visarenden. Wij hadden nu echter minder geluk, het was stil op het meer. We zagen wel verschillende soorten eenden, zoals Wilde Eend, Tafel- en Krakeend. Ook zeer veel Meerkoeten waren er te zien. We besloten om terug te gaan naar Falsterbo. Onderweg zagen we nog een Zeearend. Langs de kust veel Ringmussen. Bij het Falsterbo Canal was ook niets bijzonders te zien. We gingen weer naar de vuurtoren. Hier zagen we een Zwarte en zelfs nog een Gekraagde Roodstaart. De avond werd afgesloten met pannenkoeken en uiteraard het lijsten.

Zondag 28 september 2008

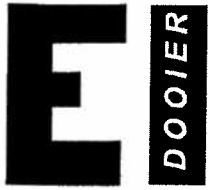
We zijn nog even naar de vuurtoren gegaan, maar niets gezien, zodat we naar huis reden. We gingen nu niet met de boot van Denemarken naar Duitsland, maar over de weg. In kilometers om, maar in tijd iets korter. In Duitsland begon het te regenen. We kunnen terugkijken op een geslaagde excursie, die zeker voor herhaling vatbaar is. Om circa 19.00 uur kwamen we thuis aan.

De volgende 117 soorten hebben we gedurende deze dagen in Zweden mogen bewonderen:

1	Aalscholver	40	Havik	79	Roodborst
2	Appelvink	41	Heggenmus	80	Roodborsttapuit
3	Bergeend	42	Houtduif	81	Rotgans
4	Blauwe Kiekendief	43	Huisbus	82	Scholekster
5	Blauwe Reiger	44	Huiszwaluw	83	Sijs
6	Boerenzwaluw	45	IJsvogel	84	Slechtvalk
7	Bontbekplevier	46	Kauw	85	Smient
8	Bonte Kraai	47	Keep	86	Sperwer
9	Bonte Strandloper	48	Kemphaan	87	Spreeuw
10	Boomklever	49	Kievit	88	Staartmees
11	Boomkruiper	50	Klapster	89	Steenarend
12	Boompieper	51	Kleine Mantelmeeuw	90	Stormmeeuw
13	Brandgans	52	Kleine Strandloper	91	Tafeleend
14	Brilduiker	53	Kluut	92	Tapuit
15	Bruine Kiekendief	54	Kneu	93	Tijftjaf
16	Buizerd	55	Knobbelzwaan	94	Toendrarietgans
17	Canadese Gans	56	Kokmeeuw	95	Torenvalk
18	Dodaars	57	Kolgans	96	Tureluur
19	Eider	58	Koolmees	97	Turkse Tortel
20	Ekster	59	Koperwiek	98	Veldleeuwerik
21	Fazant	60	Krakeend	99	Velduil
22	Fuut	61	Kramsvogel	100	Vink
23	Gaai	62	Kruisbek	101	Visarend
24	Geelgors	63	Kuifeend	102	Waterral
25	Gekraagde Roodstaart	64	Meerkoet	103	Watersnip
26	Gele Kwikstaart	65	Merel	104	Wilde Eend
27	Goudhaan	66	Middelste zaagbek	105	Winterkoning
28	Goudplevier	67	Notenkraker	106	Wintertaling
29	Graspieper	68	Oeverzwaluw	107	Witte Kwikstaart
30	Grauwe Gans	69	Paapje	108	Wulp
31	Grauwe Klauwier	70	Pijlstaart	109	Zanglijster
32	Grauwe Vliegenvanger	71	Pimpelmees	110	Zeearend
33	Groenling	72	Porseleinhoen	111	Zilvermeeuw
34	Groenpootruiter	73	Putter	112	Zwarte Kraai
35	Grote Bonte Specht	74	Raaf	113	Zwarte Roodstaart
36	Grote Lijster	75	Rietgors	114	Zwarte Ruiter
37	Grote Mantelmeeuw	76	Ringmus	115	Zwarte Specht
38	Grote Stern	77	Rode Wouw	116	Zwarte Zee-eend
39	Grutto	78	Roek	117	Zwartkop

Jan-Willem Hermans

JeugdVogelwacht



Iedere maand komen ze bij elkaar om te beleven wat vogels kijken is. Soorten als Klapekster en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor alle volwassen leden. Hun eigen clubblad heet 'Het Ei', uiteraard mag 'de eidooier' dan ook niet ontbreken in het Bruuijsel.

Seizoen 2008/2009 (Brunchwandeling)



Op 20 september zijn we gestart met het nieuwe jeugdvogelwacht seizoen (2008/2009). Van de 24 leden, waren er bij deze eerste activiteit 19 jeugdleden aanwezig. Een

prachtig gezicht deze 19 enthousiaste jeugdvogelaars. De begeleiding begint ook steeds trotser te worden op deze groep. Tijdens de wandeling naar de telpost werden soorten als Tjiftjaf, Buizerd, diverse mezen door hen gespot en op naam gebracht. We zijn die ochtend naar de telpost gegaan om de megatelling mee te maken. Hier was voor de jeugd een brunch geregeld. Natuurlijk ging het tellen op de post gewoon door, waarbij de jeugdleden al direct een teller in handen kregen en mee konden doen, een prachtig gezicht!

Uilen



Met onze jeugdgroep starten we altijd vanaf het Natuurcentrum Slabroek. Bij wandelingen met de jeugd let je natuurlijk rondom de bebouwing op de aanwezige vogels. Hierbij hoop je om weer eens een Steenuiltje in beeld te krijgen. Jaren geleden was dit altijd vaste prik bij een oud vervallen schuurtje. Om deze weer terug te krijgen hebben we

deze activiteit gebruikt om diverse kasten te gaan hangen. Samen met John Opdam van de werkgroep Uilen van onze vogelwachtclub, hebben we de ochtend van 25 oktober vier steenuilkasten en ook nog een kerkuilkast opgehangen. Het was een flink gesjouw, wat we natuurlijk door de jeugd hebben laten doen. Bij het hangen van de kasten vertellen we alles over de uilen, over het voedsel, hun leefgewoonte en het broeden. Na een week kregen we een telefoontje van Peter Noy met de mededeling dat er een Steenuil in een van de nestkasten zat. Dit was natuurlijk een kroon op ons werk. Ook de media heeft hier uitgebreid verslag (met foto's) van gedaan.

SOVON dag



Op 29 november zijn we met onze jeugdgroep naar Nijmegen geweest. Hier werd de jaarlijkse SOVON dag georganiseerd. Hierbij hebben ze ook een leuk programma voor de jeugd in elkaar gezet. We zijn direct met een grote touringcar

vertrokken richting de Ooipolder. Tijdens de rit is er door de Wildzoekersbegeleiders veel verteld over de aanwezige Ganzen en Reigers. In Kekerdom aangekomen kregen we een opdracht. Daarvoor gingen we in kleine groepjes uiteen. Ieder groepje kreeg de opdracht om leuke/ludieke foto's te maken. Een cameraploeg van Omroep Gelderland was hierbij ook aanwezig. Erg leuk om te zien hoe de jeugd struinend door het gebied gaat (wens de ouders sterkte met het uitwassen van de kleding!!). Natuurlijk hebben we die ochtend ook vogels gekeken: IJsvogels, Grote Zilverreigers maar ook de Klapekster werden er gezien. Na twee uur zijn we met volle fotokaartjes vertrokken richting het Bezoekerscentrum De Gelderse Poort. Hier werden we gastvrij ontvangen (wel eerst goed de schoenen poetsen) met pannenkoeken en drinken. Met volle maag konden we weer de bus in en al vogelend zijn we naar 'De Vereniging' in Nijmegen gereden. Hier werden we meteen verzocht de grote zaal te betreden. De jeugd



mocht hier het enorme podium op, waar de beste foto's per groep werden vertoond. De winnende groep kreeg hier een rugzak voor. De in totaal veertig jeugdige vogelliefhebbers zijn deze dag enorm verwend, erg goed georganiseerd door SOVON.

Breng jij de jeugd uit Uden echt naar buiten?

Wat is er nu leuker dan samen met jongeren van vogels en natuur te genieten? Jongeren begeleiden, terwijl zij jou met andere ogen naar de natuur laten kijken. De JeugdVogelwacht bied jou nu die kans! We zijn altijd op zoek naar een enthousiaste begeleider. Kennis van vogels en natuur is niet het belangrijkste, een dosis humor, spontaniteit en gezellige omgang met kinderen wel. Lijkt het je wat? Neem contact op met een begeleider van de JeugdVogelwacht. Pas wel op, het werkt erg verslavend!!

Echt naar buiten?

Ken je kinderen die wel warmlopen voor een grote portie natuur en elke derde zaterdag in de maand hier erg graag tijd voor vrij willen maken? Geef ze de gratis 'Buitengids', die is te downloaden op onze site en laat ze contact opnemen met Peter, zodat ze zich op kunnen geven. Voor kinderen die geen tijd hebben om mee te doen aan activiteiten, of volwassen vogelaars die willen weten wat ze zoal missen is er 'Ei Nieuws'. Opgeven kan op www.vogelwachtuden.nl klik op 'jeugd'.

Peter van de Braak (telefoon: 0413-253586)

'De Waterpieper'... nader toegelicht

'Op 10 oktober gespot door Carel van der Sanden in de Maashorst'

De Waterpieper (*Anthus spinoletta*) is een aantal keren waargenomen op de telpost. Wat is dit voor een vogel en hoe komt het dat wij deze, niet in Nederland broedende vogel, toch kunnen zien. Allereerst de herkenning. Het valt niet mee om de verwante Oeverpiepers en Waterpiepers uit elkaar te houden. Het mannetje van de Waterpieper is in de zomer enigszins roze gekleurd en daardoor te onderscheiden van de Oeverpieper. De duidelijke witte oogstreep hebben ze allebei, maar de buitenste staartpennen van de Waterpieper zijn beduidend witter en vallen dus meer op dan bij de Oeverpieper. Het beste kenmerk is echter de roep. De Waterpieper heeft een minder helder geluid dan de Oeverpieper en is schriller. Waterpiepers broeden boven de boomgrens in de bergachtige gebieden van Midden- en Zuid-Europa en verder oostwaarts in het Midden-Oosten en Azië. Waterpiepers broeden op de grond op met gras bedekte hellingen. Het legsel bestaat uit vier tot vijf eieren en wordt door het vrouwtje uitgebroed in veertien dagen. De jongen verlaten na circa zestien dagen hun nest. In het najaar verlaten de vogels hun hooggelegen broedgebieden om in lagere landen te overwinteren. De broedvogels uit de Alpen bereiken daarbij de kusten van Duitsland, Nederland, België en Zuid-Engeland. De meeste vogels trekken echter naar het westen en het zuidwesten, tot in Noord-Afrika. De vogels die in de Pyreneeën broeden blijven in Spanje, maar vertrekken uit de hoger gelegen gebieden. In Nederland is de Waterpieper een schaarse wintergast.



Waterpieper

Tijdens de trek is de kans op een waarneming groter. Vanuit de Alpen hebben de vogels een Noordwestelijke trekrichting. Begin oktober komen de eersten door. Half oktober komt de trek goed op gang en de hoofdmacht trekt eind oktober begin september door en tot zelfs begin december kunnen er waarnemingen gedaan worden. De schattingen lopen uiteen van 15.000 tot 20.000 doortrekkende Waterpiepers.

Jan-Willem Hermans

Dagje vogelen in de provincie Zeeland

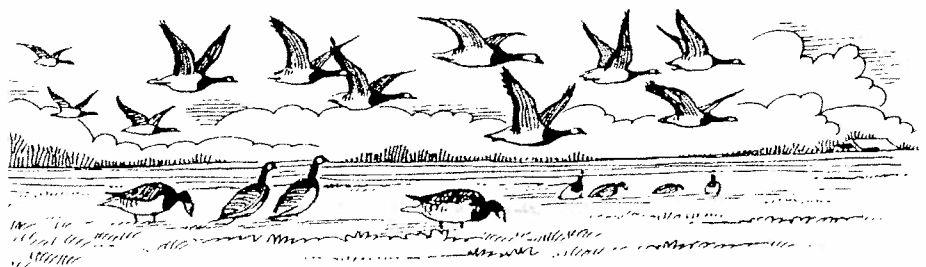
Zondag 23 november stond op de agenda om weer de jaarlijkse ronde naar de provincie Zeeland te houden. Ik denk dat velen het weer niet vertrouwden want op die zondagmorgen stonden we met vijf personen te wachten op nog meer mensen, maar die kwamen niet. Het weer was goed, dus naar Zeeland. Nog voordat we in de provincie Zeeland waren zagen we al een Grote Zilverreiger. Later die dag hebben we er nog twee gezien. Vooral langs de kleine slootjes in het binnenland zie je de Grote Zilverreiger in de winter. Ook bij ons in Brabant langs de Leijgraaf en de Raam worden in de winter regelmatig Grote Zilverreigers gezien. Op de dijk in de buurt van Bruinisse stopten we voor de eerste keer omdat daar op enkele meters afstand enkele Wulpen en Rotganzen gefotografeerd konden worden. Opvallend hier waren de behoorlijke aantallen Rosse Grutto's en Bonte Strandlopers. Voor een belangrijk gedeelte brengen deze vogels de winter meer zuidelijk door maar kennelijk zijn er altijd uitzonderingen.

Peter van de Braak wist te vertellen dat hier bij het sluisje haast altijd Geoorde Futen zitten, hetgeen ook na enkele minuten werd waargenomen. Ook zagen we hier veel Dodaarzen die veel lijken op de Geoorde Fuut maar veel kleiner en donkerder gekleurd zijn. Een Geoorde Fuut in winterkleed is meer een klein Fuutje. Uiteraard was er door Peter van tevoren op internet gekeken zodat we de meeste interessante soorten konden gaan bezoeken, maar ja dan blijft het nog altijd de kunst om de soort te zien. Zo hoorden we dat buiten Zierikzee er een Roodhalsgans zich tussen de Rotganzen ophield. Wij ernaar toe wat dan meteen weer een mooi stukje zilte natuur in Zeeland oplevert waar we nog nooit geweest waren. (je komt nog eens ergens met de Vogelwacht) Vrijwel meteen werd de Roodhalsgans opgemerkt en we hebben de soort van dichtbij zeer fraai kunnen waarnemen, wat een mooi getekende vogel. Normaal gesproken overwinteren de meeste Roodhalsganzen veel oostelijker (Roemenië, Bulgarije) maar elk jaar komen er wel enkele verdwaalde exemplaren met Rotganzen of Kolganzen mee naar Nederland. Na Zierikzee krijg je de Prunjepolder waar de provincie bezig is om plan Tureluur ten uitvoer te brengen. Hierbij wordt er bij een aantal akkers de bovenlaag weggehaald en houdt je natte, zilte natuur over. Voor ons als natuurliefhebbers een eldorado en zeker ook voor de vogels. Een 'must' als je naar de provincie Zeeland gaat. We zagen hier Goudplevieren, Kleine Zwanen, twee late Lepelaars, een late Kluut en vele Kanoeten. Traditioneel in de winter is ook een bezoek aan de Brouwersdam. Hier aangekomen zagen we meteen op ongeveer tien meter een Rosse Franjepoot dansen op het water. De zee was zeer woelig maar de vogel had hier kennelijk geen moeite mee en pikte driftig allerlei etenswaar op, af en toe fladderend met zijn vleugels zodat het lijkt dat de vogel danst. Een geweldig gezicht dat je maar af en toe te zien krijgt in Nederland, want net als de Roodhalsgans is de Rosse Franjepoot hoofdzakelijk een oostelijke soort die maar in kleine aantallen in Nederland te zien is. Naast deze Rosse Franjepoot tientallen Middelste Zaagbekken en Brilduikers, een foeragerende juveniele Dwergmeeuw, een nieuwsgierige Grijze Zeehond die af en toe met zijn kop boven water kwam, enkele Steenlopers en Paarse strandlopers alsmede een Zwarte Zee-eend hebben we langs de Brouwersdam gezien. Vlak voor ons vertrek kwam er nog een Grote Stern langs gevlogen, ook een soort die al lang en breed in Afrika moet zijn om daar de winter door te brengen. Zo leek het meer een voorjaarsexcursie dan een winterbezoek. Na de Brouwersdam zijn we doorgereden naar Neeltje Jans. Hier zou in het haventje een Kuifaalscholver moeten zitten. Na enige tijd zagen we de vogel. Door een iets andere manier van duiken konden we de vogel herkennen want het blijft in de winter lastig om een Aalscholver en een Kuifaalscholver uit elkaar te houden, zeker gezien het feit dat er jaarlijks maar enkele exemplaren in Nederland te zien zijn. Als laatste halteplaats hebben we nog het Veerse Meer bezocht. Ook hier zou zich een Rosse Franjepoot moeten bevinden maar we hebben de soort niet gezien. Tijdens het kijken naar een Roodborstje en enkele Steenlopers begon het te sneeuwen waarop we besloten om maar weer eens huiswaarts te keren. Goed en wel op weg begon het steeds harder te sneeuwen en alles bij elkaar heeft het drie uur gekost voordat we weer in Uden waren. Toch een prachtige dag en weer de oproep aan alle thuisblijvers om eens een keer mee te gaan. De provincie Zeeland is in de winter altijd zeer de moeite waard.



Roodhalsgans

John Hermans



In gesprek met ... 'Marc Gottenbos'

Deze keer een gesprek met iemand die nog niet zo lang lid is bij ons, maar wel erg enthousiast. Veel leden zullen hem niet kennen, maar daar zal dit artikel hopelijk verandering in brengen. November 2007 werd hij lid. De aanleiding was toen om mee te kunnen met de Vogelwachtreis naar de Pyreneeën (Spanje) en hij was op zoek naar een actieve vereniging. De reis is goed bevallen en hij heeft het prima naar zijn zin in onze club!



Drukke baan

Marc heeft in het dagelijkse leven een drukke baan, hij is projectleider in de installatietechniek. Bij nieuwbouwprojecten, maar ook bij bestaande projecten, kunnen ze bij hem terecht met vragen over allerhande installaties zoals luchtbehandeling, duurzame technieken en dergelijke. Hij maakt soms lange dagen en is dan pas 's avonds om tien uur thuis. Daar zal zijn vriendin Mijke, waarmee hij samenwoont in Best, niet zo blij mee zijn. Zijn vriendin heeft niet zo'n enthousiaste interesse in de natuur, maar geniet wel van de reizen die ze samen maken. Op mijn vraag: "ben je verliefd, verloofd, getrouwd, kinderen?" zegt hij: "nog altijd verliefd". Wat een mooi antwoord! Hij is in Best terecht gekomen, omdat de huizenprijzen daar toen gunstig waren. Hij woont in een nieuwbuurtje met een relatief kleine tuin. Nu is hij op zoek naar een huis met een grotere tuin, want een beetje groen rond het huis vindt hij toch wel belangrijk. Wie weet komt hij nog eens dichterbij Uden wonen. Keus genoeg, er staan ruim vierhonderd huizen te koop in en rond Uden. Aan de andere kant vindt hij het niet erg om afstanden af te leggen. Met een auto van de baas en een navigatiesysteem kom je overal! Voor de baas maakt hij heel veel kilometers en staat 's morgens om zeven uur soms al in Almere. Hij kan gelukkig zijn eigen tijd indelen en soms neemt hij een paar uur vrij om op de telpost mee te tellen, iets wat hij graag doet. Hij vindt het



prettig om kennis op te doen over de diverse soorten die overvliegen en af en toe voor de foto neerstrijken. Hij vindt het ook prachtig dat Toy, Wim en Jan hier een helpende hand in zijn, je leert er ten slotte veel van. Bij de keet wil hij zijn sigaret wel eens uitdrukken in een bakje waar ook regenwater in blijft staan en waar een jonge vos, die rond de keet scharrelt, nog wel eens uit wil drinken. Wim Gremmen had gezegd dat het niet zo goed is voor de vos. Marc had de oplossing: hij loopt naar de auto en haalt een sticker met: 'geen drinkwater' uit zijn auto en plakt die boven het bakje. Probleem opgelost!

Jeugd

Als jonge jongen kreeg hij de liefde voor de natuur al met de paplepel ingegoten. Zijn vader kweekt vogels en is ook gek op de natuur. Hij ging als tienjarig jongetje al vaak mee wandelen. Hij kent de Brabants natuurgebieden op zijn duimpje. In de schooltijd breekt een periode aan waarin de interesse voor de natuur op een lager pitje staat. Na zijn twintigste laait deze weer op en gaat hij regelmatig wandelen met een groep natuurliefhebbers uit Sint-Oedenrode (Rooij). Hier is hij ook geboren en getogen. Ze lopen iedere zondagochtend en hier zit van alles bij: vogelaars, plantenskundigen, paddestoelenkenners, ieder heeft zijn eigen specialiteit. Het is niet in clubverband, maar op eigen initiatief. Dat lijkt me erg boeiend, want dan krijg je van alles wat mee.

Fotograferen

Vogels fotograferen doet Marc nog niet zo lang. Hij is in 2006 naar Kenia en Tanzania geweest en hierna heeft hij een workshop fotografie gevolgd. In 2007 ging hij naar Ecuador en de Galapogoseilanden. In beide landen heeft hij prachtige foto's genomen. Hij fotografeert vogels, zoogdieren, planten en bomen. Uiteindelijk vond hij het fotograferen van vogels toch de grootste uitdaging. In mei 2007 leerde hij Jankees Schwiebbe kennen en die heeft hem de fijne kneepjes van het vak geleerd. Toch heeft hij een iets andere kijk op het fotograferen van vogels dan de meeste fotografen. Hij vindt het kijken naar de vogels ook erg belangrijk, voor hem komt de fotografie op de tweede plaats. Hij is er steeds meer van overtuigd, dat wanneer je het gedrag bestudeert van een vogel, het meestal veel mooiere plaatjes op levert. Daarnaast kan er op zijn site uit eigen ervaring een verhaal toegevoegd worden onder de foto's. Op mijn vraag: "Wat vind je nu zo boeiend aan vogels?" antwoordt hij: "Het gedrag en de diversiteit van de vogels vind ik erg boeiend. Iedere vogelsoort gedraagt zich weer anders, afhankelijk van zijn voedsel en biotoop." Zo heeft hij dit jaar erg veel uren in een schuilhutje gezeten langs de Dommel bij Olland. Daar heeft hij de IJsvogel geobserveerd en gefotografeerd. Geweldig vindt hij dat! De IJsvogel is toch wel zijn favoriete vogel, qua gedrag en qua uiterlijk vindt hij het een heel bijzonder beest. Langs de Dommel heeft hij verschillende broedplaatsen van de IJsvogel ontdekt.

IJsvogel

De IJsvogel (*Alcedo atthis*) is zestien tot negentien centimeter groot. Het is een kleine, prachtig blauw met oranjebruin gekleurde vogel, met een korte staart en een lange rechte, dolkvormige snavel. De snavel is bij het mannetje helemaal zwart, het vrouwtje heeft een orangerode ondersnavel. Hij zit vaak op overhangende takken boven het water en vliegt laag en snel over het water. Hij wordt dan even gezien en heeft daarom de naam 'blauwe flits' gekregen. Hij komt voor bij kleine en middelgrote, visrijke, traag stromende beken en rivieren. Komt ook voor langs meren en in de buurt van vijvers in de buurt van steile oevers. Hij eet kleine visjes zoals stekelbaarsjes, ook donderpadjes en vist in brak en zout water ook wel naar garnalen. Hij kan vaak roerloos zitten te loeren naar vissen. Soms kun je zien hoe hij 'bidt' (stilhangend wiekelen) voordat hij een stootduik maakt. Door de stevige nekspieren kan de IJsvogel behoorlijk grote vissen vasthouden. Door een bepaald vlies over het oog wordt de spiegeling van het water weggenomen waardoor hij de vis beter kan zien. De vis glijdt met de kop eerst naar binnen, vaak wordt de vis eerst tegen een tak doodgeslagen. Tijdens de balts biedt het mannetje het vrouwtje een visje aan. Mannetje en vrouwtje graven een nestgang in een steile oever, die wel een meter lang kan worden. Begin mei worden zeven witte eieren gelegd op de kale bodem, soms worden de eieren op wat visgraten gelegd. Er wordt drie weken gebroed en de kuikens blijven drie weken in het nest. De visresten en uitwerpselen hopen zich dan op en gaan stinken. Als de ouders de kuikens gevoerd hebben, nemen ze gelijk een bad! Jonge vogels verdrinken wel eens, omdat de veren niet waterdicht zijn, ze moeten nog leren hier mee om te gaan. Door de zachte winters doet de IJsvogel het gelukkig erg goed. Alleen aan broedgelegenheid ontbreekt het nog wel eens. Wij gaan hem helpen door meer broedgelegenheid te creëren. Dit kan bijvoorbeeld langs de Leijgraaf. Het Brabants Landschap heeft hier een subsidiepotje voor.



IJsvogel

Eigen site: birdimage.nl

Tegenwoordig zet bijna iedere fotograaf zijn foto's op Internet. Marc heeft ook zijn eigen site: www.birdimage.nl. Het is een prachtige site met niet alleen vogels, maar ook zoogdieren, planten, bomen en landschappen. Hij heeft al heel wat gezien in zijn jonge leven, hij is pas tweeëndertig. Mooi toch dat iedereen daar van kan mee genieten. Hij kan op die manier ook contact houden met vrienden die hij gemaakt heeft op zijn buitenlandse reizen.

Ze kunnen allemaal meekijken naar zijn foto's via Internet. Er staat ook een Engelse link en de site is dus internationaal. Hij is bezig om de site wat compacter te maken, het kan natuurlijk altijd beter. Er gaat alleen wel heel veel tijd inzitten. Gelukkig kan hij daar de donkere maanden voor gebruiken. Som krijgt hij de vraag of zijn foto's gebruikt mogen worden. Hij verkoopt ze zelden, het is puur hobby. Als ze maar voor een goed doel gebruikt worden met een natuurlijk tintje. Hij krijgt reacties uit de hele wereld. Op 20 november konden we ook genieten van zijn foto's, want toen deed hij ook mee met de dialezing eigen werk. Dit jaar ging hij naar Alaska, ook daar schoot hij prachtige plaatjes. Kijk maar eens op zijn site, bij het onderwerp Alaska hoeft je alleen maar achterover te leunen en te genieten! De plaatjes komen vanzelf voorbij. Toch gaat hij er niet alleen naar toe om mooie plaatjes te schieten. De beleving, de landschappen en culturen van de diverse landen zijn de belangrijkste redenen om te gaan en waar hij samen met zijn vriendin van kan genieten.

Vogelwacht Uden

Hij kwam altijd al veel in de Maashorst, dat is ook een reden geweest om bij ons lid te worden. Naast zijn drukke baan vindt hij ontspanning ook erg belangrijk en die ontspanning vindt hij onder andere bij de Vogelwacht. Ook vindt hij ontspanning in tekenen, dat kan hij heel aardig, alleen de tijd ontbreekt hem vaak. Fitness en judo heeft hij ook veel gedaan, maar om dezelfde reden, tijdgebrek, komt het er niet veel meer van. Marc is niet iemand die in de auto zal springen als er een bijzondere vogel gespot is in Groningen, maar een buitenkansje als de Notenkraaker in Horst kon hij niet laten liggen. Misschien gaat hij volgend jaar wel meedraaien met de Uilenwerkgroep, hij vindt uilen erg interessant. Ook Stootvogels trekken zijn aandacht, dus wie weet. Volgend jaar wil hij graag weer mee met de buitenlandse excursie, die gaat dan naar Portugal. De reis naar Spanje dit jaar is hem erg goed bevallen en was erg gezellig. Vooral de contacten vindt hij ook erg leuk. Hij heeft een vriend met een reclamebureau. Die drukt af en toe nog wel eens iets voor hem af. Zo heeft hij vorig jaar de Groenhoeve opgesierd met grote afdrukken van enkele van zijn foto's tijdens de dialezing eigen werk. En hij wil voor de keet op de telpost het Vogelwachtlogo heel groot laten afdrukken. Leuk idee! Ook heeft hij het idee om het binnenblad van het Bruujsel te gebruiken voor kleurenfoto's. We gaan onderzoeken of dit haalbaar is, maar daar hangt waarschijnlijk wel een prijskaartje aan.

Luxe

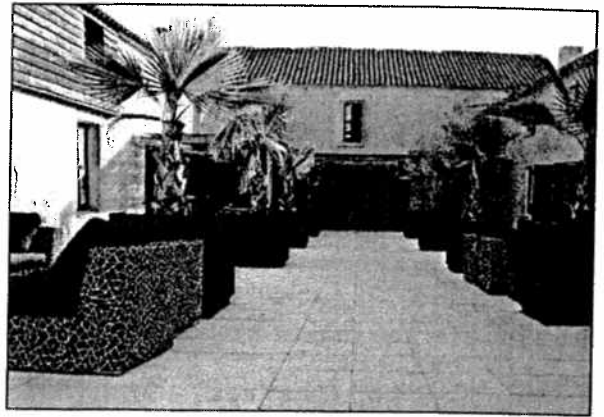
Voor mij was het erg luxe deze keer, want Marc kwam naar mij toe in plaats van dat ik naar Best hoefde. Het was een leuk gesprek met deze "jonge hond". Was ik nog maar vijftientig jaar jonger! Met zijn aanstekelijke enthousiasme kan hij hopelijk nog veel betekenen voor de Vogelwacht.

Liesbeth Verkaar



Spanje... een bezoek aan een 'ex-Vogelwachter'

Oehoe, oehoe, oehoe. Half slapend registreer ik een vaag bekend geluid. Meteen schrik ik wakker. De Oehoe zit weer op het dak van de boerderij. Het is het vrouwtje, want in de verte antwoordt het mannetje met een zware bassige oehoe. Enthousiast maak ik mijn slaapmaatje wakker. Zoals verwacht reageert deze niet-vogelaar met een brommend "oooooh" en draait zich om. Jan en Willy zijn ondertussen naar de binnenplaats gestommeld om in de schemer nog een glimp van de Oehoe op te vangen. Grappig: de eerste morgen in Spanje en al meteen wakker gemaakt worden door een Oehoe; het kan slechter.



Binnenplaats 'Cortijo Rural Gé en Susan'

Gisteravond zijn we in Spanje aangekomen om Gé en Susan van Boxmeer te bezoeken. Zij zijn begin 2008 naar Andalusië in Spanje geëmigreerd om een boerderijruïne te verbouwen tot een Bed & Breakfast. Een week blijven we hier. Een beetje helpen, een beetje Bourgondisch vakantie vieren en natuurlijk een beetje vogelen. De dagindeling zou ongeveer als volgt zijn: rondje vogelen nabij de boerderij tot negen uur, ontbijten en dan werken tot ca drie uur. Wat eten, weer werken tot zes uur en dan vogelen tot het donker was om acht uur. Borrelen, eten rond tien uur, weer borrelen en daarna plat. Elke Spanjaard ligt helemaal dubbel bij zo'n dagindeling. Wie gaat er nou werken op het heetst van de dag. Rond eind september wordt het overdag immers nog dik dertig graden. Wij vonden vogelen belangrijker en vogels zijn 's morgens en 's avonds actiever dan midden op de dag. Qua vogels viel er van alles te zien rond de boerderij. De boerderij ligt trouwens in de driehoek tussen Malaga, Sevilla en Cordoba en heet 'Cortijo Rural Gé en Susan'. De genoemde Oehoe broedt op ca. tweehonderd meter van de boerderij in een oude steengroeve. Verder hoorden Duinpieper, Graszanger, Cetti's Zanger, Roodstuitzwaluw, Baardgrasmus, Grauwe Gors, Kuifleeuwerik en Hop etc. tot de standaardvogels rondom de boerderij. Er zat verder een koppeltje Grijze Wouwen, veel Steenuilen, enkele Dwergooruilen, Kerkuilen en natuurlijk Moorse Nachtzwaluwen. Zo kan ik natuurlijk nog een tijdje doorgaan met noemen van bijzondere soorten. Kijk maar op de site www.cortijogesusan.com voor een complete lijst en prachtige foto's. Vlakbij op driehonderd meter van de boerderij ligt een zoutwatermeertje, genaamd 'Laguna de Tiscar'. Normaal gesproken goed voor Flamingo, Steltkluut etc., maar het stond nu droog en we moesten het doen met Klapekster, Kleine Zwartkop, Koereiger en andere 'vervelende' soorten. Gelukkig hadden wij niet zo veel tijd om te vogelen; werken was het parool. Uiteraard stonden tijdens het werken de telescoop, de verrekijker en het fototoestel paraat. Op veel dagen een continue stroom van Zwaluwen, Gierzwaluwen en natuurlijk veel roofvogels. Bellen van bijna vijftig Rode Wouwen, elke dag volop Dwergarenden en Slangenarenden, soms Havikarend, Vale Gier, Wespendif, Zwarte Wouw en natuurlijk een hoop 'gewoon' spul. Het is bijna niet te geloven dat we ook nog wat gedaan hebben. Wat valt er verder nog te vertellen: het eten was zeer goed, het weer was goed, de drank was lekker; kortom een plaats om zeker nog vaak te bezoeken.



Willy van Lanen, Jan van den Tillaart en William van der Velden

Rode Patrijs

Marathontelling 2008

Ongeveer een jaar geleden kwam ik op het idee om in het kader van het 25-jarig bestaan van de Vogelwacht Uden het trektelseizoen 2008 een special tintje te geven. Gedacht werd aan een marathontelling, dat wil zeggen iedere dag tellen van zonsopkomst tot zonsondergang van 1 augustus tot en met 30 november. Ik besprak dit idee met het bestuur en zij waren net zo enthousiast als ik. Er werd een werkgroep opgericht bestaande uit: John Hermans, Jan-Willem Hermans, Peter van de Braak en mijzelf natuurlijk. Begin februari zijn we begonnen met de voorbereidingen. Al snel werd duidelijk dat een onderkomen, in de vorm van een keet of zo, een belangrijke voorwaarde zou zijn om het evenement te doen slagen. Ook de telpost zelf kon wel een facelift gebruiken. We dachten aan een stukje grond voor de telpost waarvan Staatsbosbeheer eigenaar was. Extra zitplaatsen mochten ook niet ontbreken. Met deze actiepunten gingen we op pad en eind maart hadden we al flinke resultaten geboekt. We kregen van Staatsbosbeheer het stukje grond dat we in gedachten hadden en de gemeente Landerd was bereid om hierop twee bankjes te plaatsen. Staatsbosbeheer wilde ook een keet beschikbaar stellen maar deze moest wel iedere dag opgehaald en weggezet worden. We hielden deze optie open en gingen verder op zoek. IBN was bereid om ons een keet te lenen die we gedurende de hele telling op de telpost mochten laten staan. In geval van vandalisme hoefden we niet bang te zijn voor kosten omdat deze keet al afgeschreven was. Met deze middelen waren we gereed om op 1 augustus de marathon telling op de juiste wijze aan te vangen. Het kwam nu aan op de bemensing van de telpost. Belangrijkste was dat we de eerste week van de telling alle dagen volgens schema bemand hadden. We zouden van daaruit iedere nieuwe week inplannen. Via de site kon je op een schema zien wanneer de telpost bemand was en door wie. Deze opzet werkte het hele seizoen uitermate goed.

Op 1 augustus werd de aftrap gegeven en meteen vanaf de eerste dag deden de vogels goed mee. We konden op deze dag al meteen een Rode Wouw noteren en ook tien Bergeenden. Ook de media was present en zowel Radio als TV van Omroep Brabant waren aanwezig op de telpost. Vanwege het vele daglicht in augustus is dit de maand waarin de meeste uren geteld moest worden. In totaal werd in augustus 463,4 uur geteld. Dit is twee keer zoveel dan normaal. Aan het eind van de maand konden we de balans opmaken en snel werd duidelijk dat het continu aanwezig zijn op de telpost wel degelijk verschil maakte in de vogels die gezien werden. Een voorbeeld hiervan is de Bruine Kiekendief, voorheen waren in de beste maand augustus tien exemplaren gezien. Nu hadden we maar liefst 37 Bruine Kiekendieven. Ditzelfde geldt ook voor de Ooievaar, beste maand augustus tot nu zestig exemplaren dit jaar maar liefst Ooievaarders! Dit belooft nog wat te worden voor de komende maanden.

September; werd dé maand van de Boerenwaluw wat betreft de aantallen. Ook hier werd bewezen dat je eigenlijk altijd op de telpost aanwezig moet zijn want de beste dag voor de Boerenwaluw vond plaats met veel regen. Op 12 september werden op een regenachtige dag 7.946 Boerenwaluwen geteld. Aan het eind van de maand waren 34.102 Boerenwaluwen geteld. De volgende dag op 13 september begon de ochtend weer met veel regen. Normaal hadden we waarschijnlijk niet op de telpost gestaan. We konden nu de keet gebruiken om in te schuilen en om ongeveer twaalf uur hield het op met regenen. Vrijwel meteen werden Bruine Kiekendieven waargenomen gevolgd door een Visarend. Aan het eind van de dag waren 9 Visarenden, 11 Bruine Kiekendieven, 1 Grauwe Kiekendief, 24 Wespindieven, 1 Havik, 13 Sperwers, 11 Buizerden en 2 Boomvalken geteld!



Boerenwaluw

Dit is één van de beste roofvogeldagen ooit van de telpost. Ook de Duinpieper moet worden vermeld. In de maand september hebben we ongeveer twee weken lang minimaal twee exemplaren continu aanwezig gehad op de telpost. Dit is zeer bijzonder en vogelaars uit heel Nederland kwamen naar de telpost om deze vogeltjes te bekijken. Aan het eind van de maand waren 18 Duinpiepers geteld, een bijzonder hoog aantal. In september werd iedere dag geteld van zonsopkomst tot zonsondergang, dit leidde tot 394,57 uur.

Oktober; de maand van de grote aantallen. Ik was zeer benieuwd wat de marathontelling in deze maand zou opleveren. Ik had hiervoor zelfs de hele maand vrijgenomen. Op 4 oktober barstte de trek goed los. Dit was tevens de "World Birdwatch" dag en 'VARA's Vroege Vogels' was bij ons op de telpost aanwezig voor een radio-opname. De vinken vlogen massaal en in totaal werden op deze dag 15.133 Vinken geteld. Het totaal aantal vogels eindigde op 18.676 vogels. De Vinken waren nog niet lang niet op en 7 oktober barstte opnieuw een enorme trek los. In totaal werden op 7 oktober 44.387 Vinken geteld! We hadden zelfs een uur met 13.000 Vinken, dit is meer dan het voorgaande dagrecord. Ook andere soorten vlogen erg goed en dit werd de beste dag tot nu toe op de telpost voor de aantallen. Er werden maar liefst 54.314 vogels geteld! Dit is bijna net zoveel als het eindtotaal van 2003. Oktober werd de maand van de Vinken en aan het eind van de maand stond de teller op een indrukwekkend aantal van 158.361 exemplaren. Ik ben benieuwd of we ooit nog dit aantal zullen halen. Oktober werd ook in stijl afgesloten met op 31 oktober twee Pestvogels en 250 Kraanvogels die in een grote groep recht over de telpost vloog. In oktober werd iedere dag geteld van zonsopkomst tot zonsondergang, dit leidde tot 349,18 uur.



Vink

November; de moeilijkste maand. Als je de overzichten van de laatste jaren ziet dan kun je vaststellen dat in deze maand de minste uren werden doorgebracht op de telpost. Dit heeft natuurlijk met het weer te maken en natuurlijk zijn ook de vogels een heel eind op. Toch moesten we ook deze maand de post continu bemannen. Wim Gremmen en Wil Verbossen hadden deze taak op zich genomen. Met name op doordeweekse dagen hebben zij de telpost bemand. Gelukkig bleek dit niet voor niets te zijn en er zaten leuke tellingen bij. De Houtduiven vlogen het beste met 33.137 exemplaren. Op veel telposten in Nederland werden Barmsijzen geteld in leuke aantallen. Ook bij ons werden in november 699 Barmsijzen geteld, dit hadden we nooit eerder gezien. Tegen het eind van de maand werden nog twee nieuwe telpost soorten gezien. Op 27 november zag Wil Verbossen vijf Rotganzen en op 28 november werd de eerste Ruigpootbuiserd van de telpost in de boeken gezet. Ook in november is iedere dag geteld van zonsopkomst tot zonsondergang, dit leidde tot 280,18 uur.

Overzicht aantal uren en vogels 2008

Maand	Uren	Vogels
Augustus	463,44	20.182
September	394,57	47.794
Oktober	349,18	299.530
November	280,18	63.401
Totaal	1.488,17	430.907

We kunnen terugkijken op een zeer succesvol telseizoen en de marathontelling is een feit. Veel vogelaars in Nederland hebben onze tellingen gevolgd de afgelopen maanden en de telpost staat nu definitief op de kaart in vogelend Nederland.

We hebben de keet kunnen overnemen van de IBN voor het symbolische bedrag van twee euro. Dus volgend jaar kunnen we hier weer gebruik van maken. In totaal is dit seizoen 5.068 man(vrouw)uren geteld. Alle uren zijn bijgehouden en hieronder een overzicht van de Top Tien'.

	Naam	Augustus	September	Oktober	November	Totaal
1	Toy Janssen	226	196	240	77	739
2	Wim Gremmen	213	209	165	146	733
3	Jan Verhoeven	105	149	195	89	538
4	Wil Verbossen	56	55	69	98	278
5	Teun van Kessel	157	66	21	4	248
6	John Hermans	96	67	29	11	203
7	Ron van Rossum	94	41	38	25	198
8	Willie de Vries	102	55	20	8	185
9	Arend Vermaat	54	50	27	43	174
10	Marc Gottenbos	96	33	20	6	155

Nogmaals bedankt aan alle tellers die van de marathontelling een succes hebben gemaakt.

Hieronder een overzicht:

Ad van Wanrooy, Alwin Borhem, Annelies Timmerman, Arend Vermaat, Carel van der Sanden, Chris van Lieshout, Conny Koenen, Cristian Brinkman, Dio Horman, Frans Jansen, Gerard Troost, Gerard van Aalst, Gerard van Eembergen, Henk Arnoldussen, Henk Heesakkers, Isidro Rendon, Jan van den Tillaart, Jan van Lith, Jan Verhoeven, Jan-Willem Hermans, John Hermans, John Opdam, Jos van der Wijst, Leo Ballering, Liesbeth Verkaar, Lieuwe Anema, Marc Gottenbos, Marjo van Kreij, Mark de Vries, Marc Poulussen, Mark van Els, Martien van de Elzen, Mervyn Roos, Otto Kwak, Paul Reys, Peter van de Braak, Ralph Smits, Reijn Broeksteeg, René van Hoof, Richard Offerman, Rien de Mol, Riet en Tiny van Boekel, Rob Bouwmans, Ron van Rossum, Roy Fleuri, Sandra van de Burgt, Stijn van Gils, Teun van Kessel, Theo Peters, Theo van der Crujisen, Theo Veldpaus, Thijs Fijen, Tiny van den Elsen, Ton Smits, Toy Janssen, Will van de Crommert, Wil Verbossen, William van der Velden, Willie de Vries, Willy van Lanen, Wim Gremmen, Wim Heijmans, Wim van Lanen e.v.a.

Toy Janssen



'De enthousiaste tellers sluiten het seizoen af'

Dia-avond 'eigen werk' leden Vogelwacht Uden

Het woord dialezing is na het bijwonen van deze avond denk ik niet helemaal meer op zijn plaats. Ik heb namelijk enkele filmpjes gezien die niet zouden misstaan binnen een echte natuurfilm. Gelukkig waren er ook nog ouderwetse dia's te bewonderen. Dan kan ik langzaam wennen aan al die nieuwe technische hoogstandjes. Leo Ballering begon donderdagavond 20 november met een impressie van beelden van wat de werkgroep Nestkasten zoal in 2008 is tegengekomen. We zagen allerlei schattige kluwens van behaarde kuikentjes in nestjes, vaak met de bekjes wijd opengesperd in hun eeuwige roep om voedsel. Met behulp van een enorm lange boomspiegel kon men ook een roofvogelnest van dichtbij bekijken. Leo had ook het geluk om een kleine vergissing van de natuur te kiekeken: Een ei binnen een ei: Een 'dubbel ei' z gezegd.

Lambert Cox liet vervolgens prachtige filmopnames zien van een vogel waarvoor hij zijn bewondering niet onder stoelen en banken stak: De mooie blauwe IJsvogel. We zagen een koppel wat het druk had met paren en visjes eten (wat een leven hè!). Ook de Boerenwaluw en Slechtvalk ontkwamen niet aan het spiedend oog van zijn filmcamera. We zagen uitgebreid hoe een familie Slechtvalk zich te goed deed aan het verorberen van een duif. De veertjes dwarrelden in het rond. Hierna volgde Marc Gottenbos met tientallen schitterende dia's. Ik vond het jammer dat ze erg snel getoond werden. De volgende keer hoop ik wat langzamer. Zonde van al die mooie foto's!

De laatste die zijn eigen werk liet bewonderen was Gerrit van Eenbergen. Opnieuw prachtige opnames van roofvogels die hun prooi aan het verorberen waren. Ineens was het alweer half elf en werd de avond beëindigd. Ik ben benieuwd wat we de volgende keer op onze 'Eigen werk avond' te zien krijgen want de techniek staat ook bij vogelaars niet stil. Er wordt veel tijd en geduld in gestoken om de prachtige wereld van vogels te vereeuwigen.

Marlies Noy



'Buizerd verorbert prooi'

Minder muizen, dus minder uilskuikens



Kerkuil

Tot in de jaren vijftig broedden jaarlijks minstens 1.500 tot 3.000 paar Kerkuilen in Nederland. De turbulente ontwikkelingen op het platteland maakte de vogel het overleven steeds moeilijker. Na de strenge winter van 1962-1963 waren er nog maar enkele tientallen over. In de jaren zestig herstelde de soort zich tot 500 à 800 paar in 1967. De strenge en sneeuwrijke winter van 1978-1979 betekende echter een nieuwe klap: nog maar honderd broedparen waren er overgebleven. In de jaren negentig had de populatie weer een sterke basis opgebouwd. Dit leverde uiteindelijk ruim 2.000 broedparen in het top jaar 2000. In 2007 werden meer dan 3.000 broedparen geteld. We kunnen dus stellen dat de Kerkuil het goed doet.

Kerkuilen zijn gespecialiseerde muizeneters van half open tot open graslanden. Gebieden met heggen en verspreide bosjes hebben de voorkeur. Ze komen tot broeden in de omgeving van ruige veldjes, perceelsranden en andere ruige stroken. Dit zijn de favoriete plekken van de Veldmuis, de belangrijkste prooi van de Kerkuil. 's Winters jagen de vogels ook in schuren en stallen. Veel Kerkuilen broeden in boerderijen, kerktorens en (open veld) schuren. De overgrote meerderheid van deze uilen (ca. 90%) broedt overigens in nestkasten. Daarmee zijn Kerkuilen sterk afhankelijk van de menselijke 'goodwill'.

De muizenstand is van grote invloed op het broedsucces en overlevingskans van de Kerkuil! Het aantal veldmuizen vertoont een vierjarige golfbeweging, welke de Kerkuil met enige vertraging volgt. In het broedseizoen 2007 zaten we in een topjaar, op sommige plaatsen sprak men zelfs van een muizenplaag! Dat was ook goed te zien aan de broedresultaten van vorig jaar. Toen hadden we grote legsels, veel jongen en een hoog uitvliegpercentage. Dit broedseizoen zaten we in een zogenaamd daljaar (met betrekking tot de muizenstand). Het aanbod van muizen was een stuk lager dan vorig jaar, wat zich ook direct vertaalde in een minder broedresultaat. Vanuit West-Brabant ontvingen we al aan het begin van het broedseizoen signalen die wezen op een slecht tot minder broedseizoen. In West-Brabant waren maar weinig koppels tot broeden gekomen en diegene die wel tot broeden kwamen, hadden kleine nesten. Dat waren de eerste tekenen van een slecht muizenjaar. In het westen van Brabant zijn de gevolgen van een goed of slecht muizenjaar altijd wat extremer dan dat wij dat hier kennen. In goede jaren hebben zij altijd meer nesten en jongen dan dat wij hier hebben en omgekeerd hetzelfde, in slechte jaren minder nesten en jongen. Men zegt dat de grondsoort hier een rol speelt, West-Brabant is een kleigebied en wij zitten op de zandgrond. Ik kan me iets voorstellen bij het idee, maar een onderzoeksrapport met een onderbouwing heb ik niet kunnen achterhalen (dat wil overigens niet zeggen dat die er niet is).

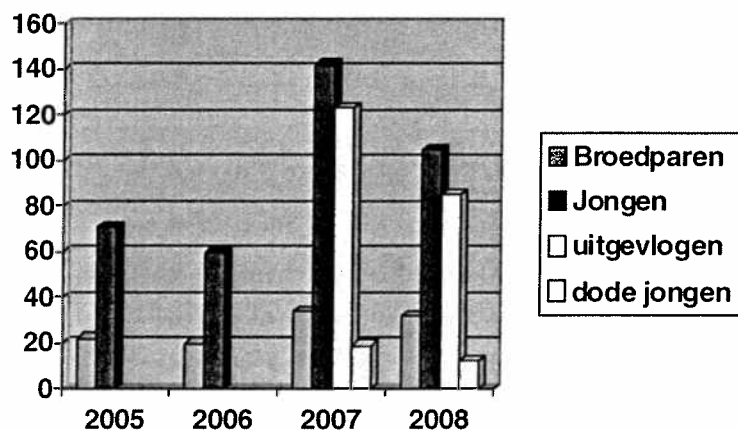
Het afgelopen (2008) was voor ons werkgebied nog niet zo'n slecht jaar. De broedparen van vorig jaar kwamen ook dit jaar weer tot broeden. Op sommige plaatsen zelfs toch grote legsels (uitschieters met tien eieren) en een enkeling wist zelfs nog vijf jongen te laten uitvliegen. De meeste broedparen bleven steken bij twee à drie jongen! Dit jaar hadden we 32 koppels kerkuilen die tot broeden zijn gekomen en gezamenlijk zeker 85 jongen hebben laten uitvliegen. Een knap resultaat voor een jaar waarin de muizenstand is ingezakt. Als werkgroep zijn we dan ook enthousiast over het behaalde resultaat met alle eer aan de uilen natuurlijk.

Broedresultaten van de Kerkuil in 2008

Werkgebied:	Door:	Broed- paren:	Eieren:	Jongen:	Uitgevlogen jongen:	Dode jongen:
Venhorst Boekel	Rien de Mol	7	≥ 25	24	23	1
Odiliapeel Volkel Zeeland Wilbertoord	John Hermans Cor van Bree Johan van Roosmalen Wim Janssen	8	≥ 43	24	21	3
Keldonk Erp Boerdonk	Ad van Wanrooy Carel van der Sanden Tiny van den Elsen	5	≥ 28	21	17	4
Mariaheide Veghel Vorstenbosch	Jan van den Tillaart Jacques Raats William van der Velden	6	≥ 22	18	8	2
Uden	Peter van de Braak Willie Bergmans John Opdam	6	≥ 22	18	16	2
Totaaloverzicht werkgebied 2008		32	≥ 140	105	85	12
Totaaloverzicht werkgebied 2007		34	≥ 154	142	123	19

Noot 1: Het aantal eieren is een aanname! Het aantal eieren is gebaseerd op het aantal jongen en de beschikbare gegevens met betrekking tot legselgrootte. In werkelijkheid zal dit aantal waarschijnlijk groter zijn.

Noot 2: In het totaaloverzicht van het werkgebied zit een verschil van acht jongen!
 $105 - 85 - 12 = 8$ Van deze jongen kunnen we niet met zekerheid zeggen of ze zijn uitgevlogen of gestorven/slachtoffer van predatie.



Steenuiltjes in lift

Steenuiltjes in de lift, dat is de titel van een nieuwsbrief die wij als werkgroep met enige regelmaat ontvangen. De nieuwsbrief geeft het laatste nieuws en achtergronden over de Steenuil in Brabant weer. Alle werkgroepen die actief betrokken zijn bij de bescherming van de Steenuil kunnen hier een bijdrage aan leveren. Op deze manier houden de werkgroep elkaar onderling op de hoogte van de laatste ontwikkelingen en bijzonderheden. Op deze manier zijn we in de gelegenheid om ons een beeld te vormen van de resultaten die elders in Brabant worden behaald. Zo kunnen we zeggen dat er in Brabant de laatste jaren sprake is van een toename van het aantal steenuilenwaarnemingen. Op sommige plaatsen bestempelt men het zelfs als een sterke toename!

De afgelopen twee jaar hebben de verschillende werkgroepen ook behoorlijk ingezet op een gedegen inventarisatie met betrekking tot de Steenuil.



Steenuil

De beste inventarisatieperiode is tussen februari en april en wordt uitgevoerd met behulp van geluid. De mannelijke uiltjes bakenen in die periode hun territoria af door luid van zich te laten horen. Leden van de verschillende werkgroepen gaan dan op pad met geluidsdragers en een luidsprekertje. Op die locaties die men als potentieel gebied heeft bestempeld, speelt men het geluid van de Steenuil af. Dit herhaalt men een aantal keren, afhankelijk hoe snel men een reactie krijgt van een Steenuil. Na de eerste reactie wordt er direct gestopt met het afspelen van het geluid om verstoring en stress bij de uiltjes te voorkomen. We weten dan inmiddels wat we willen weten! De Steenuil is erg actief in het afbakenen van zijn territoria en zal na het horen van het geluid polshoogte komen nemen. Vaak zal de Steenuil op de roep reageren door terug te roepen en proberen de indringer te doen vertrekken. Het terugroepen is niet altijd het geval, het is dan alsof zij doorhebben dat ze worden genept.

Uit eigen ervaring kunnen we melden dat niet alle steenuiltjes geprikkeld worden door het geluid. Op één locatie in Uden hebben we met geluid geïnventariseerd en kregen geen reactie. We gingen er dus vanuit dat er geen Steenuil in de omgeving zat. Toen we nog eens goed om ons heen keken, zagen we het betreffende uiltje op de nok van een nabij gelegen schuurtje zitten. Het uiltje hield ons haarscherp in de gaten maar gaf geen reactie! Steenuiltjes zijn behoorlijk nieuwsgierig en vooral nieuwe dingen, waaronder veranderingen in hun leefomgeving, hebben de aandacht.

Momenteel hebben wij binnen het werkgebied van de Vogelwacht 56 territoria in kaart weten te brengen. Dat klinkt al behoorlijk spectaculair, maar wij hebben nog niet alles in beeld. Het Steenuiltje heeft het nog steeds erg moeilijk. Vooral het vinden van een geschikt biotoop is een probleem voor ons kleinste uiltje. Het Steenuiltje houdt van een rommelige omgeving met schapen en/of pony's (hobby vee) in de directe omgeving. Fruitbomen en dan vooral de oudere hoogstambomen, knotwilgen e.d. zijn erg geliefd. Maar veel van die soort gebiedjes zijn gekapt en opgeruimd. Dit is één van de redenen dat de Steenuil het moeilijk heeft. Hiervoor zijn er verschillende initiatieven genomen met betrekking tot biotoopverbetering en het plaatsen van nestkasten in geschikte omgevingen. Met de Jeugdvogelwacht zijn er op 25 oktober op Slabroek een aantal steenuilenkasten weggehangen en exact een week later was het eerste resultaat al behaald. Eén van de gehangen kasten viel in de smaak bij een Steenuil en deze had er zijn intrek in genomen. Nu maar hopen dat er het komende seizoen een broedgeval genoteerd kan worden.

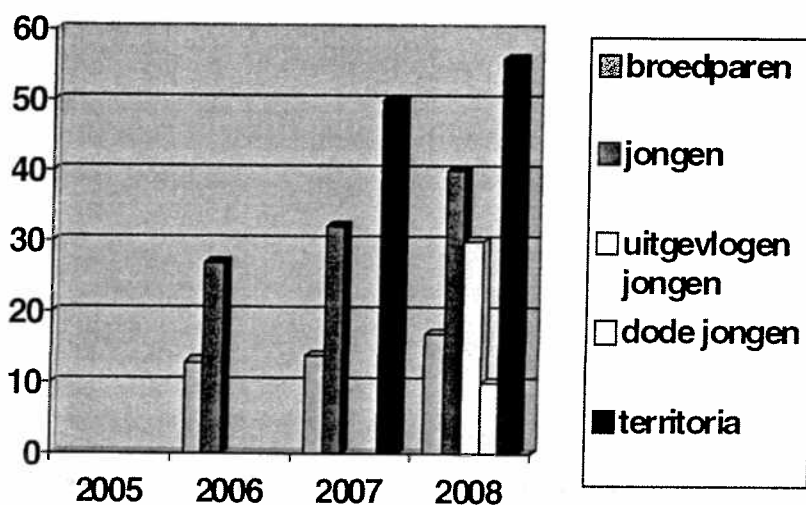
De broedresultaten van de steenuil in 2008 zijn vergelijkbaar met die van 2007 (landelijk gezien). Binnen ons werkgebied spreken we van een lichte stijging, maar we kunnen hier niet spreken van een zuivere meting. Een groot deel van de broedgevallen zijn vrije broedgevallen, dat wil zeggen dat zij niet in een steenuilenkast zitten. Hierdoor wordt de controle erg lastig. Het aantal jongen wordt dan vastgesteld op basis van waarneming. Of dat ook daadwerkelijk het aantal geboren en uitgevlogen jongen is, blijft dan onbekend. Alle broedgevallen in kasten zijn goed te controleren en leveren feitelijke informatie op. Een aantal van onze subregio's hebben een behoorlijk aantal kasten hangen waarvan een deel ook bezet is. Maar ook in die gebieden hebben we vrije broedgevallen. De subregio Uden heeft momenteel een minimum aan kasten hangen, maar men is actief bezig om daar verandering in aan te brengen. Voor het komende jaar staat er ook een grootschalige inventarisatie gepland, om binnen het werkgebied de aanwezige

steenuiltjes zo goed mogelijk in beeld te brengen. Op basis van die informatie wordt er bekeken waar de witte vlekken zitten en waar de noodzaak voor het hangen van kasten het grootst is. De broedresultaten van 2008 kunnen we bestempelen als goed! We hebben toename met betrekking tot bekende territoria, een toename in broedparen, een toename in aantal jongen en een toename in uitgevlogen jongen (hoe klein het verschil ook mag zijn). Wij zijn dus ook hier enthousiast over het resultaat. Aan de andere kant zijn we ons ervan bewust van de hoeveelheid werk die nog verricht moet worden om een totaalbeeld te kunnen geven. Hopelijk kunnen we u hier volgend seizoen de eerste resultaten van laten zien. In de onderstaande tabel het overzicht van 2008.

Broedresultaten van de Steenuil in 2008

Werkgebied:	Door:	Territoria / Locaties:	Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen jongen	Dode jongen
Venhorst Boekel	Rien de Mol	De broedresultaten met betrekking tot de Steenuil in de subregio Venhorst - Boekel, worden door de werkgroep Boekel verwerkt. Deze informatie is niet opgenomen.					
Odiliapeel Volkel Zeeland Wilbertoord	John Hermans Cor van Bree Johan van Roosmalen Wim Janssen	4	2	?	2	2	0
Keldonk Erp Boerdonk	Ad van Wanrooy Carel van der Sanden Tiny van den Elsen	17	6	≥ 17	17	11	6
Mariaheide Veghel Vorstenbosch	Jan van den Tillaart Jacques Raats William van der Velden	17	4	≥ 10	10	8	2
Uden	Peter van de Braak Willie Bergmans John Opdam	18	5	≥ 11	11	9	2
Totaaloverzicht werkgebied 2008		56	17	≥ 40	40	30	10
Totaaloverzicht werkgebied 2007		-	13	?	27	27	-

Noot: Daar het hier een flink aantal vrije broedgevallen betreft, welke moeilijk of in de meeste gevallen niet te controleren zijn, kan men geen duidelijk beeld geven van het aantal gelegde eieren en jongen. Het aantal uitgevlogen jongen wordt bepaald op basis van de waarnemingen. Ook hier betreft het (voor een deel) een aanname, het aantal uitgevlogen jongen kan mogelijk groter zijn (geweest).



John Opdam, coördinator Werkgroep Uilen

Het Bruijsel, december 2008

Zeetocht vanuit Den Helder (door Peter van de Braak)

'Als het golft dan golft het goed...'

Met dit lied ben ik deze ochtend vroeg gestart. Op 19 oktober zijn we om kwart voor vijf vertrokken van de Groenhoeve richting Den Helder. In de vroege werd er al door een nog wakkere vogelaar een Kerkuil opgemerkt, de meesten lagen nog verder te slapen in de auto. Om zeven uur kwamen we aan in de vissershaven van Den Helder. Hier lagen enkele verlichte vissersboten klaar voor vertrek. Eén van deze boten was niet bedoeld voor het zeevissen maar voor zeevogelen. Deze boot genaamd de 'Hendrik Karssen' was gereserveerd voor de 'pelagische tocht' (Pelagisch is de Latijnse verzamelnaam voor Pijlstormvogel).

Nadat we met in totaal zestig vogelaars compleet waren (zeventien van Vogelwacht Uden) is de boot vertrokken. Rond kwart over zeven voeren we de nog donkere haven uit, dit gaf een aparte sfeer. Langzaam werd het die ochtend wat lichter, waarbij een fikse bewolking in zicht kwam. Rond een uur of acht begon het zelfs wat te regenen en dit was niet wat we gehoopt hadden. Tussen Den Helder en Texel zijn we de Noordzee opgevaren. De zee werd hier wat ruwer, waarbij er al enkele vogelaars een minder prettig gevoel kregen (de eerste groene gezichten verschenen). Al snel werden de eerste zeevogels gemeld, langsvliegende



'de Hendrik Karssen op volle zee'

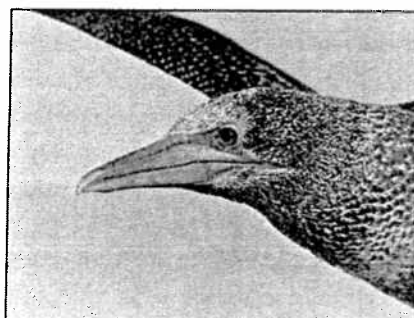
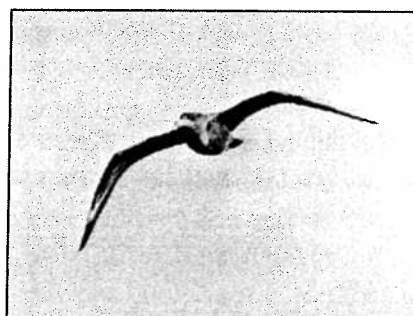
Drieteenstrandloper, Eidereenden, diverse Mantelmeeuwen. Voor de kust van Texel werd de eerste Zeekoet geroepen, deze dreef langs de boot en dook vervolgens snel onder. Deze was prachtig en van dichtbij te zien. Naast de Kleine- en Grote Mantelmeeuwen kwamen er ook Drieteenmeeuwen de boot vergezellen. Ondertussen werd er door de organisatie visafval in stukken gesneden. De geur kwam ons al snel tegemoet, goh wat stinkt dat! Dit afval kwam in een slang terecht die overboord lag. De zeevogels hadden dit snel door en er verzamelde al snel een groep van wel honderd vogels rondom de boot, voornamelijk Zilvermeeuwen, Stormmeeuwen, Kleine Mantelmeeuwen en Drieteenmeeuwen. Na een tijdje kwam er in de verte een Grote Jager aangevlogen. Deze Jager ging direct achter de Mantelmeeuwen aan om zo een hapje over te nemen. Diverse malen werd er Bruinvis geroepen of Zeehond, die zicht kortstondig lieten zien. Iedereen die zich op dat moment nog lekker voelde bleef alert. De aankomende Jan van Gent werd dan ook snel gespot. Wat een grote jongen vergeleken met de rondhangende meeuwen. De Jan van Gent stortte zich bij ieder stuk vis in zee, met dit stuk kwam hij vervolgens boven water. Helaas was deze daarna minder succesvol, diverse malen werd er door de mantelmeeuwen de vis weer afgepakt. De fotografen schoten erop los. Aan boord merkte je dat er steeds meer vogelaars (noodgedwongen) wat minder actief werden en groen aanliepen. De tip 'blijven eten' werd beantwoord met; Dat gaat niet tegen de stroom in! Van diverse kanten werden de vogels nu gevoerd. Een langskomende Noordse Stormvogel bracht onze aandacht weer terug op zee. Deze zee werd ook steeds ruwer, we vertrokken met windkracht 3 en belandden vervolgens in kracht vier tot vijf. Op het eind van de dag was het uiteindelijk windkracht 6 geworden, heftig...! Met deze heftige zee werd het steeds moeilijker om je verrekijker stabiel te houden, laat staan je fotocamera. Gelukkig heeft digitaal fotograferen hier veel voordeel, van de twintig opnamen zal er toch altijd wel één bijzitten waar de vogel volledig op staat.

Ondanks het ruwe weer scheen ook af en toe de zon, wat het toch weer wat aangener maakte. De organisatie had nog getracht een boompje in zee te planten. Met drijvers werd een meidoornstruik uitgezet. Hiermee hoopten men dat er na terugkomst kleine zangvogels in gingen zitten. Helaas door de ruwe zee lukte het niet de drijver heelhuids uit te zetten. Van zangvogels hebben we er wel een aantal op open zee gezien; Graspiepers, Veldleeuwerik, Spreeuw en zelfs een Grote Gele Kwikstaart kwamen langsgevlogen.

Rond vier uur kwamen we voldaan terug in de vissershaven van Den Helder. Een zeehond wachtte ons op, maar helaas onze vissersboot had geen vis gevangen. Het was voor velen een prachtige ervaring waarbij we, naast de ruwe zee, ook leuke soorten van dichtbij hebben kunnen bewonderen. De onderstaande foto's van de 'Jan van Gent' zijn gemaakt door Marc Gottenbos.

De soorten (+ aantallen) die deze dag gezien zijn:

Aalscholver.....	3	Kokmeeuw.....	119
Alk.....	5	Koperwiek.....	6
Alk/Zeekoet.....	33	Noordse Stern.....	8
Drieteenmeeuw.....	83	Noordse Stormvogel.....	6
Drieteenstrandloper.....	4	Oeverpieper.....	1
Dwergmeeuw.....	14	Oeverpieper.....	1
Duiker spec.....	2	Parelduiker.....	1
Eider.....	28	Rosse Franjepoot.....	1
Fuut.....	1	Spreeuw.....	8
Graspieper.....	2	Stormmeeuw.....	105
Grote Gele Kwik.....	2	Veldleeuwerik.....	1
Grote Jager.....	5	Visdief.....	3
Grote Mantelmeeuw.....	100	Zeekoet.....	156
Grote Zee-eend.....	3	Zwarte Zee-eend.....	81
Jan van Gent.....	22	-----	-----
Kanoet.....	8	Grijze Zeehond.....	1
Kleine Jager.....	1	Zeehond.....	4
Kleine Mantelmeeuw.....	55	Bruinvis.....	6

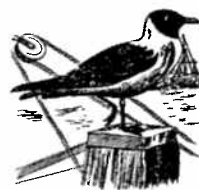


Meeuwenkolonie in Veghel, hoeveel slapen er eigenlijk?

In Veghel zitten veel vogels, heel veel vogels! Naast de verschillende roekenkolonies zijn er verschillende soorten die van een gezamenlijke slaappleats gebruik maken. Bij afslag Veghel Noord/Mariaheide zit een spreeuwenslaappleats waar tot 20.000 exemplaren geteld zijn. Een uurtje van te voren komen ze in kleine groepjes aanvliegen en verzamelen zich in steeds grotere groepen die in prachtige krimpemde en uitdijende formaties boven een klein gebied vliegen waar je precies onder kunt gaan staan. Precies op de minuut dat de zon ondergaat vallen ze massaal in de sparrenbossen. In de Kloostertuin slapen kauwtjes en zwarte kraaien door elkaar. Als ik 's zomers in de tuin zit dan komen de kauwtjes en kraaien eerst keuvelend laag overvliegen om zich in het centrum te verzamelen. Dit gebeurt elke dag op hetzelfde tijdstip voor zonsondergang. Als alle vogels zijn samengekomen geven ook zij eerst een demonstratie 'formatievliegen'. Deze formaties zijn veel spectaculairder dan die van de spreeuwen. De kraaiachtigen vliegen in chaotische luidruchtige groepen en maken halsbrekende groepstunts door het hele centrum en omliggende wijken, breken uiteen in verschillende groepen die later, op volle snelheid tegen elkaar in vliegend, versmelten.

Maar dan de meeuwen, deze vallen veel minder op. Toen ik eens 's avonds bij de Goorsche Bossen bij de Leijgraaf stond zag ik de meeuwen met groepen van meer dan honderd exemplaren richting Veghel vliegen. Zittend in mijn tuin zie ik ze dan ook elke avond langskomen. Deze vliegen veel hoger dan de kraaiachtigen in zwiigende V-formaties. Ze stoppen echter niet bij het centrum maar vliegen door naar de Zuid-Willemsvaart. En meer wist ik niet. En dat kriebelt want het zijn er altijd heel veel en die kunnen toch niet zomaar verdwijnen. Op een mooie zomeravond gingen we (Arend Vermaat, Peter Vlamings, Wolter Brongers en ik) op onderzoek uit. Eerst naar de fietsbrug over de Zuid-Willemsvaart; daar kwamen wel veel meeuwen langs maar die vielen niet massaal in. Terwijl we staan te kijken lijkt de hel los te breken, aan de overkant, op het nieuwe distributiecentrum van de Jumbo in aanbouw. Duizenden meeuwen stijgen in luidruchtige paniek op van het dak, zonder dat wij een roofvogel zien en verspreiden zich over de hele omgeving maar een groot aantal komt onze kant op. Mooi! denken we nog, maar ze vliegen over ons heen en wij dus op de fiets erachteraan. Een aantal lijkt boven op de Marsfabriek te gaan zitten maar de meesten vliegen door in de richting van de Mc Donalds aan de oude rijksweg naar Eindhoven. Daar blijken ze neer te strijken op het platte dak van de Sligrowinkel. Daarbij volgen veel van deze meeuwen de waterwegen vanuit het Centrum. In een half uurtje telden we zo'n 2.500 kokmeeuwen. Nu we wisten waar ze zaten was het wachten op weer een mooie zomeravond om een goede telling te doen.

Op 6 augustus 2008 zetten we twee uur voor zonsondergang onze stoeltjes neer tegenover de haven en telden alles wat er op het dak ging zitten. Makkelijk zat, de hoofdroute was goed te zien en maar een klein gedeelte vloog van andere richtingen in. Al gauw zaten we weer rond de 2.000 vogels toen alles ineens opvloog, een paar minuten rondvloog en weer ging zitten. Ondertussen arriveerden nog steeds nieuwe vogels zodat we moesten schatten wat 'oude' en 'nieuwe' vogels waren. Dit gebeurde later nog een keer toen we ongeveer 5.000 vogels geteld hadden, wat een chaos! Zeker omdat we ondertussen ook de kauwtjesslaappleats aan de overkant zaten te tellen. Ondertussen smaakten de meegenomen biertjes heerlijk!... enfin, zo goed mogelijk schatten en maar weer doortellen. Uiteindelijk telden we 5.671 Kokmeeuwen, 82 Kleine Mantelmeeuwen, 16 Grote Mantelmeeuwen, 4 Stormmeeuwen, 1 Zilvermeeuw en 4 Scholeksters op die slaappleats. Aan de overkant telden we 381 Kauwtjes, maar dit is een minimum aantal! Volgend jaar doen we het waarschijnlijk nog een keer over want het is een perfecte plek, zo tegenover de Mc Donalds.



Leo Ballering

Inventarisatie Maashorst 2009

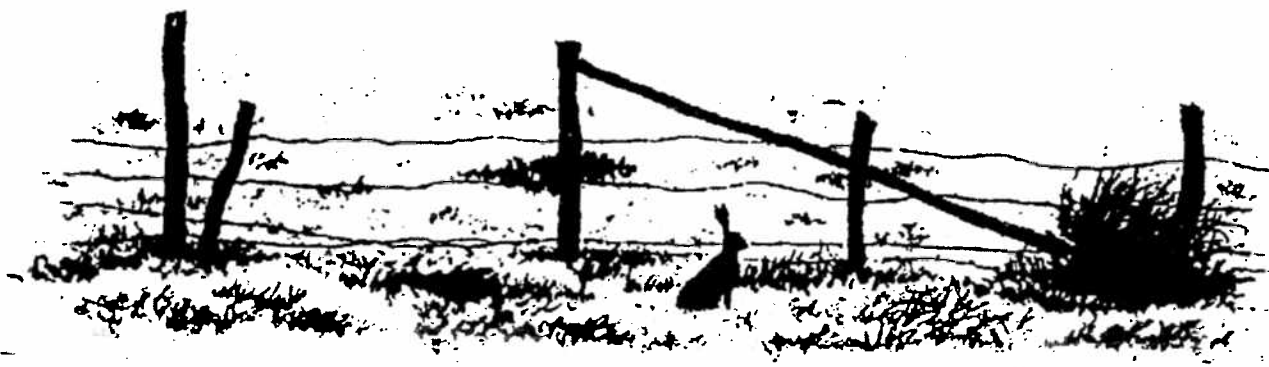
Het komende jaar zal wederom een druk jaar worden, waarbij wij een groot beroep doen op jullie. Het is de bedoeling dat de gehele Maashorst, dus ook het Herperduin geïnventariseerd gaan worden, niet alleen op vogels maar ook op planten, vlinders, amfibieën en vleermuizen. Uiteraard nemen wij de inventarisatie van de vogels op ons. De gegevens zullen naar de Stuurgroep de Maashorst gaan, die het beleid hierop kan afstemmen. Over een aantal jaren zal dit herhaald worden, waarbij inzichtelijk wordt hoe de natuur zich ontwikkelt en waar eventueel bijgestuurd moet worden.



In februari 2009 zal er een avond georganiseerd worden, waarbij uitleg gegeven wordt hoe de vogelgegevens in te vullen. Tevens worden er groepen gemaakt en kan het veldwerk beginnen. De Maashorst is onderverdeeld in kilometerhokken. Er zijn zo'n 46 kilometerblokken in de Maashorst en Herperduin. De telling wordt geënt op de BMP-telling van SOVON (Broedvogel Monitoring Project). Het is dus niet de bedoeling dat we nesten gaan opsporen (als we deze zien worden ze uiteraard wel vermeld) maar het gaat meer om het vaststellen van broedgedrag (dus zang, balts, nestmateriaal enzovoort). Van half februari tot half juli is het de bedoeling dat je acht ochtendbezoeken brengt in het kilometerhok en twee avondbezoeken. Op een kaart vul je alle vogels in die je hoort en ziet, als je alle bezoeken over elkaar heen legt zul je zien dat er op bepaalde plekken steeds bijvoorbeeld een Roodborst aanwezig was. Die mag je dan als broedvogel betitelen. Een kilometerhok loop je met twee personen, als het kan een ervaren en onervaren. Deze onervaren persoon leert in een enkel seizoen geweldig veel, dus ook voor de onervarene kan dit een leuke happening worden. Dat betekent wel dat we in één jaar het gehele gebied willen inventariseren en we negentig personen nodig hebben. Misschien dat dit niet haalbaar is en dat we het over twee jaar moeten uitstrijken, maar waarschijnlijk moet het met driehonderd leden wel lukken om het in één jaar te doen. Degene die wil meedoen graag een e-mail sturen naar: jwhermans@orange.nl.

De gegevens van de nestkastengroep en de stootvogels en uilengroep moeten ook meegenomen worden in het totaalbeeld. We zijn nog bezig om samen met de Stuurgroep te bekijken wat voor ondersteuning we van andere groepen, zoals SOVON en de Provincie kunnen krijgen bij deze inventarisatie. Op de informatieavond begin februari kunnen we daar meer over zeggen. Opmerkingen, vragen en dergelijke graag naar Peter van de Braak of Jan-Willem Hermans. Ik hoop dat de mail volstroomt.

Jan-Willem Hermans



ACTIVITEITEN WERKGROEPEN VOGELWACHT UDEN

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dialezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal werkgroepen, te weten:

WERKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

WERKGROEP OEVERZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverzwaluwenwand op de voormalige grindafgraving "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverzwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverzwaluwenwand en observatiehut. Op verzoek is een gratis brochure verkrijgbaar met daarin alle details over de bouw e.d.

Coördinator Marc Poulussen, telefoon: 0413-274046

WERKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de werkgroep de beschikking over ca. veertig kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Alle broedgegevens worden geregistreerd en aan de betreffende instanties doorgegeven. Daarnaast het geven van advies aan belangstellenden.

Coördinator John Opdam, telefoon: 0413-255179

WERKGROEP NESTKASTEN

Deze werkgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name holenbroeders, zoals Koolmees, Pimpelmees en Zwarte Mees, Gekraagde Roodstaart, Vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over ruim tweehonderd nestkasten. Tevens het inventariseren en administreren van broedgevallen.

Coördinator Leo Ballering, telefoon: 0413-368248

WERKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een zestal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van nestkasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de Buizerd, Havik, Sperwer, Torenvalk, Wespindief en Boomvalk.

Coördinator William van der Velden, telefoon: 0413-343308

WERKGROEP CLUBBLAD / PUBLICITEIT

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruujssel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht. Hierin is veel te lezen over de diverse activiteiten binnen de vereniging. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in de dag- en weekbladen, kabelkranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Noy, telefoon: 0413-251691

WERKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het I.V.N. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven. Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, telefoon: 0413-252529

WERKGROEP JEUGDVOGELWACHT UDEN E.O.

De Jeugdnatuurgroep is een zelfstandige werkgroep binnen Vogelwacht Uden. Zij is bedoeld voor jongeren tussen de tien en vijftien jaar en heeft als doel de jeugd kennis te laten maken met alle facetten van de natuur. Een keer per maand trekt men het veld in om naar vogels te kijken, bomen te herkennen of paddestoelen te zoeken. Men tracht het besef en waardering voor de natuur bij de jeugd te vergroten.

Coördinator (a.i.) Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

WERKGROEP SENIOREN.

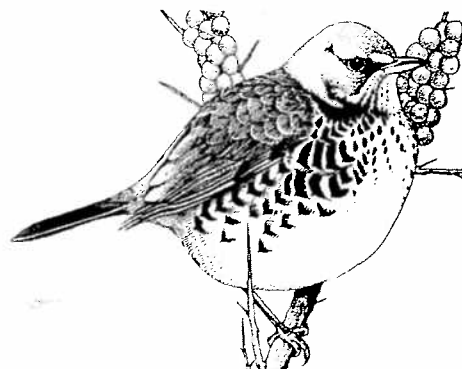
Een actieve groep senioren binnen de Vogelwacht die iedere maandagmorgen in de Maashorst gaat wandelen voor het sociale contact maar ook om van de natuur te genieten. Daarnaast wordt assistentie verleend bij het maken van diverse soorten nestkasten en helpt men mee met het samenstellen van het Bruujssel. Ook wordt ondersteuning verleend bij het uitvoeren van inventarisatiewerkzaamheden.

Coördinator Johan van Rosmalen, telefoon: 0413-266485

WERKGROEP NATUUR & MILIEU

Een gezamenlijke werkgroep met het IVN-Uden. Het doel van deze werkgroep is om natuur- en milieuplannen van bijvoorbeeld de Gemeente Uden of provincie te toetsen en van commentaar te voorzien. Kansen en bedreigingen op natuurgebied worden besproken en waar nodig actie ondernomen. Daarnaast wordt onder andere flora- en faunaonderzoek verricht in de verschillende natuurgebieden met als doel het geven van beheeradviezen.

Coördinator Albert van Rosmalen, telefoon: 0413-260126



Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Mogelijk kunt u iemand verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o. Het jubileumboek is natuurlijk ook in de winkel te koop!!! Zoals u mogelijk constateert is het aantal artikelen afgenomen, heeft u nog ideeën?



Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

- Langs Weinddupper en Schrijverke€ 19,95
- Nieuwe zakgids vogels van Hayman, zakformaat€ 10,00
- Uilen van Europa€ 32,50
- Veldgids Diersporen€ 17,00
- Vogels van maand tot maand€ 11,50
- Natuurdetective Vogelkijker€ 7,50
- Natuurdetective Insectenjager€ 7,50
- 1-2-3 Natuurgids Vogels€ 9,00
- Herkenning Roofvogels in het veld€ 11,00
- Veldgids Roofvogels€ 25,00
- ANWB Vogels van Europa€ 22,50
- Uilenvlucht€ 12,95
- Kraaienbende€ 14,95
- Klein kanoetenboekje€ 8,00
- De dwergganzen van Anjum€ 17,00
- De kiekendieven van het Oldambt€ 19,00
- De zwaluwen van Singraven€ 19,00
- Vogels in en rond de tuin€ 10,00
- Tuinvogels in beeld€ 3,50
- Atlas van de vogeltrek€ 20,00
- Vreemde vogels€ 13,00
- Cd's met vroege vogelzang Nico de Haan, vogels rond het huis€ 11,00
- Cd's met vroege vogelzang 2 Nico de Haan, vogels van bos, hei en wei€ 11,00
- Cd's met vroege vogelzang 3 Nico de Haan, vogels van plas en moeras€ 11,00
- DVD Herken onze Uilen€ 11,00
- DVD Onze weidevogels€ 17,00
- DVD Onze zwanen en wilde ganzen€ 17,00
- DVD Onze eenden€ 17,00

Nestkasten:

- Annabos€ 8,00

Andere artikelen:

- Vogelwacht Uden sticker€ 0,50
- Mooie geborduurde Vogelwachtsticker (geel/blauw embleem)€ 1,00
- Vogelwachtspledje (een "must" voor leden)€ 5,00
- Vogelwacht Uden cap€ 4,00
- Raamstickers€ 3,95
- Voedersilo metaal 20 cm hoog€ 9,00
- Voedersilo metaal 35 cm hoog€ 13,00
- Voedersilo metaal 52 cm hoog€ 18,00
- Vogelvoer 1 kilo€ 1,50
- Vogelvoer 2½ kilo€ 3,60
- Vogelvoer 5 kilo€ 7,00

- Verrekijker harness (halskoord; binnenkort verkrijgbaar).....€ 10,00
- Observatietent (zie onderstaande tekst)€ 60,00

Een nieuw artikel in de winkel:

Na enige moeite is er een nieuw artikel in de winkel verschenen. Mogelijk hebt u altijd al gedacht dat u zo'n hulpmiddel wilde hebben. Het is nu mogelijk voor een redelijke prijs. Deze observatietent geeft u de mogelijkheid om vogels van dichtbij te observeren en eventueel te fotograferen zonder dat u het gevaar loopt dat ze schrikken. Het is natuurlijk niet zo dat u naar de vogel kunt toelopen en dan even het tentje opzetten en al die tijd blijft het beestje zitten wachten totdat u klaar bent en in het tentje gekropen bent. Nee, u dient te weten waar de vogel of vogels komen en daar van te voren de tent neerzetten en er in te kruipen en dan wachten totdat ze komen. Het betekent dus dat u eerst moet observeren van afstand en daarna pas gebruik kunt maken van deze tent. Men kan dit artikel bestellen, bestelde artikelen worden maximaal vier weken gereserveerd en daarna aan de eerstvolgende verkocht.



Suggesties met betrekking tot aanpassing en/of uitbreiding van het winklassortiment zijn bijzonder welkom.

Coördinator Vogelwacht-Winkel:

Jacques Raats
Maasstraat 65 te Veghel
Telefoon: 0413-369388 (voor afspraak van tevoren even bellen)

Kijk ook eens op: www.vogelwachtuden.nl en klik op 'algemeen', daar vindt u de winkel.

SANDEN SPORTS® SUPERSTORES

THE EUROPEAN LEADER IN SPORT OPTICS AND OUTDOOR PRODUCTS

**SPECIALE CLUBAKTIES EN PRIJZEN
VOOR LEDEN VAN VOGELWACHT UDEN !**

**KERKSTRAAT 19-23
5401 BC UDEN
T 0413 256800**


Verrekijkers


Nachtkijkers


**Digitale
Cameras**


Accessoires


Outdoor


Digiscoping


FUJINON


ZEISS


SWIFT


YUKON


Leica


SONY

WWW.SANDEN-SPORTS.NL

HET GROOTSTE ASSORTIMENT - DE SCHERPSTE PRIJZEN - GEEN VERZENDKOSTEN

Watervogels: vriend of vijand?

Nederland is een waterland. Waar water is tref je ook watervogels aan. Zelfs in een nieuwbouwwijk waar sloten en plassen gegraven worden, zitten binnen de kortste keren eenden en andere waterbewoners. Ze kleden als het ware de wijk aan. Het verlevendigt het landschap. Zo is Spijkenisse een waterrijke plaats gelegen aan de Oude Maas. Er is daar veel bebouwing aan de oevers en daar wordt dankbaar gebruik van gemaakt door deze waterbewoners. Een Reiger ziet een heerlijke maaltijd rondzwemmen in de vijver. Dus hij neemt plaats aan de rand van het water en wacht zijn kans af. Passeer je hem op enkele meters afstand dan kijkt hij uit zijn ooghoek wat je doet. Maar let ook scherp op of er een visje te verschalken valt. Het lijkt net een standbeeld, tot plotseling zijn kop beweegt. Of de eigenaar van de vijver daar zo blij mee is, is een ander verhaal.



Wilde Eend

Twee mannetjeseenden zijn dikke maatjes. Samen scharrelen ze rond en hebben als gewoonte, de woonwijk af struinen op zoek naar eten. Er is een woning vrijgekomen en de nieuwe bewoners zijn ijverig aan het klussen. In de woonkamer is een parketvloer gelegd. Ramen en deuren staan wijd open om te luchten. De vrouw des huizes is in de keuken bezig en hoort iets. Ze kijkt op en tot haar verbazing ziet ze de twee mannetjeseenden lopen over de nieuwe vloer, richting keuken. Valt hier nog iets te eten? Dat wordt ze niet in dank afgenomen. Jongens wegwezen! Voor de

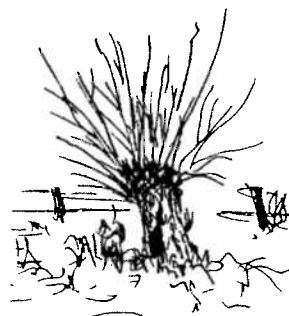
duidelijkheid: "wij wonen in het huis en jullie erbuiten." In de tuin of aan het water, dat maakt niet uit. Maar zeker niet in de kamer op mijn nieuwe parketvloer! Ze waggelen rustig weg, de bedeleenden. Op deze manier scharrelen ze heel wat bij elkaar. Als ze hun buikje vol hebben gaat het richting Maasboulevard. Er is daar ruimte genoeg om heerlijk in het gras en de zon een dutje te doen. Het is toch vermoeiend zo een strooptocht op zoek naar voedsel. Het heeft wel zijn voordeel. Het menu heeft zo meer variatie. Dat ze op zijn tijd ergens weggestuurd worden nemen ze maar voor lief. Het zijn vrienden voor het leven en samen redden ze het wel.

Adrie Nijssen

Werkgroep VLU heeft volle bak op Nationale Natuurwerkdag

'Cabaretier Mark van de Veerdonk houdt peptalk als burgemeester van de Rakt!'

De werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (VLU) is zaterdag 1 november jl. actief geweest tijdens de Nationale Natuurwerkdag. Uden was dit jaar de provinciale Ster Locatie voor Noord-Brabant. Coördinator Willem Peters was zeer tevreden over de hoge opkomst: "Er waren maar liefst 35 volwassenen en 40 kinderen actief op de Wijstgronden van Uden. Ze hebben een groot aantal wilgen geknot en struikwilgen ingekort." Bekende Brabander Mark van de Veerdonk verzorgde een peptalk als 'burgemeester van de Rakt'. Samen met wethouder Günal-Gezer zaagde hij de eerste takken van een knotwilg. De werkdag is gehouden in het kader van de Nationale Natuurwerkdag en 'Make A Difference Day' (MADD) in samenwerking met Vrijwilligerscentrale 'De Wis'. Deze centrale verzorgde de catering. Volgens Ernest de Groot was de dag ook geslaagd vanwege de aanwezigheid van twee scouting clubs, Jeanne d'Arc en Uotha: "wie de jeugd heeft, heeft de toekomst", aldus Ernest de Groot.



Voor nadere informatie kan men terecht bij Willem Peters (252529) of Ernest de Groot (251370).



Nobru.....

TECHNISCH PERSONEEL BV

Dé specialist voor technische functies

- **Opdrachtgevers** kunnen vacature(s) voorleggen aan Nobru waarna zij zich toelegt op het, binnen de gestelde termijn en budget, adequaat vervullen van de personeelsbehoefte.
- **Werkzoekenden** met een technische of technisch/commerciële achtergrond kunnen bij Nobru terecht voor advies en bemiddeling naar een duurzame baan bij een van haar opdrachtgevers.

De belangrijkste vakgebieden waarbinnen Nobru Technisch Personeel werkzaam is, zijn:
Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, Bouwkunde en Civiele Techniek.

Nobru Technisch Personeel B.V.
Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73
5400 AB Uden

Telefoon: 0413-243610
Fax: 0413-243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

itreno

innovative internet solutions

**Uw partner voor de technische en
grafische realisatie van intelligente
en dynamische websites**

**Driehuizerweg 9
5375 KN Reek**

**Telefoon 06-42258005
E-mail info@itreno.com
Internet www.itreno.com**



premium honden & katten voeders,

ZO'N KWALITEIT; ZO VOORDELIG !!

www.4feedt.nl



Onder andere in ons assortiment:

20 kg Senior krokant:	€ 27,55
20 kg Superieur Krokante brok:	€ 24,10
20 kg Superieur Kip & Rijst (Premium):	€ 25,90
20 kg Superieur Puppy brokjes:	€ 31,75
20 kg Superieur Lam & Rijst (hypoallergeen):	€ 27,30
10 kg 6-Mix kattenbrokjes:	€ 18,30

en vele andere soorten; ook alles in 10 kg verpakkingen

Gratis bezorgservice in Uden, Oss, Veghel, Nijmegen, Wijchen en omgeving!

U bent ook van harte welkom in onze winkel:

Honden & Katten Speciaalzaak 4FEEDT

Volkelseweg 26 - 5405 NA Uden



Kijk eerst op www.4feedt.nl voor de openingstijden !!

Meer informatie en **VOORDELIG** on-line shoppen (> 1000 artikelen):

www.4feedt.nl

Of vraag een folder aan: 0413 - 266 398



De Kleuter
tuincentrum

Uw tuinvakman



Alle tuinartikelen, tuinontwerp,
aanleg en onderhoud van tuinen

Tuincentrum De Kleuter
Goorkensweg 1 - UDEN

Telefoon: (0413)261078

Fax: (0413)252323

E-mail: info@dekleuter.nl

Internet: www.dekleuter.nl

Van der Heijden
Woningstofleerder

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Impressions;
een collectie met veel keus en
kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM



Het Bloemenmagazijn
Botermarkt 5-7
5404 NV UDEN

Tel.: 0413-267988
Fax: 0413-257584



Partner in wonen

Huisvesting Consultancy
Bouwprojectmanagement
Beheer & Onderhoud

Atriensis B.V.
Insulindelaan 124
Postbus 842
5600 AV Eindhoven
Telefoon: 040-2367859
Fax: 040-2364278

E-mail: info@atriensis.nl
Webite: www.atriensis.nl

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Eisenhowerweg 22
5466 AC VEGHEL
Tel.: 0413-377744
Fax: 0413-354755





Slagerij Frans Knobbout

Drossaard 12
5403 ET UDEN
tel: 0413-267354

*Wij bieden u met zekerheid het
beste rundvlees uit Nederland*

COCK ULAND de fietsenwinkel

Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088

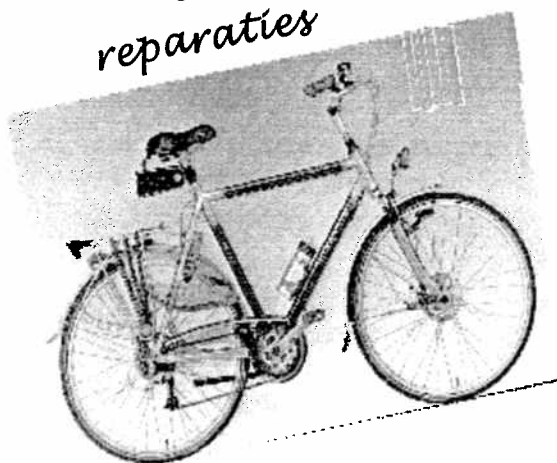


Duifhuizerweg 8 Tel. 0413 363785
5406 TB Uden Fax 0413 342047

*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

WIM DE WILT

*Voor al uw
tweewielers
en
reparaties*

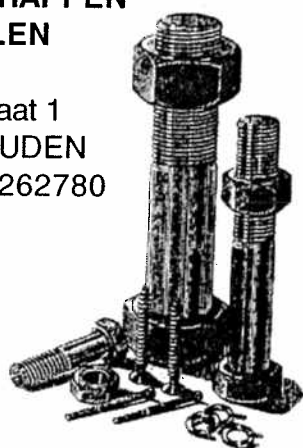


KERKSTRAAT 4 - UDEN - 0413-262620

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780



de Bruin

verzekeringen



Een vertrouwd adres
voor al uw verzekeringen

Velmolenweg 87, Uden tel: (0413) 330 999 www.debruin.nl

SANDEN SPORTS® SUPERSTORES

THE EUROPEAN LEADER IN FITNESS EQUIPMENT AND SPORTS PRODUCTS



WWW.SANDEN-SPORTS.NL

KERKSTRAAT 19-23 5401 BC UDEN T +31 (0) 413 256 800 F +31 (0) 413 257 730



JETTEN

VOORUITSTREVENDE IN BEELD
Marktstraat 37 5401 GH Uden Tel. 0413 262385

Mooie
gefotografeerd???



Laat ons ze
afdrukken!!!

€ 0,13
€ 0,19*

Met gebruikmaking van de klantenkaart
krijgt U 15% korting op de afdrukprijs

WWW.JETTEN.nl

**BRESSERS
MANNENMODE**

Marktstraat 12
5401 GH Uden

Telefoon: 0413262568

Fax: 0413271305

E-mail: Bressers@wanadoo.nl

Beschermen helpt. Helpt u mee?

**Want één op de vijf
vogels wordt nog
bedreigd!**

De ooievaar is terug. Dat is natuurlijk
goed nieuws. Maar zowel in Nederland
als Wereldwijd groeit de Rode Lijst
van bedreigde en kwetsbare
vogelsoorten nog steeds.
Help mee, word lid en
ontvang gratis een
Zakgids Vogels of
een Nestkast als
welkomst-
cadeau.

Vogelbescherming
NEDERLAND

Ja, ik word lid voor f40,- per jaar (65+: f27,50) en ontvang
elke 2 maanden gratis het tijdschrift VOGELS en één van de
welkomstcadeaus. Hiernaast heb ik mijn keuze aangekruist.

Dhr./Mevr.

Adres:

Postcode: Plaats:

Stuur deze bon naar Antwoordnummer 1974, 3700 WB Zeist.
Postzegel hoeft niet, mag wel.



JAN PEERENBOOM

Aannemings bedrijf

Jan Peerenboom B.V.

Volkelseweg 6

5405 NA Uden

tel: (0413) 26 37 40



Graphiset
MEDIA AT WORK

Graphiset bv is een modern grafimedia bedrijf met een fullservice dienstverlening. Met meer dan 50 innovatieve, creatieve en kwaliteitsgedreven medewerkers voorzien wij in de communicatie-behoefte van ondernemingen variërend van MKB tot multinational.

Graphiset bv • Frontstraat 2b, 5405 PB Uden • T (0413) 264 293 • info@graphiset.nl • www.graphiset.nl

Nobru
TECHNISCH PERSONEEL BV

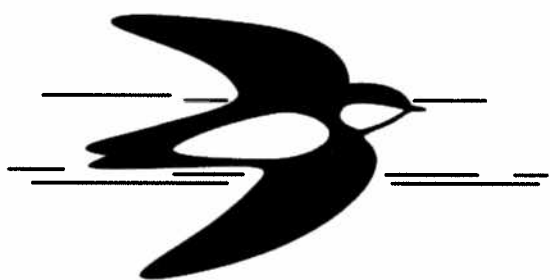


WERVING & SELECTIE, DETACHERING

MTS-HTS-TU personeel

Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73, 5400 AB Uden

Telefoon: (0413) 24 36 10
Internet: www.nobru.nl



Vogelwacht Uden e.o.

